

JUSTITIE-OMBUDSMANNENS

EMBETS-BERÄTTELSE,

afgifven vid lagtima riksmötet år 1875;

samt Tryckfrihets-Komiténs Berättelse.

STOCKHOLM

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI

1875.

I N N E H Å L L.

Redovisning för anställda åtal emot

Sid.

1)	Domhufvanden i Bergsjö tingslag, för förment orätt dom	
2)	Landshöfdinge-embetet i Norrbottens län, för det ny auktion å utmätt fastighet blifvit utlyst, innan utslaget, hvarigenom den förutgångna auktionen ogillades, vunnit laga kraft (forts. från 1874 års embetsberättelse sidd. 18—22)	8
3)	Magistraten i Sundsvall, för det att, oaktadt den Borgmästare och Råd enligt 9 Kap. 1 § Arfdabalken tillkommande rätt att nämna bouppteckningsmän, i följd af Kongl. Brevet den 23 September 1871, från början af år 1872 upphört att vara gällande i afseende på bouppteckningar i Sundsvall, Magistraten likväl genom sina deputerade verkställt en bouppteckning den 2 Mars 1872 och därför uppburit provision	8
4)	Domhufvanden i Skånings härad, för oriktig expedition och för högt beräknad lösen för protokoll och utslag	15
5)	Rådstufvurätten i Carlstad, för det en person blifvit dömd till ansvar för andra resan oflig utskänkning af bränvin, oaktadt straff för första resan ej var undergånget	18
6)	Landsköfdinge-embetet i Vesterbottens län, för det en person, som var till länshäktet insänd för att undergå tre månaders straffarbete, honom utom böter ådömdt af Skellefteå Häradsrätt, och som uppgaf sig hafva öfver Häradsrättens utslag hos Kongl. Svea Hofrätt anfört besvär, blifvit i häkte kvarhållen utan att få börja straffet jemväl efter det nämnda uppgift vunnit bekräftelse och intilldessa Hofrättens utslag till häktet anländt	19
7)	Rådstufvurätten i Skeninge, för oriktig förvandling af böter	22
8)	En posttjensteman, för det han utan adressatens tillkallande öppnat ett till postkontoret ankommet, under färden till omslaget skadadt paket	22
9)	En Kyrkoherde, för det han i flyttningsbevis infört att den person, för hvilken beviset utfärdades, var dömd för brott, ehuru personen icke var förlustig medborgerligt förtroende	24
10)	En tillförordnad Domhufvande i Sundals härad, för vårdslöshet i en ransakning och otillbörligt uppförande i domstolen emot ena parten	26
11)	Rådstufvurätten i Borås, för det Rådstufvurätten genom att underställa Hofrättspröfning utslag, som icke skolat underställas, vållat förlängning i den sakfaldes fängelsetid	38
	samt	
	Hemställan till Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge, att ett af Onsjö Häradsrätt den 11 Augusti 1865 meddeladt utslag, som bort Kongl. Hofrättens pröfning underställas men icke blifvit underställt, måtte i laga ordning prövas	17
	Beträktelser angående lagskipningens tillstånd	39

Underdåniga hemställanden:	sid.
a) Angående vissa omständigheter vid lagsökningsväsendet	48
b) » fastställande af formulär för de s. k. exekutionsdiarierna	56
c) » » » d:o » förmynderskaps- och konkursförteckningar ...	57
Summarisk uppgift å de under år 1874 inkomna och handlagda klagomål och förordnade åtal	60
Embetsresan år 1874	61
Anmälan, att icke någon lagförklaring blifvit, i den ordning 19 § Regeringsformen föreskrifver, af Kongl. Maj:t efter sistlidna års riksmötes början meddelad	61
Om de från Kongl. Stats-departementen inkomna uppgifter, som äro intagna i Bilagan	61

B I L A G A.

Uppgifter från Kongl. Stats-departementen på de af Riksdagen år 1874 aflåtna underdåniga skrivelser och i anledning af dem hos Kongl. Maj:t vidtagna åtgärder	3
» å de i nyssberörda underdåniga skrivelser omförmälda ärenden, som ännu icke blifvit afgjorda	23
» å de genom föregående Riksdagars till Kongl. Maj:t aflåtna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i Justitie-Ombudsmannens senaste embetsberättelse finnes upptagna såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda, äfvensom de åtgärder, hvilka sedermera blifvit med dem vidtagna	25
Tabell öfver förstberörda uppgifter	37
Berättelse, afgifven af Komiterade för tryckfrihetens vård	39

Till Riksdagen.

Under den tid, som förflutit från början af sistlidna års riksmöte, hafva uti nedanöförmälda ärenden, dem jag med yrkande om laga ansvar för tjenstefel eller försummelse, eller om tillrättavisning och varning åt de felande och försumlige, eller för annan orsak hos vederbörande domstolar eller öfverordnade myndigheter anhängiggjort, utslag eller beslut blifvit meddelade, för hvilka jag nu går att redogöra.

I anledning af anmärkning, som gjordes vid granskning af 1871 års fångförteckningar från kronohäktet i Hudiksvall, infortrade jag från vederbörande Bergsjö Urtima Tingsrätts utslag af den 13 Juni nämnda år angående för stöld och förfalskning tilltalade Skräddare-gesällen Per Alexander Wenn. Af detta utslag inhemtades, att Tingsrätten ansett Wenn förvunnen att hafva *dels* försnillat åtskilliga till honom för bearbetande öfverlemnade tyger, tillhöriga Handlanden H. och Torparen O., hos hvilka Wenn varit i arbete anställd, äfvensom en till honom i och för reparation lemnad öfverrock, tillhörig en tredje person, *dels ock* begagnat ett prestbetyg, hvilket Wenn låtit åt sig falskeligen skrifva; i följd af hvilket allt Tingsrätten, som icke funnit Wenn vara om stöld öfvertygad, under åberopande af 20 kapitlet 3 och 4 §§ samt 12 kapitlet 3 § Strafflagen, dömt Wenn, hvilken förut straffats för tre resor stöld och hvars ofvanberörda förbrytelser ansåges vara under försvårande omständigheter begångna, att hållas till straffarbete i tio månader för försnillning af gods, som blifvit till bearbetande honom anförtrodt, samt till dylikt arbete i nio månader för förfalskningen, hvarförutan Tingsrätten ålagt Wenn att utgifva stadgade ersättningsbelopp.

Mot berörda utslag fann jag anledning erinra:

dels att, ehuru Tingsrätten ansett Wenn förvunnen att hafva begått försnillning af gods från personer, hos hvilka han varit i arbete anställd, och därför ådömt honom ansvar enligt 20 kapitlet 3 och 4 §§ Strafflagen, hvilken sistnämnde paragrafs senare moment bestämde, att den skyldige skulle såsom för stöld eller snatteri straffas, Tingsrätten likväl underlåtitt att med afseende å Wenn, som dock förut varit straffad för tre resor stöld, tillämpa de i 11 § af samma kapitel meddelade bestämmelser om ansvar för iteration af tjufnadsbrott, hvaraf följden blifvit, att Wenn nu kommit att umgälla sitt brott med ett vida lindrigare straff, än som syntes hafva bort honom ådömas;

dels ock att, änskönt det brott, hvarför Tingsrätten dömt Wenn skyldig till ansvar, enligt 3 och 4 §§ i ofta berörda 20 kapitlet Strafflagen, vore af lagen likställdt med stöld och skulle såsom sådant brott straffas, Tingsrätten icke, med iakttagande af stadgandet i 18 § af samma kapitel, ådömt Wenn förlust af medborgerligt förtroende.

Merberörda utslag visade tillika, att ständige Domhufvanden fört ordet i Tingsrätten, då samma utslag meddelades, och jag lemnade därför honom tillfälle att yttra sig i anledning af hvad jag sålunda erinrat. Det yttrande, han afgaf, innehöll jemte upplysning att Handlanden H. och Torparen O. bedrifvit en skrädderirörelse, vid

hvilken utöfning båda begagnat sig af Wenn såsom biträde, i öfrigt hufvudsakligen: att Wenn i detta mål icke gjort sig skyldig till till stöld, utan blifvit dömd för förskingring af till bearbetande anförtrodt gods, hvilket brott icke vore af samma natur som stöld, om det också, jemlikt ett i 20 kapitlet 4 § inryckt särskildt för detta slag af förskingring gjordt undantagsstadgande, borde bestraffas »såsom för stöld» med det straff, som i 3 § samma kapitel funnes bestämdt; att icke något stadgande berättigade dertill, att ifrågavarande förskingring skulle räknas Wenn till last uti iterationsväg, och detta desto mindre som t. ex. 16 § i oftanämnda kapitel tydligen visade att, då för en gerning, som icke vore stöld, någon skulle med tjufva-ansvar beläggas, lagen, om denna gerning jemväl skulle uti iterationsväg såsom stöld betraktas, derom meddelat uttrycklig anvisning; att, då Wenn icke gjort sig förfallen till straff för stöld, och sjelfva undantagsstadgandet i 4 § icke särskildt hänvisade till 18 §, Domhafvanden icke ansett sig kunna mot tydliga ordalydelsen i sistnämnde §, enligt hvilken endast den »som gjort sig förfallen till straff för stöld» efter åtskilliga uppräknade §§ i samma kapitel skulle ådömas förlust af medborgerligt förtroende, ålägga Wenn denna straffpåföljd; samt att, enligt Domhafvandens åsigt, en betydlig skilnad måste förefinnas mellan att dömas *för stöld* och *såsom för stöld*, emedan lagen säkerligen eljest icke begagnat dessa särskilda uttryck; förmenande Domhafvanden, att med hänseende till straffet denna skilnad skulle ligga deruti, att straffet för en gerning, som icke vore stöld men skulle såsom för stöld bestraffas, icke kunde tillmätas något inflytande i fråga om återfall.

Af skäl, som finnas här nedan närmare utvecklade, fann jag denna förklaring icke nöjaktig utan uppdrog i skrifvelse den 5 November 1872 åt Advokatfiskalembet i Kongl. Svea Hofrätt att lagligen tilltala Domhafvanden för hvad jag emot berörda utslag anmärkt.

I nämnda skrifvelse anfördes hufvudsakligen, att af den upplysning, som meddelats derom, att Torparen O. och Handlanden H. bedrifvit en skrädderirörelse, vid hvilken utöfning båda begagnat sig af Wenns arbete, kunde slutas, att Wenn af Tingsrätten betraktats såsom bemälda skrädderi-idkares »gesäll eller lärling» och att på denna grund Wenns åtalade brottslighet blifvit hänförd under 20 kapitlet 3 och 4 §§ Strafflagen. Jag ville deremot ingenting anmärka ej heller mot Domhafvandens uttalade åsigt, att Wenn i detta mål icke gjort sig skyldig till stöld, i följd hvaraf han rätteligen blifvit dömd för förskingring af anförtrodt gods, en förbrytelse, som icke kunde blifva af samma natur som stöld men som under för handen varande omständigheter bort be-

straffas såsom stöld med det straff, som i 3 § af ofvan åberopade kapitel af Strafflagen funnes bestämdt. Längre sträckte sig likväl icke öfverensställningen i våra åsigtter. Att räkna Wenn ifrågavarande förskingring till last uti iterationsväg, yttrade Domhufvanden, dertill funnes icke något i lag stadgadt berättigande, och detta desto mindre som t. ex. 16 § i oftanämnda kapitel skulle tydligen visa, att der för en gerning, som icke vore stöld, någon borde med tjuftva-ansvar beläggas, lagen, om denna gerning jemväl skulle i iterationsväg såsom stöld betraktas, derom meddelade uttrycklig anvisning. I min tanka innefattade det lagens stadgande, som bjöde, att förbrytelsen skulle som för stöld straffas, fullt berättigande för domaren att, när iteration vore för hand, såsom här inträffade, äfven derutinnan följa lagens föreskrift, ty, hvarest, frågade jag å min sida, funnes något stadgande, som berättigade domaren att i så fall vika från lagens bokstafliga lydelse, att när en person, som förut vore straffad en eller flera resor för stöld, gjorde sig skyldig till förbrytelse, som skulle såsom stöld straffas, med befrielse från den straffpåföljd, som lagen för iteration af så beskaffadt brott föreskrefve, ålägga förbrytaren enahanda ansvar, som om brottet varit första resan begånget, på sätt som med Wenn tycktes hafva tillgått? — Men skulle i fråga derom, huruvida ansvar för iteration bort i fall som detta tillämpas, någon tvekan kunnat förefinnas, så skingrades en sådan, trodde jag, fullkomligt genom den af Domhufvanden åberopade 16 § i 20 kapitlet Strafflagen. Denna § handlade om den förbrytelsen, att med vetskap om den oloffiga åtkomsten hafva emottagit, dolt, köpt eller förytttrat något af hvad stulet vore, eller besörjt omarbetning eller förändring deraf. Detta vore en art af delaktighet i tjuftnadsbrott och just den lindrigaste, såsom inträdande *efter* det brottet redan vore hegånget. En sådan delaktighet måste följaktligen af lagstiftaren ansetts betydligt mindre brottslig än gerningsmanskapet i fråga om ett brott »som straffas såsom stöld». Icke destomindre bjöde lagen, att denne deltagare i brottet skulle vara underkastad, förutom ansvar för stöld, jemväl den påföljd, 10 och 11 §§ i samma kapitel stadgade för iteration, derest han förut begått stöld, snatteri, inbrott, rån eller försök dertill. Att lagstiftaren här utsatt eller »meddelat uttrycklig anvisning», att det ifrågavarande brottet skulle i iterationsväg såsom stöld betraktas, hade tvifvelsutänkommit sig deraf att, i anseende till förbrytelsens ringhet, det möjligen kunnat vara tvifvelaktigt, om densamma borde så betraktas som nämndt vore, och att derföre uttrycklig föreskrift i ämnet erfordrats, hvilket deremot icke varit af nöden i de fall, der missgerningen, som skulle bestraffas, stode till straffbarheten uppenbarligen i jemubredd med

sjelfva tjufnadsbrottet, såsom händelsen vore med de missgerningar, hvilka enligt lagens ord skulle såsom stöld straffas.

Då Wenn icke gjort sig skyldig till »straff för stöld» och, såsom Domhafvanden uttryckte sig, sjelfva undantagsstagandet i 4 § — som bjöde att förskingring af förtrodt gods skulle under de omständigheter, som här vore för handen, straffas såsom stöld — icke särskildt hänvisade till den 18 §, hade Domhafvanden ansett sig icke kunna i strid med nämnde §:s tydliga ordalydelse, »förfallen till straff för stöld», emot Wenn tillämpa stadgandet rörande förlust af medborgerligt förtroende.

Nu vore förhållandet, att hvarken 1, 3 eller 4 §§ uti ifrågavarande kapitel »hänvisade» till 18 §, utan sistnämnde §. *tillbakavisade* på förstnämnda §§ och stadgade, att den som gjort sig »förfallen till straff för stöld» efter samma med flera §§ skulle dömas till förlust af medborgerligt förtroende. När i berörda §§ omförmäldes både stöld och snatteri och Wenn gjort sig skyldig till straff för stöld icke för snatteri, vore det klart, att Wenn ansedd saker till ansvar såsom för stöld skolat dömas till nämnda förlust. Detta, och icke något annat betydde, efter min uppfattning, uttrycket »förfallen till straff för stöld» uti ifrågavarande 18 §.

Slutligen yttrade Domhafvanden: »emellan att dömas för stöld och såsom för stöld måste förefinnas en betydlig skilnad, emedan lagen eljest säkerligen icke begagnat dessa särskilda uttryck». För sin del ansåge Domhafvanden, att med afseende på straffet skilnaden låge deruti, att för en gerning, som icke vore stöld men skulle bestraffas såsom stöld, straffet icke kunde tillmätas något inflytande i fråga om återfall i samma brott.

Denna åsigt trodde jag mig redan hafva bekämpat, genom hvad jag här ofvan anfört emot de skäl, på hvilka åsigten antagligen grundats. Den enkla och nära liggande förklaringen af de olika talesätt, lagstiftaren använde, då han sade »straffas för stöld» och »straffas såsom för stöld» vore efter mitt omdöme den, att han med det senare uttrycket åsyftade att freda sig från misstanken att hafva ansett den gerning, om hvilken frågan vore, för stöld, och att på samma gång bespara sig omvägen att särskildt utsätta straffet, när han hölle före, att detta borde blifva detsamma som redan vore i lag stadgadt för stöld. Att inlägga annan betydelse i uttrycken: »straffas för stöld» och »straffas såsom för stöld», förbjöde sjelfva språkbruket. Jag hade likväl vid anställande af detta åtal icke att åberopa det vanliga skälet, att någon rättskränkning tillskyndats föremålet för det anmärkta olagliga domslutet, enär Wenn i det hela undfått lindrigare straff, än han förskyllat, men jag snsåg, att den

kränkning lagens tydliga bokstaf lidit och den rubbning i lagskipningens enhet, som åstadkommits genom en ej mindre för lagens bokstaf än ock densammas rätta meuing och grund väsentligen fremmande förslagsmenings tillämpande, destomindre borde lemnas obeifrad som i sådan händelse denna mening tvifvelsutän skulle i följd deraf, att hon i så många fall kunde komma till användning, tidt och ofta göra sig gällande och af samma orsak, om hon skulle vinna spridning, i allt vidsträcktare måtto vålla stridiga domslut i likartade rättsfrågor.

Efter föregången skriftvexling, under hvilken Advokatfiskalsembetet yrkat å Domhafvanden ansvar efter 25 kapitlet 17 och 21 §§ Strafflagen, meddelade *Kongl. Hofrätten utslag den 29 April 1874* af innehåll att, emedan, enligt hvad Häradsrättens protokoll i omförmälda emot Wenn anhängiggjorda mål utvisade, åklagaren och målsegandena angående ifrågavarande, mot Wenn angifna brott uppgifvit, att sedan Wenn förskaffat sig skradderiarbete hos ofvannämnde H. och O., hvilka för sådant ändamål till Wenn aflemnat kläden, tyger och andra materialier, hvarmed H. och O., som brukade handla med färdiggjorda kläder, varit försedda, Wenn, som varit boende hos O. och af denne jemväl emottagit en, annan person tillhörig rock till lagning, natten till den 11 Maj 1871 försvunnit från O., medförande nämnde rock och åtskilligt af honom till bearbetning emottaget gods; ty och som, med afseende å hvad sålunda blifvit upplyst, Wenn, den der icke varit bemälde målsegandes gesäll eller lärling, ej kunde antagas eljest till dem hafva stått i sådant förhållande, som i 20 kapitlet 4 § 2 momentet Strafflagen afsåges, samt, såsom Häradsrättens protokoll vidare utmärkte, hos Wenn allt det ifrågavarande godset anträffats och således icke blifvit af honom förskingradt, hvadan Wenn, oaktadt han erkänt, att han ämnat afyttra godset, icke kunde anses hafva gjort sig till ansvar uti ifrågakomna afseende skyldig; alltså och då Häradsrätten följaktligen vid meddelande af ofvanberörda utslag icke förfarit oriktigt i det af Advokatfiskalen anmärkta hänseende, blefve hans i målet förda talan ogillad.

Med berörda utslag kunde jag icke åtnöjas, hvarföre jag i skrifvelse den 20 påföljande Maj anmodade Advokatfiskalsembetet att genom underdåniga besvär hos Kongl. Maj:t söka ändring i samma utslag samt anförde till stöd för detta mitt yrkande hufvudsakligen, att om, såsom Kongl. Hofrätten sökt visa, Häradsrätten icke bort döma Wenn till ansvar efter 20 kapitlet 3 och 4 §§ Strafflagen, deraf, såvidt jag kunde förstå, icke följde, att Häradsrättens förfarande att döma Wenn efter nämnda lagrum men ej tillämpa vare sig påföljden för återfall i

brott, ehuru Wenn förut blifvit för stöld tre resor straffad, eller förlust af medborgerligt förtroende på viss tid, kunnat såsom riktigt och lagligt gillas. Den förutsättning, från hvilken Kongl. Hofrätten utgått, syntes mig fast heldre hafva bort leda dertill, att Häradsrättens Ordförande blifvit fäld till ansvar ej allenast därför, att han dömt Wenn att straffas för stöld men underlåtit att tillika stadga nämnda påföljder och således orätt tillämpat de lagens rum, som i utslaget åberopats, utan jemväl för det han hänfört den ifrågakomna förbrytelsen under oriktigt lagstadgande.

Det vore visserligen sant, att enligt den åsigt Kongl. Hofrätten omfattade Wenn icke, såsom jag yttrade i den skrifvelse i hvilken åtalet förordnades blifvit lindrigare dömd än han efter lag skolat dömas, men detta vore icke enda grunden för åtalet och borde följaktligen ej heller ensamt hafva utgjort grunden för åtalets utgång. Det af mig anmärkta felet i Häradsrättens utslag, att der åberopade lagrum icke tillämpats i alla sina följder, qvarstode i allt fall och hade bort föranleda yrkad påföljd för domaren, äfven om ansvaret för det af Kongl. Hofrätten uppdagade ytterligare felet i samma domslut, eller att Wenn blifvit för strängt dömd, efterskänktes.

Vid granskningen af Häradsrättens merberörda utslag uppstod äfven hos mig tvifvel, huruvida det ifrågavarande brottet bort hänföras under de lagrum, som i utslaget åberopats, men jag ansåg då och bibehölle fortfarande den åsigten, att om någon olaglighet i detta hänseende förelupit, densamma ingalunda vore så klar och i ögonen fallande som otillbörligheten af Häradsrättens sätt att tillämpa det ofta åberopade lagens rum utan hänsyn till de andra lagstadganden, med hvilka detsamma måste vara oskiljaktigt förbundet. En annan väsentlig anledning till förordnandet om åtal fann jag uti de af Häradsrättens Ordförande i hans afgifna förklaring uttalade åsigter rörande tolkningen af hithörande lagstadganden, enär dessa åsigter syntes mig innebära fara för framtida misstag i tillämpningen af samma stadganden, när tillfälle dertill yppades.

Det utslag, Kongl. Hofrätten på detta åtal meddelat, ökade snarare än det minskade en sådan farhåga, ty om Häradsrättens Ordförande på samma sätt som jag uppfattade innehållet af utslaget, skulle han, när helst hädanefter till hans bedömande förekomme rättsfall, der tillämpning af 20 kapitlet 3 och 4 §§ borde ega rum, döma såsom han gjort i det nu ifrågavarande och tro sig i berörda utslag ega stöd för sin åsigt, att, då en person dömdes till ansvar »såsom för stöld», påfölj-

derna af dels ökad straff, när återfall i brott inträffat, dels förlust af medborgerligt förtroende icke skulle den sakfælde åläggas.

Slutligen framhöll jag, att det just vore till förekommande af en slik menlig inverkan af Kongl. Hofrättens utslag och till beredande af enhet i lagskipningen, hvad dylika mål beträffade, som jag funne mig föranlåten att hos Kongl. Maj:t söka den ändring i sistberörda utslag, att de i målet framställda ansvarspåståendena bifölles.

Uppå Advokatsfiskalsembetets underdåniga besvär, har Kongl. Maj:t den 11 September 1874 meddelat nådigt utslag och förklarat, att i det af Advokatsfiskalsembetet i åtalet hos Hofrätten anmärkta hänseende Häradsrättens Ordförande icke begått fel af sådan art att, enligt de i 25 kapitlet Strafflagen antydda grunder, ansvar derå måste följa, hvadan Kongl. Maj:t icke funnit skäl att göra ändring i det slut, hvaruti Hofrätten i målet stannat.

Öfver det utslag, hvarigenom Kongl. Svea Hofrätt den 17 Juni 1873 dömt en tillförordnad Landssekreterare och en tillförordnad Länsbokhållare i Norrbottens län till ansvar, för det de, i egenskap af Landshöfdinge-embete, låtit utlysa ny auktion å utmätt fastighet, innan utslaget, hvarigenom den förutgångna auktionen var ogillad, vunnit laga kraft, hafva bemälda tillförordnade Landssekreterare och Länsbokhållare hos Kongl. Maj:t anfört underdåniga besvär; men genom nådigt utslag den 13 December 1873 har Kongl. Maj:t förklarat skäl icke vara anfördt, som kunde verka ändring i Hofrättens öfverklagade utslag.

Medicine Doktorn S. och Apothekaren L., den förre såsom målsman för sin hustru, affidne Grosshandlanden Å:s efterlemnade dotter, och den senare i egenskap af förmyndare för bemälda Grosshandlandes tvenne omyndiga döttrar, hade uti en till mig ingifven skrift — med öfverlemnande, i bestyrkt transsumt, af instrument öfver den bouppteckning, som efter Å:s den 4 December timade död blifvit i boet efter honom förrättad den 2 Mars påföljande år af två Rådmän i Sundsvall, i deras egenskap af Magistratspersoner i nämnde stad, för hvilken förrättning Magistraten, enligt hvad bouppteckningsinstrumentet och ett derå af Magistratens tillförordnade Ordförande tecknadt qvitto utvisade, tillgodoräknat sig och jemväl uppburit provision med ett belopp af

tretusenfyrahundrafyra riksdaler 56 öre — till laga beifran angifvit bemälde Magistrats åtgärd att med omnämnda bouppteckning taga befattning, då nemligen enligt Kongl. Maj:ts nådiga Bref till Dess Befallningshafvande i Wester-Norrlands län den 23 September 1871 vore förordnad, att stadgandet i 9 kapitlet 1 § Ärfdabalken, att vid uppteckning af egendom, som funnes i bo, lydande under Stadsdomstol, eller utgjordes af fastighet i stad, Borgmästare och Råd egde nämna två eller flere redlige män att uppteckna och värdera egendomen, skulle från början af 1872 upphöra att gälla i afseende å bouppteckningar i staden Sundsvall, samt sterbhusdelegare derstädes ega att från nämnda tid till såväl uppteckning och värdering af egendomen som ock till arfskifte kalla gode män, på sätt som stadgadt vore om bo, hvilket ej lydde under stadsdomstol. Deraf framginge, enligt klagandenas förmenande, otvetydigt, att Magistraten icke haft rätt att verkställa ifråvarande bouppteckning, för förrättande af hvilken sterbhusdelegarne egt att afvakta den i lag stadgade tid af tre månader från dödsfallet, hvilken tid utgått först den 4 Mars 1872; men då Magistraten, i strid mot det tydliga innehållet i åberopade nådiga Bref och ehuru utredningsmännen i boet eller personer, tillhörande sterbhuset, innan förrättningen påbörjades, yttrat tvivel om Magistratens behörighet att densamma företaga och deremot framställt anmärkning, likväl tillåtit sig att bouppteckningen verkställa, nödgades klagandena hos mig anmäla denna Magistratens, efter deras åsigt, lagstridiga åtgärd, hvarigenom sterbhuset drabbats af en betydlig utgift i upptecknings-arfvode, som eljest, derest enskildt tillkallade gode män blifvit använde, icke skulle hafva ifrågakommit; i följd hvaraf klagandena förbehölle sig att, i händelse af åtals anställande mot Magistraten, få framdeles inkomma med det påstående om skyldighet för Magistraten att återbära större eller mindre del af den erlagda provisionen, hvartill klagandena kunde finna sig befogade.

Sedan jag lemnat Magistraten tillfälle att yttra sig öfver berörda klagoskrift hade förrebemälde Rådmän gemensamt sig förklarat och dervid dels visat, hurusom Magistraten den 11 December 1871 förordnat dem att skyndsammast verkställa bouppteckning efter, bland andre, ofvambemälde Grosshandlanden Å., dels ock anført, att på grund af nämnda förordnande bouppteckningen blifvit af de sålunda förordnade verkställd utan någon protest eller anmärkning af vederbörande, samt att, under dylika omständigheter och då Borgmästares och Råds rätt att nämna bouppteckningsmän upphört först med början af år 1872, denna myndighets åtgärd att förordna bouppteckningsmän vore lika lagenlig som

bouppteckningsmännens förfarande att ställa sig detta förordnande till efterrättelse behörigt, synnerligast som sterbhusdelegarne icke ens nämnt några andra bouppteckningsförrättare utan tvärtom med de af Magistraten förordnade öfverenskommit om dagen för förrättningens verkställande; uttalande Förklarandena slutligen såsom sin åsigt, att de stadganden, som varit gällande vid tiden för Grosshandlanden Å:s fränfälle, bort uti ifrågavarande afseende tillämpas.

Af berörda förklaring fingo klagandena enligt begäran taga del, hvaruppå Doktoren S. i ingifven skrift hufvudsakligen påmint: att, då det enligt lag åläge sterbhusdelegarne att *uppgifva* boet, och derefter först skulle boet *upptecknas* och *värderas*, samt sterbhusdelegarne kunde med denna *uppgift* dröja så länge de ville endast att boet inom tre månader efter dödsfallet hunne upptecknas, några uppteckningsmän icke behöft af Magistraten, medan de tre månaderna varade, nämnas, förrän sterbhusdelegarne förklarar sig beredde att boet uppgifva. Derest Magistraten hållit eller lagligen kunnat hålla bouppteckningen under det år, Å. dog, hade Magistraten varit i sin goda rätt; men en dylik rätt kunde Magistraten ej hafva egt under annat förhållande än att sterbhusdelegarne under samma år uppgifvit boet. Detta skedde imellertid icke förrän året derpå eller sedan Magistratens rätt att nämna bouppteckningsmän upphört. Om än sterbhusdelegarne trott, att Magistraten fortfarande haft nämnda rätt och derföre låtit de af Magistraten der till förordnade hålla bouppteckningen, innebure detta endast, att sterbhusdelegarne underkastat sig ett olagligt beslut af Magistraten, hvars verkställighet de i sjelfva verket ej kunnat hindra, men derföre borde utbetalningen till Magistraten af bouppteckningsprocenten icke anses frivillig, ty en person, som godvilligt betalt af embetsman olagligen påförda utskylder eller expeditionslösen eller orätt uttagen betaluing för stämpladt papper, vore ju ändock berättigad att njuta skadestånd, och i detta fall hade Magistraten för en bouppteckning, med hvars förrättande den lagligen icke egt i egenskap af Magistrat taga befattning, påfört sterbhuset en afgift, den Magistraten vid sådant förhållande ju varit oberättigad att uppbära; och återopades slutligen ett vid påminnelserna fogadt intyg af utredningsmännen i Å:s bo, att de icke anmält sig hos Magistraten för att få bouppteckningen förrättad men, då Magistraten utan deras hörande redan sju dagar efter dödsfallet gått i författning om tillsättande af bouppteckningsmän, ej heller protesterat emot berörda *då* i deras tanke lagliga åtgärd utan böjt sig för vederbörandes beslut.

Då jag icke kunde såsom nöjaktig antaga den förklaring ofvan-

bemålde Magistrats ledamöter afgifvit, förordnade jag genom skrifvelse den 1 Februari 1873 till Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt åtal mot de ledamöter, som i ärendets behandling och den uppburna provisionen tagit del.

Uti berörda skrifvelse anförde jag hufvudsakligen, att vid öfvervägande af hvad i ärendet sålunda förekommit, min uppmärksamhet i första rummet bort egnas åt allmänna lagens till ämnet hörande stadganden. Dessa återfunnes i Ärfdabalkens 9:de kapitel, hvars första § innehölle, att »då dödsfall timar, då skall man eller hustru, som lefver efter — — *riktigt uppgifva och låta noga uppteckna alltsammans i boet*; lefver ej man eller hustru, gifven då arfvingarne upp egendomen till uppteckning eller de, som den vid dödsfallet omhänderhaft; lyder boet under stadsdomstol eller är egendomen fastighet i stad, då skola — — Borgmästare och Råd nämna två eller flere redlige män, som egendomen uppteckna och värdera»; i samma kapitels 2 § hette det: »med uppskattning må ej längre uppskjutas, än högst tre månader efter dödsfallet och ligge der domarens vårdnad å;» och § 5 i nämnda kapitel stadgade ansvar för efterlevande maka, arfvingar eller andra, som boet uppgifva bort, derest de utan laga förfall försummat att i rättan tid *låta uppteckna* egendomen.

Af dessa stadganden syntes mig den slutsats kunna dragas, att, åtminstone inom den förelagda tiden af tre månader efter dödsfallet, det vore efterlevande make, arfvingar, eller andre, de der boet uppgifva skulle och icke domaren, som bestämde dagen för boupppteckningens verkställande, ty det vore de förstnämnde, icke domaren, ansvaret drabbade för försummelse att boet i rätt tid *uppteckna låta*. Tillämpad på detta fall innebure nämnda slutsats, att ofta bemålde sterbhusdelegare under tre månaders tid efter Grosshandlanden Å:s död den 4 December 1871 kunde, hvilken dag de ville, anmäla hos Borgmästare och Råd, att de voro beredde att uppgifva och låta uppteckna den af lidnes bo, likasom Borgmästare och Råd kunde, så länge allmänna lagens ofvanomförmälda stadganden gälde oförändrade, när som helst nämna de män, som borde uppteckna och värdera egendomen. Men, i följd af ofvan åberopade Kongl. Bref den 23 September 1871, som innehölle, på sätt redan vore omförmäldt, att stadgandet, det Borgmästare och Råd skulle nämna de män, som borde uppteckna och värdera egendomen, från början af år 1872 upphört att gälla i afseende på boupppteckningar i Sundsvall, samt att sterbhusdelegare derstädes från nämnda tid egde att till slik förrättnings verkställande kalla gode män, på sätt, som stadgadt vore om bo, hvilket under stadsdomstol ej lydde,

ändrades förhållandena på ett för ifrågavarande sak afgörande sätt. Borgmästare och Råd, eller Magistraten kunde visserligen, såsom ock skett redan sju dagar efter Grosshandlanden Å:s död, under tiden från den 4 December 1871, då Å. affidit, till och med den 31 i nyssberörde månad nämna gode män att verkställa bouppteckningen, men denna utnämning blefve utan påföljd, så snart bouppteckningen under samma månad icke egde rum; ty från 1872 års början hade sterbhusdelegarne icke någon i lag grundad skyldighet att anlita de gode män, Magistraten utsett, utan kunde kalla hvilka andra gode män de ville till sagda förrättning. Häraf följde åter i sin ordning att, om ock de af Magistraten nämnde gode män icke destomindre komme att förrätta bouppteckningen, de måste anses hafva verkställt denna förrättning såsom af sterbhuset kallade gode män, icke i egenskap af Magistratens utsedde deputerade, hvaraf vidare blefve en följd, att de icke egt för förrättningen påföra sterbhusdelegarne och uppbära sådan afgift, som efter förut gällande lag tillkomme Magistraten såsom en del af densammas aflöning, utan finge åtnöjas med den godtgörelse för deras besvär, sterbhusdelegarne godvilligt erbjöde, eller, i brist af godvilligt åsämjande, af domstol förpligtades att utgifva.

Med någon eftertanka, fortfor jag vidare, hade Magistratens ledamöter ofelbart kunnat ur ofvan angifna grunder leda sig till de af mig framställda slutsatser eller åtminstone skolat finna sitt eget handlingssätt, då de endast sju dagar efter Grosshandlanden Å:s död utnämnde bouppteckningsmän och föreskrefvo, det bouppteckningen *skyndsammast* skulle verkställas, ega ett misstänkligt utseende af egennyttig beräkning och derföre bort hafva försyn för att genom begagnande af den korta tid, under hvilken den äldre lagstiftningen var gällande, tillgodöra sig en ansenlig inkomst af samma bouppteckning.

Mot den erinran, som förekom i den af Magistratens ledamöter afgifna förklaring derom, att sterbhusdelegarena icke utsett andra bouppteckningsmän än de af Magistraten nämnde, och att desse *utan något slags protest eller anmärkning* af vederbörande fått förrätta bouppteckningen, enligt uppgifter af de personer, som hade boet om händer, anmärkte jag, — efter omnämnande, att utredningsmännen i Grosshandlanden Å:s sterbhus uti afgifvet intyg härom yttrat, att de icke anmält sig hos Magistraten för att få bouppteckningen förrättad och att de, då Magistraten, utan deras hörande, redan sju dagar efter Å:s död gått i författning om tillsättande af bouppteckningsmän, »icke protesterat emot denne *då* i deras tanke, lagliga åtgärd utan böjt sig för vederbörandes beslut» —, att det ville synas uppenbart, att sterbhusets ut-

redningsmän handlat under inflytande af den irriga föreställning, att bouppteckningsmännens tillsättning på en tid, då den lagligen kunnat ske, på förhand inverkade på, om icke rent af upphäfde sterbhusdelegarens kort derefter inträdande lagliga rätt att sjelfve kalla bouppteckningsmän. I sammanhang dermed upptog jag till besvarande den fråga, hvilket inflytande utredningsmännens af en slik irring ledda görande och låtande i saken kunde utöfva på rättsförhållandet emellan sterbhusdelegarne och Magistratens ledamöter. Mig förekom det då klart, att utredningsmännens underlåtenhet att kalla andra gode män att bouppteckningen förrätta samt deras bifall till samma upptecknings verkställande af de gode män, Magistraten utnämmt, likasom deras åtgärd att utbetala den sterbhuset påförda provisionen till Magistraten, under ofvan angifna förhållande, icke kunde minska ännu mindre borttaga sterbhusdelegarnes rätt att återfordra och återbekomma en afgift, som olagligen blifvit dem påförd och af deras medel utgått. Jag förestälde mig nemligen saken så, att från 1872 års början Magistraten i Sundsvall icke egt att genom sina deputerade, om de ock före denna tid blifvit af Magistraten utnämnde, förrätta någon bouppteckning och därför uppbära den efter förut gällande lag bestämda provision eller procent, i följd hvaraf äfven om dylika deputerade verkställt en bouppteckning, såsom i förenämnda fall skett, denna deras förrättning måst betraktas såsom verkställd icke i kraft af Magistratens förordnande utan på sterbhusdelegarnes uppdrag, och arfvodet för förrättningen blifva icke det, som af ålder varit Magistraten tillerkänt, utan det sterbhusdelegarne erbjöde dem eller som, i brist af godvillig öfverenskommelse, af domstol bestämdes. Att hafva annorlunda betraktat saken, att hafva, under förevarande förhållande, gifvit åt boets upptecknande och värdering skenet af en embetsförrättning samt bestämt och uttagit arfvodet därför efter den taxa, som varit gällande, då detta utgjort en del af Magistratens aflöning, utgjorde utan tvifvel ett embetsfel, som skulle kunnat hänföras under lagens strängare straffbud och hvilket aldrig finge ursäktas dermed, att den utkräfd afgiften »såsom af fri vilja bjudits»; men jag fann dock omständigheter hafva förekommit, som kunde anses tala för mildare bedömande af Magistratens ledamöters förfarande och trodde därför, att deras ansvar skäligen borde stanna vid böter, till beloppet lämpade efter grunderna i 25 kapitlet Strafflagen och efter måttet af den olagliga inkomst bemälde ledamöter sig tillskansat.

Sedan vederbörande blifvit hörde och yttrat sig öfver det åtal, som Advokatfiskalsembetet i anledning häraf anstälde, meddelade Kongl.

Hofrätten utslag i målet *den 5 Maj 1874* af innehåll: att emedan, till följd af ofvan omförmälda Kongl. Bref af den 23 September 1871, hvarigenom den enligt 9 kapitlet 1 § Ärfdabalken Borgmästare och Råd tillkommande rätt att nämna bouppteckningsmän från början af år 1872 upphört att i afseende å bouppteckningar i Sundsvall vara gällande, det af Magistraten i nämnda stad den 11 December 1871 åt Rådmännen S. och T. meddelade förordnande att uppteckna boet efter Å. med samma års utgång förlorat all verkan och betydelse; samt S. och T., hvilka imedlertid den 2 Mars 1872 förrättat bouppteckning efter Å., följaktligen icke på grund af samma förordnande egt någon rätt att berörda förrättning verkställa; ty och som hvad å förklaranden sidan blifvit åberopadt derom, att S:s och T:s åtgärd med bouppteckningen äfvensom det derfor påförda arfvode skulle varit en följd af frivillig öfverenskommelse med sterbhusdelegarne, så mycket mindre förtjenade afseende som, utom det att sådant blifvit af desse bestridt, derjemte förekomme, att det öfver förrättningen uppgjorda instrument blifvit af förrättningsmännen, som deruti angifvit sig såsom Magistratspersoner, å embetets vägnar underskrifvet samt arfvodet, hvilket beräknats efter den för bouppteckningar, som efter Magistratens förordnande förrättats, gällande grund, upptagits såsom Magistraten tillkommande provision och såsom sådan jemväl af Magistratens tillförordnade Ordförande, uppburits och qvitterats, samt häraf uppenbart vore, att ifrågakomna bouppteckning blifvit såsom en Magistraten tillhörande förrättning af S. och T. utförd samt såsom sådan äfven utaf bemälde Ordförande ansedd och behandlad, men Magistratens Ordförande och ledamöter, som genom omförmälda åtgärder obehörigen beredt sig inkomst till belopp af tre tusen fyra hundra fyra riksdaler 56 öre, måste anses dervid hafva handlat icke uppsåtligen utan af oförstånd, fann Kongl. Hofrätten i förmåga af 25 kapitlet 17, 21 och 22 §§ Strafflagen rättvist döma Magistratens tillförordnade Ordförande samt Rådmännen S. och T., hvilka, enligt hvad af deras förklaringar framginge, sig emellan fördelat förenämnda belopp, att böta hvar för sig ett hundra riksdaler till kronan samt att det sålunda uppburna beloppet, efter afdrag af den enligt lag belöpande afgift för bouppteckningens inregistrerande, till Doktoren S. samt Apothekaren L., för sterbhusdelegarnes efter Å. räkning, återbära.

Öfver detta utslag hafva Magistratsledamöterna anført underdåniga besvär.

I min berättelse till 1874 års Riksdag — sid. 27 — redogöres för ett åtal, anställt emot en Domhafvande i Nordingrå tingslag, för det han underlåtit dels expediera till kärande parten utslag i ett vid 1870 års vinterting afgjort tvistemål, dels ock till ständige Domhafvanden aflemna fullständig dombok för nämnda ting. Kongl. Svea Hofrätt meddelade den 3 Oktober 1873 utslag i detta mål och, jemte det den tillförnade Domhafvanden fälades till ansvar, förelades det honom att inom två månader till Kongl. Hofrätten inkomma med bevis dels att ifrågakomma protokoll med utslag blifvit antingen bemälde part tillståndt eller ock till utlösen aflemnadt till vederbörande Kronobetjent i Nordingrå tingslag, dels ock att konceptdomboken för omförmälda ting i fullständigt skick aflemnats till ständige Domhafvanden, allt vid vite af etthundra riksdaler, om den tid försuttes. Något sådant bevis hade dock icke, när nämnda berättelse afgafs, till Kongl. Hofrätten inkommit, men i skrifvelse den 3 November 1874 har Advokatfiskalsembetet i bemälde Kongl. Hofrätt tillkännagifvit, att berörda föreläggande dåmera vore fullgjordt.

Uti en till mig ingifven skrift anförde Skogvaktaren Per Johansson på Katrineberg, bland annat, som befans icke förtjena afseende, att Ordföranden i Skånings Häradsrätt uti ett derstädes den 6 Februari 1873 handlagdt och den 31 derpåföljande Mars genom utslag afgjort mål emellan klaganden samt Kronofogden C., angående ansvar å den sistnämnde för tjenstefel m. m., låtit till klaganden utlemna expedition, som varit felaktig derutinnan, att den dels icke varit försedd med namnunderskrift af Rättens Ordförande och dels icke på hvarje rad innehållit det minsta antal bokstäfver, som i Kongl. Förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1855 föreskrefves, hvaraf följden blifvit, att expeditionen belagts med högre lösen än vederbort. Vid klagoskriften fans bilagdt det sålunda beskrifna, icke undertecknade domboksutdraget, hvarå var utförd lösen tre riksdaler 75 öre, och som bestod af tre ark, af hvilka dock det tredje innehöll endast åtta rader af besvärshänvisningen.

Öfver berörda klagoskrift, som meddelades Häradsrättens Ordförande, afgaf denne förklaring och androg hufvudsakligen, att om Per Johansson, hvilken icke af någon blifvit nödgad att utlösa ifrågavarande expedition, vid uttagandet af densamma gjort anmärkning, att expeditionen icke varit underskrifven och ej innehållit minst så många ord, författningen i ämnet föreskrefve, de anmärkta felaktigheterna, hvilka för-

modligen uppkommit derigenom att en nyantagen skrivare råkat att lägga expeditionen bland de handlingar, som redan blifvit kollationerade och underskrifna, i följd hvaraf densamma undgått Domhafvandens uppmärksamhet, skulle utan någon olägenhet och kostnad för Per Johansson blifvit afhulpna; samt slutligen att, när helst Per Johansson hos den person, som erhållit uppdrag att tillhandahålla vederbörande tingshandlingarne, derom gjorde framställning, han återfinge den erlagda lösen, hvilket äfven skulle hafva skett utan föregående anmälan.

Af denna förklaring kunde jag ej annat sluta, än att Rättens Ordförande erkände, att expeditionen varit behäftad med de angifna felen och att, äfven om invändas kunde, att expeditionen i befintligt skick icke varit ämnad att till parten utgifvas, Rättens Ordförande ändock gjort sig skyldig till den uraktlätenhet att icke hafva, å tid och i den ordning gällande förordning om expeditionslösen stadgade, hållit Per Johansson, såsom kärke part, tingsexpeditionen till handa; hvarföre och då Rättens Ordförande, i stället för att genast efter felens upptäckande sjelf gå i författning om undanrödjande af deras följder genom att tillställa Per Johansson felfri expedition emot laglig lösen, framställt den i min tanka obilliga fordran, att Per Johansson skulle underkasta sig det besvär, som för nyssnämnda ändamål erfordrades, jag ansåg, att de anmärkta felen icke borde lemnas obeifrade utan i skrifvelse den 10 Juni 1873 anmodade Advokatfiskalsembetet i Kongl. Göta Hofrätt att hos Kongl. Hofrätten lagligen tilltala Rättens Ordförande och å honom yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet samt förpligtande att tillhandahålla Per Johansson felfritt domboksutdrag uti målet i fråga och att till denne återställa, hvad utöfver lagstadgad lösen redan blifvit erlagdt.

Efter vederbörandes hörande meddelade Kongl. Hofrätten öfver det åtal, som i anledning deraf anställdes, utslag den 21 Januari 1874 af innehåll, bland annat, hvarom nu icke är fråga, att emedan Rättens Ordförande ostridigt låtit ifrågavarande expedition mot derå påförd lösen af tre riksdaler 75 öre till Per Johansson utlemnas, oaktadt den i Kongl. Hofrätten företedda expeditionen funnits behäftad med de fel, Advokatfiskals-embetet mot densamma anmärkt, Kongl. Hofrätten, utan afseende å hvad Rättens Ordförande i sin förklaring anført, pröfvade, jemlikt 7, 17 och 21 §§ i Kongl. förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1854, rättvist döma Rättens Ordförande att för den felaktighet, han i omförmälda hänseende låtit komma sig till last, böta tjugu riksdaler till lika fördelning emellan Kronan, Advokatfiskalen och Per Johansson; hvarförutan Rättens Ordförande förpligtades, att,

vid anfordran, tillhandahålla Per Johansson en felfri expedition i samma mål och till honom återgälda det belopp 75 öre, Per Johansson för riktig expedition i målet redan för mycket erlagt.

Uti en från straff-fängelset i Carlskrona till mig insänd skrift anförde Straff-fängen Anders Magnus Johansson, att Onsjö Häradsrätt, som jemlikt ett vid skriften fogadt utslag af den 11 Augusti 1865 dömt Johansson för fjerde resan stöld till tio års straffarbete och förlust af medborgerligt förtroende för alltid, underlåtit att, på sätt Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864 § 20 stadgade, underställa utslaget Kongl. Hofrättens öfver Skåne och Blekinge pröfning, samt att Konungens Befallningshafvande i Malmöhus län låtit till verkställighet befordra Häradsrättens berörda utslag, med hvilket Johansson visserligen förklarar sig nöjd men som derigenom icke blifvit laga kraft vunnet, enär detsamma rörde mål af underställnings egenskap; anhållande Johansson, på grund häraf, att jag måtte dels anbefalla vederbörande Domhafvande att öfverlemnade berörda utslag till Kongl. Hofrättens pröfning dels tillse att Kongl. Hofrättens blifvande utslag blefve Johansson tillstäldt dels ock, derest Johansson genom sistnämnda utslag dömdes till lindrigare straff än det han redan undergått, förskaffa honom den ersättning, som i sådant fall rättvisligen borde honom tillkomma antingen af den person, som med Onsjö Häradsrätt beslutat utslaget eller ock af Konungens Befallningshafvande i Malmöhus län.

Då jag, oaktadt gjorda efterfrågningar, icke kunde utröna om den tillförordnade Domhafvande, som vid utslagets meddelande i Häradsrätten fört ordet, ännu lefde och hvarest han sig uppehöle, hvadan någon talan emot honom icke kunde anställas; och då det från ofvanberörda straffängelse infordrade utslaget, på grund hvaraf Johansson underginge sitt straff, icke innehölle, att samma utslag blifvit Hofrätts pröfning understäldt, vid hvilket förhållande jag icke kunde lägga förberemälde Konungens Befallningshafvande till last såsom embetsfel, att utslaget blifvit till verkställighet befordradt, öfverlemnade jag i skrifvelse till Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge Onsjö Häradsrätts merberörda utslag för den åtgärd, hvartill anledning förefunnes; och har Kongl. Hofrätten *i utslag den 3 November 1873* — hvarom jag först den 20 April 1874 undfått kännedom — förklarar sig företaga målet till pröfning utan afseende derå, att underställning af Häradsrättens utslag ej, som sig bort, egt rum, dervid Kongl. Hofrätten, jemlikt de af Häradsrätten åberopade lagrum samt Kongl. Förordningen den 19 Juli 1872, pröfvat rättvist Hä-

radsrättens utslag att gilla; och skulle ett exemplar af Kongl. Hofrättens utslag öfversändas till Konungens Befallningshafvande i Blekinge län för att delgifvas Johansson, hvilken förvarades å straff-fängelset i Carlskrona, samt i laga ordning till fortsatt verkställighet befordras.

Sedan vid granskning af 1872 års fångförteckningar från länshäktet i Carlstad inhemtats, att enkan Stina Alster med fängelse vid vatten och bröd på en gång aftjenat böter, som genom särskilda af Rådstufvurätten i nämnde stad meddelade utslag blifvit henne ådömda dels för första dels för andra resan oloflig bränvinsutskänkning, infordrade jag omförmälda utslag, hvilka ådagalade, bland annat, att Rådstufvurätten under den 11 Maj 1870, jemlikt 41 § i Kongl. Förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra destillerade spirituösa drycker den 21 Maj 1869, dömt enkan Alster att för första resan, å helgedag föröfvad, oloflig utskänkning af bränvin böta fyratiofem riksdaler och utgifva utskänkingsafgift med åttio riksdaler, samt vidare att, sedan bemälda enka nästpåföljande år blifvit vid Rådstufvurätten ånyo tilltalad för enahanda förbrytelse, och, enligt hvad Rättens protokoll angående detta senare åtal utvisade, känt varit, att enkan Alster den 11 Maj 1870, på sätt ofvan förmäldes, blifvit bötfäld för olaga bränvinsutskänkning, Rådstufvurätten den 24 Juli 1871, i förmåga af nyssåberopade lagrum, fält henne att för andra gången å helgedag utöfvad oloflig utskänkning af bränvin böta sjuttiofem riksdaler och utgifva utskänkingsafgift åttio riksdaler.

De genom omförmälda båda utslag enkan Alster ådömda böter, tillhoppa etthundratjugu riksdaler, hade sedermera, på sätt fångförteckningarne från ofvannämnda länshäkte gäfvo vid handen. blifvit, i följd af bristande tillgång till deras gäldande, enligt förordnande af Konungens Befallningshafvande i länet, uti ett sammanhang förvandlade till fängelse vid vatten och bröd i tolf dagar, hvilket straff enkan Alster också undergått.

I den skrifvelse till Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt, genom hvilken jag förordnade åtal mot de ledamöter i Rådstufvurätten, som deltagit i beslutet den 24 Juli 1871, yttrades: att ehuru 4 kapitlet 11 § Strafflagen uttryckligen stadgade att, der lagen utsatte särskildt straff för den, som ånyo föröfvade brott, detta straff ej finge ådömas, utan då sådant återfall skett, sedan den brottslige till fullo undergått det för förra brottet honom ådömda straff, hade, såsom ofvanstående

redogörelse visade, Rådstufvurätten likväl genom sitt beslut den 24 Juli 1871 dömt enkan Alster till ansvar för andra resan olofflig bränvinsutskänkning, oaktadt hon då ännu icke undergått det straff, hon för första resan dylik förbrytelse sig åsamkat; och änskönt beloppet af de böter, som ådömts henne genom beslutet den 24 Juli 1871, ej bestämts högre än att lika dryga böter kunnat drabba henne jemväl om hennes förbrytelse, såsom rätteligen bort ske, blifvit belagd med ansvar efter de för första resan olofflig bränvinsutskänkning gällande straffbestämningar, hade jag dock, då ett tydligt lagbud vore af Rådstufvurätten åsidosatt och deraf menlig påföljd framdeles kunde uppkomma, derest enkan Alster gjorde sig skyldig till ytterligare förbrytelse af enahanda beskaffenhet, ansett mig böra beifra det fel i domareembetet, hvartill Rådstufvurätten gjort sig skyldig genom att i beslutet den 24 Juli 1871 utsätta, att den tilltalade då dömdes för *andra* resan olofflig bränvinsutskänkning, ehuru det icke varit utredt, att straffet för första resan dylik förbrytelse gått i verkställighet.

Vid utförande af detta åtal yrkade Advokatfiskals-embetet att de ledamöter, två lagfarne och en icke lagfaren, hvilka upplystes hafva deltagit uti det ifrågavarande domslutet, måtte för det fel vid utöfning af domareembetet, de sålunda låtit komma sig till last, varda fälda till ansvar enligt 25 kapitlet 17, 21 och 22 §§ Strafflagen.

Genom *utslag den 3 Augusti 1874* har Kongl. Hofrätten afgjort målet, och i betraktande deraf att den förelupna felaktigheten icke kunde anses hafva annorledes än af vårdslöshet tillkommit, jemlikt de af Advokatfiskals-embetet åberopade lagrum, dömt Rådstufvurättens ofvanbemälda ledamöter att böta de lagfarne tretio riksdaler hvardera samt den icke lagfarne femton riksdaler.

Sedan Skellefteå Häradsrätt genom utslag den 16 December 1871 dömt Drängen Olof Marklund för bedrägeri till straffarbete i tre månader och förlust af medborgerligt förtroende i fem år samt för skogsåverkan att böta tjugu riksdaler, hade Marklund blifvit, jemlikt Konungens Befallningshafvandes i Westerbottens län föreskrift, den 7 April 1872 införpassad till länshäktet i Umeå för straffarbetets undergående. När Marklund dit ankommit, hade han tillkännagifvit att han öfverklagat Häradsrättens berörda utslag, i anledning hvaraf Konungens Befallningshafvande i skrifvelse den 8 i sistnämnde månad gjort förfrågan hos Kongl. Svea Hofrätt, som i skrifvelse, hvilken ankommit till Konungens

Befallningshafvande den 25 i samma månad, meddelat, hurusom Marklund den 26 Januari 1872 mot ofvanberörda utslag anført besvär, hvilka voro utställda till kommunikation med vederbörande; och sedan Kongl. Hofrättens den 31 påföljande Maj gifna utslag, hvarigenom Häradsrättens utslag i så måtto ändrades, att Marklund för bedrägeribrottet dömts allenast till fängelse i tre månader, den 6 Juni nämnda år till Konungens Befallningshafvande ankommit, hade Marklund, som imedlertid i häktet qvarhållits, sistnämnde dag börjat undergå den honom ådömda bestraffningen.

Detta förhållande uppdagades genom granskning af fängförteckningarne; och i det yttrande, jag i anledning deraf infordrade, anförde Konungens Befallningshafvande, bland annat, att, Landshöfdinge-embetet så mycket mindre ansett sig kunna ställa Marklund på fri fot, i anledning af hans uppgift, att han hos Kongl. Hofrätten sig besvärat, som denna uppgift varit helt och hållet obestyrt samt Marklund, hvilken var till straffarbete dömd, befunnits, enligt det vid förpassningen fogade prestbetyg, vara inhysesman och således i saknad af fast egendom.

Vid betraktande af hvad sålunda förekommit, måste jag såsom embetsfel lägga Länsstyrelsen till last, att ehuru domstolen icke förordnat om Marklunds hållande i häkte och ehuru Marklund i vederbörlig ordning öfverklagat det utslag, för verkställighet hvaraf han blifvit till länshäktet införpassad, likväl hafva qvarhållit honom i fängsligt förvar under tiden tilldess Kongl. Hofrättens utslag blifvit meddeladt och dess verkställighet vidtagit. Om ock antagas kunde, det fog förefunnits att låta Marklund förblifva i häkte intilldess Länsstyrelsen hunnit förskaffa sig visshet om sannfärdigheten af Marklunds uppgift, det han hos Kongl. Hofrätten öfverklagat Häradsrättens utslag, måste deremot, efter det ett sådant förhållande genom Kongl. Hofrättens den 25 April ifrågavarande år ankomna skrifvelse blifvit bekräftadt, Länsstyrelsen anses hafva helt och hållet saknat skäl att derefter fortfarande hålla Marklund i häkte, under afvaktan på Kongl. Hofrättens utslag. Af den omständighet, att Marklund varit inhysesman och ej egt fast egendom, hade möjligen anledning kunnat hemtas till hans häktande, när åtal emot honom hos Häradsrätten anhängiggjordes eller sedan Rätten i saken dömt, men efter det domstolen pröfvat Marklunds brottslighet och funnit densamma ej påkalla slik åtgärd, tillkom det icke Länsstyrelsen, som endast hade att verkställa domstolens utslag, att, på sätt som skedde, qvarhålla Marklund i häkte under förutnämnda tid; och kunde detta qvarhållande destomindre hafva berott derpå, att Marklund varit att såsom försvarslös anses och behandlas som hvarken före ej heller

efter straffets undergående några derpå syftande åtgärder veterligen blifvit med honom vidtagna.

För hvad sålunda var anmärkt, uppdrog jag åt Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt att lagligen tilltala Länsstyrelsen med den vanliga föreskriften om yrkande af ej mindre ansvar än ock förpligtaude för vederbörande att godtgöra fångens lidande och hans underhåll i häktet under den tid han der olagligen förvarades. Efter de grunder, jag här ofvan framställt, utförde Advokatfiskalsembetet åtalet, och då Landssekreteraren, på hvilken det berott att i Länsstyrelsen föredraga Kongl. Hofrättens den 25 April ankomna skrifvelse och föreslå den åtgärd eller det beslut, som vid det genom skrifvelsen upplysta förhållande varit i afseende å Marklunds person att vidtaga, syntes allena böra ansvara därför, att Marklund fått obehörigen i häktet förblifva från den 25 April till den 6 Juni, yrkade, att Landssekreteraren måtte härför dömas att böta, i enlighet med 25 kap. 17 och 21 §§ Strafflagen, äfvensom förpligtas att ej allenast ersätta Kongl. Maj:t och Kronan kostnaden för Marklunds underhåll i häktet nyssberörda tid af fyratjotvå dagar, med tretton riksdaler 12 öre, hvartill enligt vederbörligt intyg från landskontoret i Umeå denna kostnad uppgått, utan ock till Marklund, som förklarar sig åtnöjas med en godtgörelse för nämnda tid af fyratjotvå riksdaler, detta belopp utgifva.

Sedan Landssekreteraren blifvit häröfver hörd och sig förklarar, meddelade *Kongl. Hofrätten utslag den 16 Juni 1874* och som, efter det Kongl. Hofrättens ofvanberörda skrifvelse, som innefattat upplysning angående de af Marklund emot Häradsrättens utslag anförda besvär, till Länsstyrelsen ankommit den 25 April 1872, laga anledning sakuats att vidare i afbidan på Kongl. Hofrättens blifvande utslag låta Marklund i häktet förblifva; alltså blefve Landsekreteraren, såsom ansvarig för den härutinnan förelupna felaktighet, som haft till följd, att Marklund suttit obehörigen häktad under fyratjotvå dagar, fäld att därför, jemlikt 25 kap. 17 § Strafflagen, böta tjugu riksdaler, äfvensom Landssekreteraren, som icke emot beloppen af de i målet påyrkade ersättningar framställt anmärkningar, förpligtades att för berörda tid utgifva godtgörelse till Kongl. Maj:t och Kronan med tretton riksdaler 12 öre samt till Marklund med fyratjotvå riksdaler.

Öfver Kongl. Hofrättens utslag har Landssekreteraren anført underdåniga besvär; men i nådigt utslag den 1 December 1874 har Kongl. Maj:t förklarar skäl icke vara anfördt, som kunde verka ändring i Hofrättens öfverklagade utslag.

Vid granskning af fångförteckningarne för år 1872 anmärktes, att Rådstufvurätten i Skeninge genom utslag den 29 Januari nämnda år föreskrifvit, att förre gardisten Carl Fredrik Johansson från Wistena och arbetskarlen Per Yckenbom från Biskopsberga, hvilka genom samma utslag för åtalade förbrytelser blifvit, jemlikt åberopade lagrum, dömde, Johansson att böta femton riksdaler samt undergå två månaders fängelse, och Yckenbom att böta tio riksdaler och undergå en månads fängelse, skulle, derest de saknade tillgång till böternas gäldande, drabbas af en tillökning i fängelsestraffet för hvardera med 12 dagar, hvilka förvandlingsstraff, enligt fångförteckningarne, gått i verkställighet.

Då jag ansåg nämnda bötesbelopp rätteligen hafva bort, jemlikt 4 kap. 7 §, jemförd med 2 kap. 11 § Strafflagen, förvandlas till fängelse under endast nio dagar, och att Rådstufvurätten följaktligen genom ofvananfödda beslut gjort sig skyldig till förbiseende af tydlig lags föreskrift, anmodade jag Advokatfiskalsembetet vid Kongl. Göta Hofrätt att derfor emot Rådstufvurätten anställa laga åtal; och sedan Rådstufvurättens Ordförande och ledamöter, som till det olagliga beslutet bidragit, blifvit hörde och i afgifven förklaring erkänt det felaktiga i förvandlingsbeslutet och underkastat sig den påföljd, Kongl. Hofrätten kunde derfor bestämma, samt Advokatfiskalsembetet i sitt slutpåstående yrkat, att bemålde Ordförande och ledamöter måtte dömas till ansvar enligt 17 § i 25 kap. Strafflagen samt derjemte förpligtas återgälda Kongl. Maj:t och Kronan det belopp, en riksdaler 74 öre, hvartill kostnaden för Johanssons och Yckenboms underhåll i häktet under den olagligen förlängda fängelse-tiden uppgått; meddelade *Kongl. Hofrätten utslag den 10 April 1874*, och som Rådstufvurättens ifrågavarande förvandlingsbeslut vore emot lag stridande, pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist, att för den felaktighet vid domare-embetets utöfning, Rådstufvurättens Ordförande och ledamöter sålunda låtit komma sig till last, döma dem att, jemlikt 25 kap. 17 § Strafflagen, böta hvar för sig femton riksdaler till Kronan och godtgöra Kongl. Maj:t och Kronan kostnaden för Johanssons och Yckenboms underhåll i häkte under tre dagar med en riksdaler 74 öre; Advokatfiskalsembetet obetaget att, ifall af befogethet, framdeles för Johansson och Yckenbom väcka talan om ersättning för dem öfvergången lidande.

Uti en till mig insänd skrift hade en i Westervik bosatt person fört klagan deröfver, att ett af honom under uppgifven adress till Jönköping med posten afsändt paket, innehållande rättegångshandlingar,

blifvit, innan det till adressaten öfverlemnades, öppnadt å postkontoret i sistnämnda stad genom brytande af den å paketet anbragta försegling; för hvilket tilltag, som enligt klagandens förmenande vore både stridande emot god ordning och olagligt, åtal yrkades mot vederbörande posttjensteman.

Sedan jag öfver berörda skrift infortrat yttrande af Föreståndaren för postkontoret i Jönköping emottog jag förklaringar i ämnet dels af bemälde Föreståndare dels ock af en Kontorsskrifvare tillika med skriftlig bevis af den person, till hvilken det ifrågavarande paketet var staldt; af hvilka handlingar jag till en början inhemtade, att, på sätt sistbemälde person vitsordade, den å paketet befintliga försegling vid paketets utlemnande icke varit bruten utan att paketets öppnande skett medelst utvidgande af de å omslagets kanter under forslandet genom skakning eller nötning uppkomna sprickor, och vidare att den anmärkta åtgärden vidtagits af ofvannämnde Kontorsskrifvare. Om anledningen till paketets öppnande anförde denne åter att, då paketet ankommit till postkontoret, omslaget å detsamma befunnits under forslandet hafva blifvit så skadadt och sönderrifvet, att han icke vågat utlemna det till paketbäraren förr än han gjort sig förvissad, att allt hvad paketet skulle innehålla verkligen funnits, för hvilken orsak omslaget öppnats på förut beskrifna sätt och dess innehåll offentligen i postkontoret undersökts; och hade denna undersökning, enligt hvad Kontorsskrifvaren uppgaf och paket-emottagaren förmälde sig sakna anledning att betvifla, vidtagits i ren välmening och af försigtighet.

Med hänsyn till vigten deraf, att posttjenstemän icke må tillåta sig att i andra fall eller i annan ordning, än gällande föreskrifter det medgifva, företaga undersökning af innehållet utaf försändelser, som till postverket för befordran anförtros, har jag, ehuru i förevarande fall någon skada icke egt rum, det förelupna felet ej heller varit af svårare beskaffenhet och klaganden sedermera uti en till mig insänd skrift återkallat sin begäran om åtals anställande, likväl icke velat lemna alldeles obeifrad den ifrågavarande posttjenstemannens åtgärd att, utan någon i hithörande lagstadganden gifven anledning och utan att paket-emottagaren ens blifvit tillkallad, hafva öppnat paketet och undersökt dess innehåll, hvilken undersökning, derest den skulle leda till det uppgifna ändamålet eller visshet att alla i paketet inneslutna handlingar der funnes i behåll, icke kunnat ske utan att brephemlighetens helgd skolat kränkas, det är, utan att afsändarens i paketet befintliga bref till emottagaren skolat läsas och dess innehåll jämföras med de bifogade handlingarne; hvarföre jag anmälde förhållandet hos Kongl.

Generalpoststyrelsen med hemställen, huruvida samma Styrelse icke funne skäl att, jemlikt § 38 i den för Styrelsen under den 5 December 1873 utfärdade nådiga instruktion, tilldela merbemälde posttjensteman lämplig varning för den förseelse, han låtit komma sig till last.

Till svar härå har Generalpoststyrelsen i skrifvelse den 2 Mars 1874 meddelat, att Herr Generalpostdirektören, som på förhand erhållit kännedom om den förseelse, hvarom fråga vore, vid besök i Jönköping under en då nyligen anställd inspektionsresa strängt förehållit den felande posttjenstemannen hans oriktiga förfarande och varnat honom för att framdeles göra sig skyldig till dylikt fel i tjensten.

Uti en af Direktören vid Straff- och arbetsfängelset å Norrmalm till mig ingifven skrift hade en å nämnda fängelse förvarad straff-fänge vid namn Karin Nilsson från Brunskogs socken i Wermland anmält att, sedan hon på grund af Jösse häradsrätts utslag den 16 Juni 1868 i fängelset undergått sex års straffarbete för barnamord och efter det hon erhållit löfte att vid strafftidens slut bekomma stadig tjänst inom Thorstuna församling, Fängelsets själasörjare i skrifvelse till Pastor i nämnda församling anhållit att flyttningsbetyg för Karin Nilsson måtte utfärdas samt tillika, med åberopande af Kongl. Förordningen den 20 Januari 1865, gjort framställning derom att, enär Karin Nilsson icke genom nämnda utslag förklarats medborgerligt förtroende förlustig, samma utslag ej skulle i flyttningsbeviset omnämnas; men att, detta oakadt, och ehuru berörda Kongl. Förordning bort utan särskild anvisning tillämpas, Kyrkoherden S. i Brunskogs församling utfärdat det betyg, som vore Karin Nilssons skrift bifogadt; af hvilken orsak, och då meranämnda Kongl. Förordning, likasom Kongl. Förordningen den 28 November 1873, tydligen ådagalade, att Kongl. Maj:t behjertat, huru viktigt och betydelsefullt det vore för en person, som genom undergången straff försonat sitt brott, att hans ärliga bemödande att återvinna medmänniskors aktning och förtroende icke motverkades deraf, att prestbetyget ständigt återkallade i minnet ett för länge sedan begånget brott, Karin Nilsson hos mig angäfvade bemälde Kyrkoherdes förfarande emot henne och anhölle om mitt bistånd för att utverka ett med gällande författningar öfverensstämmande flyttningsbevis.

Det öfverklagade prestbetyget befans vara utfärdadt den 9 Juni 1874, och undertecknad af Pastor S. i Brunskogs församling samt innehöll i fråga om Karin Nilssons frejd följande anteckning: »Enligt

Jösse Häradsrätts utslag den 16 Juni 1868 dömd till sex års straffarbete för barnamord, hvilka är utgå den 24 i denna månad, åtnjuter för öfrigt medborgerligt förtroende».

Bifogande denna klagoskrift anförde jag i skrifvelse den 27 Juni 1874 till Domkapitlet i Carlstad: att ofvanåberopade Kongl. Förordning angående förändrade stadganden i afseende på fräjd-betyg, som af presterskapet meddelas, den 24 Januari 1865, innehölle, att i de fall, då, enligt särskilda författningar, det är presterskapet anbefaldt att meddela betyg om personers fräjd, dermed förstås intyg, huruvida den ifrågavarande personen, vid den tid då fräjd-betyget meddelas, är i följd af domstols utslag förlustig medborgerligt förtroende för alltid eller för viss tid; att likväl prestbevis, som för flyttning från en församling till annan meddelas, jemväl skall, med afseende å kyrkotukten, innehålla ej allenast huruvida den ifrågavarande personen då är i följd af begånget brott från delaktighet i den heliga nattvarden utestängd eller genom domstols utslag blifvit för brott under framtiden stäld, utan äfven huruvida den flyttande är vorden enligt kyrkolagen varnad att från nattvarden sig afhålla eller, vid den tid då betyget utfärdas, är stäld under sådan kyrkotukt, som, enligt Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862, af kyrkorådet utöfvas; samt slutligen, att Förordningen icke eger tillämpning i fråga om anteckning i prestbevis rörande brott, hvarför någon blifvit dömd före början af år 1865, i hvilket fall komme att förfaras i enlighet med hvad dittills varit iakttaget.

Vid betraktande af dessa stadganden syntes det mig vara tydligt att, enär det i prestbeviset omförmälda Jösse Häradsrätts utslag vore meddeladt efter 1865 års början, icke innehölle, att Karin Nilsdotter varit för alltid eller på viss tid dömd förlustig medborgerligt förtroende, eller att hon blifvit för brott under framtiden stäld, Kyrkoherdens förfarande, att i det utfärdade beviset omnämna samma utslag, innebure en öfverträdelse af lag; och då detta omnämnande kunde blifva för Karin Nilsdotters goda namn och anseende, näring eller fortkomst allt framgent menligt, borde jag vid Karin Nilsdotters anmälan fästa det afseende, att jag, med stöd af § 1 i Kongl. Cirkulärbrefvet den 7 December 1787, anhängiggjorde saken hos Domkapitlet, under yrkande att, jemte det merbemälde Kyrkoherde af Domkapitlet förständigades att för Karin Nilsdotter genast utfärda nytt med gällande författningar öfverensstämmande flyttningsbevis, hvilket skulle till Domkapitlet insändas och genom dess försorg till mig öfverskickas för att Karin Nilsdotter tillställas, honom derjemte måtte tilldelas sådan tjenlig föreställ-

ning med tillagd förmaning som i § 1 af Kongl. Cirkulärbrevet den 21 Augusti 1786 omförmäles.

Domkapitlet meddelade utslag *den 5 Augusti 1874* och fann vid det, förhållande, att Kyrkoherden S. omedelbart efter emtotagandet af min skrifvelse utfärdad och till Domkapitlet insändt nytt betyg i öfverensstämmelse med det gjorda yrkandet, och då lätt förklarligt vore att Kyrkoherden S., när han den 9 Juni 1874 utfärdade betyg för strafffången Karin Nilsdotter, hvars strafftid, enligt hvad jag upplyst, först den 24 i samma månad utgått, kunnat anse sig vara förpligtad att sådant i betyget omförmäla, samt då Kyrkoherden S. under sin långa tjänstetid städe redligt och samvetsgrannt uppfyllt sina åligganden, det väckta åtalet icke böra föranleda till sådan tjenlig föreställning med tillagd förmaning som af mig med åberopande af § 1 utaf Kongl. Cirkuläret den 21 Augusti 1786 blifvit yrkad, hvaremot Domkapitlet ansåg sig föranlåtet att genom meddelande af detta utslag förståndiga bemälde Kyrkoherde att vid betygs utfärdande för straffade personer noggrannt iakttaga hvad i Kongl. Förordningen den 20 Januari 1865 och den 28 November 1873 funnes föreskrifvet.

Med detta utslag har jag åtnöjts.

Den 8 November 1871 företogs, på begäran af Länsmannen B., vid lagtima höstetinget med Sundals härad undersökning rörande Hemmansägaren L. G. Svenssons från Frilsäter i Tössö socken af Tössbo härad dödssätt, hvarvid upplystes, att liket efter bemälde Svensson den 1 dertoförutgångne Oktober blifvit anträffadt i elfven vid Frendefors kyrka, samt företeddes protokoll öfver den å liket verkställda medico-legala obduktion jemte dervid fogad, af vederbörande provincialläkare utfärdad attest, hufvudsakligen innehållande, att några å likets hufvud befintliga, i attesten beskrifna åkommor syntes hafva tillkommit under lifstiden af yttre våld men icke vara lifsfarliga, samt att »af blodkongestionen till hjerna, lungor, lever, mjelte och njurar med all sannolikhet syntes, att Svensson dött af qväfning, likasom af fradgan för munnen och det fradgiga innehållet i luftstrupen med sannolikhet syntes, att Svensson ljustit döden genom drunkning».

I sammanhang med berörda undersökning hade jemväl handlagts ett af Länsmannen B. mot Byggmästaren E. anhängiggjort åtal, för det E. mot Svensson den 27 nästförutgångne September föröfvat miss-handel, öfver hvilken angivelse hörd, E. anført, bland annat att, sedan

E. och Svensson jemte några andra personer den 27 September 1871 sammanträffat å gästgivaregården Dykälla, hvarest förtäring intagits, och E. i sällskap med Lars Andreasson i Rusenberg och Anders Johan Andersson i Vestra Kallserud under aftonens lopp åkande begifvit sig derifrån på hemväg, Svensson, efter det de stannat å landsvägen på omkring trettio alnars afstånd från Frendefors kyrkogård, upphunnit dem, hvarvid han börjat oqvåda E. och hans sällskap; att E. då gått bort till Svenssons åkdon, under yttrande: »hvad är du för en menniska, som färdas fram på detta sätt», i anledning hvaraf Svensson gemälände: »låt bli mig» stigit ur åkdonet och sprungit emot E.; att E. dervid omkullskuffat Svensson och, sedan denne, efter att hafva rest sig upp, springande skyndat från landsvägen i riktning mot närmaste port till Frendefors kyrkogård, följt efter Svensson, upphunnit honom på omkring tretio alnars afstånd från landsvägen samt ännu en gång omkullskuffat honom; att då Svensson derpå, qvarliggande å marken, begynt att upprepade gånger högljudt ropa: »vill du taga lifvet af mig», E. uppmanat Anders Johan Andersson att komma till stället för att se, att intet ondt vederfors Svensson, i följd hvaraf Lars Andersson kommit tillstädes, då Svensson uppstigit från marken; att E. derefter för tredje gången omkullslagit Svensson, hvarpå E. och Lars Andreasson, lemnande Svensson, begifvit sig tillbaka till åkdonet; och att E. under gåendet bemärkt Svensson begifva sig mot närmaste ingång till kyrkogården, hvarefter E. förlorat Svensson ur sigte och icke vidare återsett honom, oaktadt E. efter en stund gått till kyrkogården och sökt Svensson samt både E. och hans sällskap å landsvägen, ehuru förgäfvess, afvaktat Svenssons återkomst; varande derförutan under ransakningen upplyst, att dagen efter nämnda uppträde eller den 28 September i dagningen Svenssons häst och åkdon tillvaratagits, hvarvid hästen stått i landsvägsdiket ett stycke från Frendefors kyrkogård och åkdonet legat kullstjelpt; och hade vid ifrågavarande ransakningstillfälle ingen person kunnat lemna någon upplysning rörande Svenssons förehafvande efter uppträdet med E.

Jemte protokoll och handlingar rörande nyss omförmälda undersökning hade Bokhandlanden P., hvilken i egenskap af förmyndare för aflidne Svensson varit jemte dennes enka närvarande vid undersökningen, till mig ingifvit en skrift, i hvilken han begärt anställande af åtal mot Häreadsrättens tillförordnade Ordförande vid nämnda tillfälle, vice Häreads höfdingen Z., för det sätt, hvarpå han ledt undersökningen, i hvilket afseende klaganden anmärkt, bland annat: att bemälde Domhafvande under ärendets behandling varit snäsigg och bitande mot målsegandena;

att han synts ransaka icke för att få veta något, emedan han tyckts tro sig veta allt förut och han underlätit att, såsom vederbort, leta efter rätta förhållandet; att han förvägrat klaganden att få åtskilliga frågor framställda till part och vittnen; att då klaganden på begäran till Domhafvanden framlemnade ett papper, hvarå klaganden upptecknat ett antal frågor, dem han önskat få af vittnena eller E. besvarade, Domhafvanden behållit papperet under yttrande, att frågorna icke komme att framställas, emedan de voro »mer eller mindre enfaldiga», hvaraf följdén blifvit, att klaganden icke kunnat ur minnet så fullständigt, som han önskat, framställa frågor till vittnena och till E.; att Domhafvanden offentligen yttrat, det E. gjort ganska rätt, då han »smort upp» en sådan person som afidne Svensson — hvilken dervid af Domhafvanden benämnts med ett ohöfviskt ord — samt att man alldeles icke borde förvånas deröfver o. s. v.; att, jemte det endast några af vittnena blifvit erinrade om edens vikt, flera af dem ej fått sjelfva framsäga, hvad de haft att berätta, utan vittnesmålen blifvit af Domhafvanden delvis dem föresagda eller antydda och sedermera icke för vittnena upprepade eller af dem vidkända; att Domhafvanden flera gånger vägrat klaganden att få till protokollet anföra, hvad han ville säga; och slutligen att, då klaganden begärt uppskof för att komma i tillfälle att sin talan vidare utveckla, men E. bestridt uppskofvet, Domhafvanden yttrat, att E. så mycket mindre borde sätta sig deremot som hans oskuld på sådant sätt skulle blifva så mycket tydligare, hvilket yttrande klaganden förmenat innebära, att Domhafvanden ansett E:s i målet redan ådagalagda beteende mot Svensson såsom ett oskyldigt företag, hvarför denne ej hade att frukta något ansvar; och hade klaganden derjemte anhållit, att till bestyrkande af sina klagomål få åtskilliga uppgifna personer såsom vittnen hörda.

Sedan tillförordnade Domhafvanden haft del af klagoskriften och deröfver afgifvit yttrande samt tillika insändt och åberopat två särskilda vittnesattester, den ena af Länsmannen B. och den andra af Andreas Andersson, A. P. Eriksson m. fl., hvilken senare attest, såsom innefattande endast omdömen om det sätt, hvarpå Domhafvanden förut inom en annan domsaga förvaltadt domare-embetet men icke någon upplysning i detta mål, lemnades utan vidare afseende, hade klaganden med påminnelser inkommit och dervid jemväl åberopat vittnesintyg, skriftligen afgifna dels af förre Riksdagsmannen S. och förre Häradshofvanden Anders Jansson, dels ock af Carl Broberg och Johannes Larsson; *Länsmannen B:s* af Domhafvanden åberopade vittnesattest hade följande lydelse:

»Efter inhemtad kännedom om en af Bokhandlanden P. i Åmål till Herr Justitie-Ombudsmannen ingifven klagoskrift rörande handläggningen af en vid Sundals Häradsrätt hållen ransakning om Lars Gustaf Svenssons från Frilsäter dödssätt, får jag på begäran, *under edlig förpligtelse* intyga:

att under ransakningen, hvilken fortgick omkring fyra timmar, Häradsrättens Ordförande, enligt min uppfattning i ingen måtto underlåtit att söka åvägbringa all den upplysning, som stod att i målet vinna; att P:s frågor, dels till E. om dennes afsigt, då han, efter att hafva omkullskuffat Lars Gustaf Svensson, sprang efter denne, dels till vittnet Carl Johan Larsson i Asplund, efter det denne vittnat, huruvida Lars Gustaf Svenssons lik flöt eller låg under vattnet, samt dels till vittnet Anders Johan Andersson i Kallserud, äfvenledes sedan dennes vittnesberättelse blifvit aflagd, om orsaken hvarför Anders Johan Andersson icke bemärkt allt hvad emellan E. och Lars Gustaf Svensson å landsvägen förelupit, icke blifvit af Häradsrättens Ordförande framstälde; men att, såvidt jag kan erinra mig, någon fråga i öfrigt till part eller vittnen, som P. påkallat, icke blifvit å sido lemnad;

att P. ej heller blifvit förvägradt att få i protokollet antecknadt, hvad han tillkännagaf som sin önskan i vidare mån, än att då P., sedan ofvanbemälda vittne Anders Johan Andersson — med förklarande att han vid tillfället varit vänd åt annat håll — sagt sig icke kunna närmare redogöra för E:s och Lars Gustaf Svenssons handgemäng å landsvägen, begärt få i protokollet upptaget, att P. funne den okunnighet, Anders Johan Andersson föreburit i detta hänseende, besynnerlig, Häradsrättens Ordförande förklarar, att någon anteckning härom icke erfordrades;

att, i afseende på hvad P. anfört derom, att Häradsrättens Ordförande varit »snäsig och bitande», något anmärkningsvärdt i sådant afseende icke förekommit, såvida man icke vill sålunda betrakta, dels att Häradsrättens Ordförande i anledning af såväl P:s tydligen röjda benägenhet att få åt saken så mörk färg som möjligt som ock hans ofvan nämnda frågor, jemte skriftligen uppsatta sådana, om hvilka senares beskaffenhet jag dock icke eger kännedom, uppmanade P. att icke framkomma med dylika »mer eller mindre enfaldiga frågor» utan inskränka sig till sådana, som kunde på målet inverka, dels ock att med föranledande af någon yttring af förvåning å P:s sida öfver E:s beteende, Häradsrättens Ordförande genmälde: att det förefölle honom besynnerligt, det P. kände så stor förvåning öfver att en person, som farit fram så som Lars Gustaf Svensson, blefve, på sätt som skett, till-

rättavisad, då det vore långt mer förvånande, att Lars Gustaf Svensson ej kommit värre ut, samt att E. ju ej bevisligen gjort något så synnerligen farligt;

att Målsegande-enkan K. J. under ransakningen högst obetydligt yttrade sig och alls icke af Rättens Ordförande vederfors något ogillande;

att P:s uppgift derom, att endast en del af vittnena erhöilo erinran om edens vigt, är oriktig, emedan samtliga vittnena efter aflagd ed på en gång erhöilo en sådan erinran;

att vid vittnesförhöret så tillgick, att, sedan för hvarje vittne, som varit vid polisundersökningen afhördt, blifvit uppläst, hvad protokollet vid samma undersökning rörande, hvad vittnet intygat, innehåller, samt Häradsrättens Ordförande derjemte genom frågor sökt utröna vittnesberättelsernas öfverensstämmelse med protokollet vid polisförhöret, de anmärkningar och tillägg, vittnet gjorde, blefvo till Häradsrättens protokoll dikterade med så hög röst, att såväl P. som vittnet kunnat höra, hvad till protokollet antecknats, på hvilket sätt jemväl de vittnens berättelser, som icke blifvit vid polisundersökningen hörda, i Häradsrättens protokoll infördes;

samt att hvad P. uppgifvit derom, att han och vittnena icke vetat, huru de sistnämndas berättelser förts till protokollet, således icke är sanningsenligt och, hvad angår P., destomindre kan vara antagligt, som denne under hela ransakningen haft ett exemplar af protokollet vid polisundersökningen i handen samt för öfrigt icke vid domstolen gjorde någon erinran om okunnighet i anmärkta hänseendet vid de tillfällen, då Rättens Ordförande, nästan efter hvarje vittnesmåls införande i protokollet, särskildt tillsporde P., om han hade någon fråga att till afhörda vittnet framställa».

Af de utaf klaganden ingifna, här ofvan omförmälda intyg, innehöll, det som afgifvits af *förre Riksdagsmannen S. och af förre Häradsdomaren Anders Junsson* hufvudsakligen:

att Domhafvanden nästan under hela den tid, ransakningen pågått varit »snäsigt» mot P., oakadt denne i såväl ord som åtbörder iakttagit ett skickligt uppförande;

att ransakningen blifvit ledd på ett sådant sätt, att det förefallit såsom Domhafvanden mera sökt att taga E:s person i försvar än att utleta sanningen i den sak, han haft att ransaka, när hans ord och sinnesstämning mot denne varit foglig serdeles vid jemförelse med det sätt, hvarpå han behandlat P.;

att då P. velat till part eller vittnen framställa några frågor Dom-

hafvanden esomoftast på ett snäsande sätt vägrat att framställa desamma men icke destomindre vid ett tillfälle tillsport P., om denne hade några särskilda frågor att göra samt af honom fått emottaga ett papper, å hvilken P. syntes hafva skriftligen affattat de spörsmål, han velat få besvarade; dock hade Domhafvanden i anledning deraf icke framställt någon fråga, utan, efter ett flygtigt genomögnande af papperet, yttrat, att då frågorna voro mer eller mindre enfaldiga, de icke kunde upptagas men likväl underlätit att återställa papperet till P.;

att Domhafvanden under loppet af ransakningen uttalat sitt gillande öfver E:s handlingssätt mot Svensson och förklarat, att detsamma icke borde förvåna någon samt i en skarp ton yttrat till P.: »Ni tyckes vara förvånad öfver allting».

att af vittnena, hvilka i trenne särskilda afdelningar aflagt vittneseden, endast de sista blifvit, för såvidt attestens utgifvare kunde påminna sig, erinrade om edens vigt och värde, samt att Domhafvanden vid vittnesförhøret icke genom framställda frågor och korsförhör sökt att utleta sanningen i saken, utan åtnöjt sig med att för vittnena uppläsa de delar af protokollet vid polisförhøret, som innefattade hvad hvar och en af dem då berättat, samt yttrat: »var det så?» eller: »så har du sagt», hvarefter Domhafvanden lätit införa berättelserna i Rättens protokoll, men icke upprepat dem för vittnena, lika litet som han tillsport dessa, om de erkände berättelserna vara till protokollet rätt affattade; samt

att då P., hvilken flera gånger förvägrats att få sina anföranden intagna i protokollet, begärt uppskof för att blifva i tillfälle att närmare utveckla sin talan och E. bestridt denna anhållan, Domhafvanden yttrat, att E. så mycket mindre borde sätta sig deremot, som hans oskuld i sådant fall skulle blifva så mycket tydligare; hvarförutan förre Riksdagsmannen S. och Anders Jansson slutligen tillade, att de under den tid, de suttit såsom ledamöter i en Häradsnämnd, aldrig bevittnat något fall, då en Domare i sådan hög grad åsidosatt den humanitet och grannlaghet, han vid utöfvande af sitt ansvarsfulla kall borde iakttaga, som i det nu ifrågavarande.

Det af *Carl Broberg och Johannes Larsson* den 9 April 1872 afgifna intyg innehöll i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det senast återgifna, att Domhafvanden fört ransakningen lamt och mera åsyftat att taga E. i försvar för det åtal, som mot honom blifvit väckt, än att utleta det sanna förhållandet i fråga om afidne Lars Hustaf Svenssons dödsätt;

att då P. begärt att få framställa frågor till motparten och vittnena,

Domhafvanden i snäsiga och skarpa ordalag afböjt denna begäran; hvarförutan Johannes Larsson särskildt tillade, att han sett P. till Domhafvanden öfverlemna en skriftlig förteckning på de frågor, han önskade få besvarade, men att Domhafvanden behållit förteckningen utan att framställa någon af frågorna;

att Domhafvanden offentligen uttalat sitt gillande af E:s handlingsätt och yttrat, att E. handlat ganska rätt, då han »smort upp» Svensson, hvilken dervid af honom benämns med ett ohöfviskt ord, samt dessutom tillagt, att det förefölle honom såsom skulle P. vara förvånad öfver allt ting i denna sak; och

att Domhafvanden uppmanat E. att icke motsätta sig P:s begäran om uppskof, emedan vid en blifvande ny ransakning E:s oskuld än tydligare skulle blifva ådagalagd; hvarförutan Broberg och Johannes Larsson slutligen gemensamt vitsordade, att Domhafvanden skulle i det närmaste hafva förestafvat vittnena deras berättelser, hvilka sedermera icke blifvit upplästa och af vittnena vidkända, samt Broberg särskildt tillade, att de vittnen, som blifvit hörda i första afdelningen, icke erhållit föreställningar om edens vigt och vådan af mened.

I den skrifvelse af den 27 Maj 1872 till Advokatfiskalsembetet i Kongl. Göta Hofrätt, i hvilken jag förordnade om åtal mot tillförordnade Domhafvanden, yttrades, att af hvad ofvanberörda handlingar sålunda innehölle, hufvudsakligen följande syntes mig anmärkningsvärdt nemligen:

att Domhafvanden vägrat till E. och vittnena framställa frågor i åtskilliga af klaganden uppgifna afseenden; bland hvilka frågor jag särskildt fäst mig vid de tre, som omförmäldes i Länsmannen B:s attest och hvilka Domhafvanden medgifvit sig icke hafva framställt, nemligen dels till E. om hans afsigt, då han, efter att hafva omkullskuffat Svensson, sprungit efter denne, dels till vittnet Carl Johan Larsson i Asplund, huruvida Svenssons lik vid anträffandet flutit eller legat under vattnet, och dels till vittnet Anders Johan Andersson i Kallserud om orsaken, hvarför han icke bemärkt allt, hvad emellan E. och Svensson å landsvägen förelupit, hvilka frågor, långt ifrån att kunna stämpas såsom enfaldiga, tvärtom varit egnade att framkalla upplysningar bidragande till undersökningens fullständighet och derföre bort framställas; hvarförutan jag af protokollets innehåll ej kunde finna, att, på sätt Domhafvanden förmenat, de båda sistnämnda frågorna redan skulle hafva blifvit af vittnena i deras afgifna berättelser fullt tydligt och nöjaktigt besvarade; och måste det, hvad den första frågan anginge, efter min åsigt läggas Domhafvanden till last såsom en väsentlig underlåten-

het, att, såvidt protokollet antydde, E. icke ens blifvit tillspord om anledningen dertill, att han, efter att första gången hafva omkullskuffat P., förföljt denne, som skyndat från landsvägen, och, utan någon af Svensson gifven anledning, fortsatt att mot honom utöfva våld;

att vidare, enligt innehållet i de af klaganden ingifna vittnesattester, åtskilliga af vittnena ej sjelfva fått inför domstolen berätta, hvad de i målet haft sig bekant, utan hade, sedan ur det protokoll, som förts vid en föregående polisundersökning, blifvit för dem uppläst, hvad de då berättat, vittnena endast tillfrågats: »var det så?» eller erinrats om vittnesmålen med de orden: »så har du sagt»; hvilket sätt att gå tillväga, när fråga vore att höra personer, om hvilka säkerligen icke kunde med bestämdhet antagas, att de egde full förmåga att med uppmärksamhet följa och i sin helhet fatta en för dem en gång upprepad, i protokollsform affattad redogörelse för hvad de förut berättat, varit icke för ransakningens noggrannhet och fullständighet lika betryggande som det i lag stadgade och allmänt vedertagna förfarandet att låta vittnena inför domstolen efter egen uppfattning afgifva berättelse om hvad de i saken egde sig bekant, hvarvid i förevarande fall domaren dessutom haft tillfälle att jemföra deras utsagor med hvad de vid polisundersökningen yttrat och med ledning deraf jemväl kunnat göra vittnena åtskilliga frågor; varande ej heller föreskriften i 17 kapitlet 28 § Rättegångsbalken, att Domaren borde noga låta uppskrifva och i parternes åhöro uppläsa vittnenas utsagor, att vittnena finge sig förklara, om deras ord och mening rätteligen fattade vore, behörigen iakttagen dermed, att för vittnena upplästes hvad de utom Rätten och utan aflagd ed berättat eller att, såsom det uppgäfves, vittnesmålen i vittnenas närvaro dikterades till protokollet, enär i förra fallet, det icke vore vittnenas utsagor *inför domstolen* som upplästes, och, i det senare, vittnena ej kunnat veta, att det varit dem tillåtet att afbryta domarens diktamen till protokollet för att förklara sina ord eller anmärka, att deras mening ej blifvit rätteligen fattad;

att vidare, äfven om vittnesmålen i den delen ej fullt öfverensstämde, anledning dock icke saknades att antaga, det Domhafvanden ej ådagalagt det lugn och det saktmod emot »dem som för Rätten kommit», hvilka 22 domareregeln så för de rättssökandes fromma som till uppehållande af domarens eget anseende anbefalde; samt slutligen

att, enligt hvad i vittnesattesterna funnes uppgifvet, Domhafvanden skulle hafva dels om E:s beteende mot Svensson fält yttranden, hvilka, med afseende å målets beskaffenhet och hvad E. sig till last sjelf erkänt, varit egnade att framkalla tvifvelsmål om den oväld, en domare

borde hafva sig angeläget att ej blott i sina domslut iakttaga utan jemväl i alla sina handlingar, så i som utom embetet, städse lägga i dagen, dels ock om afidne Svensson begagnat uttryck, som anstötliga och straffbara, när de inom sammanlefnaden förekomme, blefve det i ojemförligt högre grad, då de från domaresätet förnummes.

Då af det, som redan kunde anses utredt i denna sak, jag funnit Domhafvanden skyldig till vårdslöshet i domare-embetets utöfning, samt i öfrigt bindande liknelser och omständigheter vore för handen, att Domhafvanden jemväl låtit komma sig till last ett uppförande i domstolen, som ej allenast varit för domare-embetets anseende menligt utan jemväl för klaganden personligen förnärmande, ansåge jag mig ej böra undanhålla klaganden mitt biträde för att bringa saken under domstols pröfning och bereda klaganden tillfälle att sin angifvelse styrka och att erhålla den upprättelse honom lagligen kunde tillkomma.

Sedan vittnesförhör rörande åtalet förevarit inför Rådstufvurätten i Wenersborg, hade Advokatsfiskalsembetet i memorial den 28 April 1874 sammanfattat de anmärkningar, jag framställt mot Domhafvanden, och å honom yrkat ansvar i följande punkter, nemligen

1:o att åtskilliga vittnen ej tillåtits att inför Häradsrätten sjelfva berätta hvad de i målet haft sig bekant, utan att det kommit att få bero vid en blott uppläsning af deras berättelser, sådana de uti protokollet vid ett föregående poliförhör återgifvits, och att Domhafvanden icke lagt sig särdeles vinn om att söka upplysning rörande de förhållanden, hvilka utgjort föremål för Häradsrättens utredning;

2:o att, ehuru i 17 kapitlet 28 § Rättegångsbalken stadgades, att domaren borde vittnens utsagor låta noga uppskrifva och i parternes åhöro uppläsa, på det att vittnena finge sig förklara, om deras ord och mening vore rätteligen fattade, sådant uppläsande eller justering af vittnesmålen likväl icke egt rum;

3:o att Domhafvanden förvägrat P. att få till E. och vittnen framställa frågor samt såsom enfaldiga eller barnsliga stämplat åtskilliga spørsmål, hvilka funnits upptecknade å ett af P. till Domhafvanden framlemnadt men till P. sedermera icke återställt papper och bland hvilka förekommit frågor dels till E. om hans afsigt då han, efter att hafva omkullskuffat Svensson första gången, sprungit efter denne, dels till vittnet Carl Johan Larsson i Asplund, hvilken den 1 Oktober 1871 anträffat Svenssons lik i Frendefors-elfven, huruvida liket flutit eller legat under vattnet, och dels till vittnet Anders Johan Andersson i Vestra Kallserud, hvarföre han, som färdats tillsammans med E., icke bemärkt allt hvad emellan E. och Svensson å landsvägen förelupit; samt

4:o att Domhafvanden, ehuru P:s uppträdande inför Häradsrätten varit i allo värdigt och höfligt, likväl visat sig snäsigt och ovänligt stämd emot P., men deremot ådagalagt ett visst undseende för E., samt om dennes brottsliga förfarande mot Svensson fält gillande yttranden; hvarjemte Domhafvanden om den sistnämnde haft utlåtanden, hvilka, om de icke varit att hänföra till oqvädinsord, i viss mån varit förklenande, samt helt och hållet olämpliga att från domaresätet uttalas; i följd hvaraf Advokatfiskalsembetet ansett Domhafvanden hafva gjort sig saker ej mindre till vårdslöshet vid domare-embetets utöfning än äfven till ett förfarande, som varit stridande mot den lugna och från allt undseende för ena eller andra parten skilda värdighet, hvaraf domarens förhållande under embetets utöfning ovilkorligen bort bära prägel, hvarföre Advokatfiskalsembetet å Domhafvanden yrkat ansvar enligt 17 § i 25 kapitlet Strafflagen, jemförd med sista momentet i 16 § af samma kapitel, samt hemställt om åläggande för Domhafvanden att ersätta de af målet föranledda kostnader.

Kongl. Hofrätten meddelade sedermera *utslag den 11 December 1874* af innehåll: att enär utredt vore att, sedan de i målet den 8 November 1871 afhörda vittnena fått i tre afdelningar aflägga ed, Domhafvanden derefter varnat dem alla på en gång för mened, Kongl. Hofrätten ogillade P:s yrkande om ansvar å Domhafvanden, för det endast några af vittnena skulle erhållit sådan varning.

Beträffande Advokatfiskalsembetets i *första* punkten af åtalet emot Domhafvanden framställda anmärkning, hade genom de rörande åtalet hörda vittnens berättelser och Domhafvandens erkännande blifvit utrönt, att Domhafvanden vid afhörandet i målet af de vittnen, hvilka förut aflagt berättelser vid polisförhöret, först för vittnena uppläst deras berättelser i polisprotokollet och derefter tillsport vittnena om de ändringar eller tillägg, som de ville göra till samma berättelser; och ehuru vittnena rätteligen bort, utan afseende å berättelserna i polisprotokollet, tillfrågas om hvad, de haft att intyga, funne Kongl. Hofrätten likväl Domhafvandens ifrågavarande förfarande icke hafva varit af beskaffenhet, att ansvar därför borde honom ådömas; hvarjemte och som emot de af P. i åtalet åberopade vittnen Anders Janssons i Hult, Andreas Svenssons i Grösäter och Carl Brobergs i Göbyn intyg, att ransakningen i öfrigt af Domhafvanden, enligt vittnenas uppfattning, förts mera för att taga E. i försvar än att söka utleta sanna förhållandet med Svenssons dödssätt, af fyra vittnen, dem Domhafvanden åberopat, sammanstämmande berättats, att Domhafvanden vid ransakningen sökt att åstadkomma all den utredning, som i målet stått att vinna, samt såle-

des Advokatsfiskalsembetets påstående, att Domhafvanden ej skulle lagt sig särdeles vinn om att söka upplysning rörande de förhållanden, hvilka utgjort föremål för Häradsrättens utredning, blifvit genom öfvervägande bevisning vederlagdt, blefve den derom framställda anmärkningen ogillad.

I fråga om *tredje* anmärkningspunkten, vore väl genom vittnens berättelser och Domhafvandens erkännande upplyst, att han vägrat P. att få till E. och vittnen framställa åtskilliga frågor och såsom barnsliga eller enfaldiga stämplat de spörsmål, som varit upptecknade å ett af P. till Domhafvanden framlemnadt och icke till P. återställdt papper; men emedan uppgifna frågorna till Carl Johan Larsson i Asplund och Anders Johan Andersson i Kallserud förut blifvit i deras till protokollet antecknade berättelser besvarade, samt anmärkta frågan till E. ej varit vid de i målet vunna upplysningar ovilkorligen nödig; ty och enär Domhafvandens uppgift, att han låtit P. få andra frågor, som Domhafvanden ansett erforderliga, framställda till vittnena och E. vunne stöd af trenne i målet hörda vittnens derom afgifna berättelser, samt någon utredning ej förekommit om beskaffenheten af öfriga muntligen eller skriftligen affattade frågor, som P. icke fått framställda och hvilka Domhafvanden förklarar vara onödiga, funne Kongl. Hofrätten Domhafvanden i förevarande hänseende icke hafva gjort sig skyldig till ansvar för felaktigt förfarande.

Deremot hade, vidkommande *andra* anmärkningspunkten, genom hörda vittnens berättelser blifvit styrkt, att Domhafvanden under ransakningen, sedan de hörda vittnenas berättelser blifvit till protokollet antecknade, icke för vittnena upprepat desamma eller vittnesmålen justerat: och ehuru sådant icke varit af vigt i fråga om de vittnen, hvilka förnekat sig hafva egt någon kännedom i målet eller vidhållit berättelser, som varit antecknade uti det i Häradsrättens protokoll intagna samt för vittnena förut högt och tydligt upplästa polisprotokoll; likväl och då af protokollet i målet den 8 November 1871 inhemtades, att elfva vittnen antingen gjort tillägg till förut vid polisförhöret afgifna berättelser eller ock, såsom först vid Häradsrätten hörda, afgifvit upplysande intyg i målet samt dessa tillägg och vittnesintyg lagligen bort, jemlikt stadgandet i 17 kapitlet 28 § Rättegångsbalken, efter deras antecknande i protokollet för vittnena uppläsa, funne Kongl. Hofrätten Domhafvanden för underlåtenhet härutinnan hafva gjort sig skyldig till ansvar såsom för felaktigt förfarande under domare-embetets utöfning.

Hvad vidare anginge *fjerde* punkten af Advokatsfiskalsembetets anmärkningar, hade emot Domhafvandens bestridande bindande be-

visning ej förekommit derom, att han under ransakningen i sitt uppförande mot E. visat otillbörligt undseende eller rörande dennes mot Svensson utöfvade våldsamt och den sistnämndes person fält yttranden af annan beskaffenhet än Domhafvanden, på sätt ofvan blifvit nämndt, vidgått, och hvilka yttranden, om än mindre lämpliga, likväl icke kunde hänföras till sådana förklenliga tillmälen, att deras framsägande af Domhafvanden kunde föras honom till last såsom ett felaktigt förfarande i domare-embetet; men när genom fem vittnens sammanstämmande intyg blifvit ådagalagt, att Domhafvanden mot P. uppfört sig snäsigt och ovänligt och mot honom ej visat det lugn och saktmod, som en domare egnade, funne Kongl. Hofrätten Domhafvanden böra för sitt omförmälda mot P. visade olämpliga uppförande ansvara såsom för fel i utöfning af domare-embetet.

Då de förseelser under domare-embetets utöfning, till hvilka Domhafvanden blifvit enligt förestående pröfning förvunnen, uppenbarligen tillkommit af vårdslöshet, pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist att, jemlikt 25 kapitlet 17 § Strafflagen, döma Domhafvanden att för desamma böta femtio riksdaler till kronan; hvarförutan han förpligtades dels för inställelsen vid förenämnda Rådstufvurätt ersätta afhörda vittnen med tillhopa sextiotre riksdaler, dels godtgöra angifvaren P. för hans besvär och kostnader i följd af åtalet med skäligen beräknade etthundra riksdaler samt dels återgälda Kongl. Maj:t och kronan kostnadsersättningen till vice Härads höfdingen R., för det han å Advokatsfiskalsembetets vägnar öfvervarit vittnesförhören vid Rådstufvurätten i Wenersborg, med etthundratre riksdaler 80 öre. *)

*) Under öfverläggningen till ofvanberörda utslag hade skiljaktiga meningar bland Rättens ledamöter sig yppat, hvarvid yttrats: af *referenten*, att Domhafvanden för de fel. hvartill han enligt utslaget gjort sig förvunnen, borde böta etthundra riksdaler: af en *adjungerad ledamot*, att som Domhafvanden, efter det ett vittne afgifvit sin berättelse, med hög och tydlig röst dikterat densamma till protokollet, hvarigenom vittnet icke saknat tillfälle förklara, om dess ord och mening rätteligen fattats, samt i målet icke förekommit ringaste anledning dertill, att något misstag i afseende på vittnesberättelsernas rätta innehåll egt rum, så funne denne ledamot, det mot Domhafvanden i detta hänseende anmärkta förfarande, om än mindre lämpligt, likväl icke vara af beskaffenhet att böra till ansvar föranleda, men när Domhafvanden under handläggningen af målet icke mot P. iakttagit det lugn och saktmod, 22 domaregeln bjöde, borde han derför böta tjugufem riksdaler; af en *ledamot*: att ehuru Domhafvanden emot sitt nekande icke vore lagligen förvunnen att hafva under handläggningen af omförmälda mål smådat Svensson; likväl och som genom den förbragta bevisningen blifvit styrkt, att Domhafvanden om den senare förklenligt sig utlätit, men deremot angående E:s erkända brottsliga förfarande mot Svensson fält gillande yttranden, samt derjemte ådagalagd vore, att Domhafvanden emot P., fastän dennes uppträdande inför domstolen varit i allo värdigt och höfligt, visat sig snäsigt och ovänligt stämd, genom hvilket allt Domhafvanden låtit komma sig till last ett otillståndigt uppförande under utöfning af embetet såsom domare, hvilkens förhållande derunder ovilkorligen borde bära pregeln af oväld och saktmod, ansåge denne ledamot det skulle Domhafvanden, jemlikt 25 kapitlet 17 § Strafflagen, derfor äfvensom för den vårdslöshet, hvarom i andra anmärkningspunkten förmäldes, böta etthundrafemtio riksdaler samt med lika stort belopp godtgöra P. dennes kostnader i följd af åtalet; af en *ledamot*, som i öfrigt instämde

Vid denna utgång af saken ansåg jag mig, för min del, kunna låta bero.

Då jag under 1873 års embetsresa besökte Straff- och arbetsfängelset i Malmö, klagade straffången Samuel Magnusson deröfver, att han, efter att hafva blifvit af Rådstufvurätten i Borås dömd till ansvar för dråp, fått under längre tid än vederbort afbida verkställighet af utslaget, i följd af Rådstufvurättens beslut att underställa sitt utslag Kongl. Göta Hofrätts pröfning, ehuru målet icke varit af beskaffenhet att lagligen föranleda en dylik åtgärd; och sedan jag för att utröna, huru med befogenheten af den förda klagan kunde förhålla sig, från vederbörande infordrat handlingarna i målet, inhemtades af dessa bland annat att, sedan Samuel Magnusson vid Rådstufvurätten undergått ransakning, för det han den 17 September 1871 med knif misshandlat Sotarelärlingen Gustaf Frans Fredriksson så att denne deraf affidit, för hvilket brott Stadsfiskalen å Magnusson yrkat ansvar, Rådstufvurätten genom utslag den 20 November sistnämnda år af anförda skäl och i förmåga af 11 kapitlet 15 § samt 14 kapitlet 5 och 15 §§ Strafflagen dömt Magnusson att för dråp hållas till straffarbete i fyra år men tillika, under åberopande af 25 kapitlet 5 § Rättegångsbalken, sådan den lydde i Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864, föreskrifvit, att utslaget skulle underställas Kongl. Göta Hofrätts pröfning; att Kongl. Hofrätten derpå i utslag den 18 nästpåföljande December jemlikt det lagrum, Rådstufvurätten åberopat till stöd för sistnämnda beslut, förklarar Rådstufvurättens utslag icke hafva bort underställas Kongl. Hofrätts pröfning, hvarföre Kongl. Hofrätten, med undanrödjande af besagda åtgärd, förständigat Rådstufvurätten att ånyo afkunna utslaget för parterna och dervid lemna behörig hänvisning för fullföljd af talan mot detsamma; samt att Rådstufvurätten sedermera ånyo företagit målet till handläggning och den 2 Januari 1872 afkunnat utslag af enahanda innehåll, som det af Rådstufvurätten förut meddelade, utom det att någon föreskrift om underställning nu icke i utslaget förekom; varande detta senare utslag derefter i laga ordning till verkställighet befordradt.

Då olagligheten af Rådstufvurättens förfarande, i hvad det anginge utslagets underställande, vore genom Kongl. Hofrätts domslut åda-

med sist bemälda ledamot att Domhafvanden skulle böta etthundra riksdaler och i ersättning till P. utgifva likaledes etthundra samt af *en ledamot*, som i öfrigt biträdde referentens mening, att bötesbeloppet borde bestämmas till femtio riksdaler.

galagd och lika klart vore att genom samma förfarande skada tillskyndats såväl Magnusson som det allmänna, i det den förre måst sex veckor längre än vederbort i häkte afbida verkställigheten af det ådömda straffet och det allmänna bekosta hans underhåll under samma tid, ansåg jag mig icke kunna lemna det embetsfel, hvartill Rådstufvurätten gjort sig skyldig, obeifradt utan uppdrog i skrifvelse den 3 Oktober 1873 åt Advokatsfiskalsembetet i Kongl. Göta Hofrätt att lagligen tilltala de ledamöter i Rådstufvurätten, som bidragit till det anmärkta felaktiga beslutet, och därför å dem yrka ej mindre ansvar efter lag och sakens beskaffenhet än ock skyldighet att utgifva skadestånd såväl till Magnusson för oskäligen förlängdt lidande som ock till Kongl. Maj:t och Kronan för ökad fångvädskostnad.

Uppå det åtal, Advokatsfiskalsembetet i enlighet med det erhållna uppdraget sedermera utfört, har *Kongl. Hofrätten* meddelat *utslag den 31 December 1874* och, när Rådstufvurätten i strid mot stadgandet i 25 kapitlet 5 § Rättegångsbalken, enligt dess lydelse i Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864, understält sitt ifrågavarande den 20 November 1871 gifna utslag Kongl. Hofrättens pröfning samt derigenom vållat obehörigt dröjsmål med verkställigheten af det Samuel Magnusson ådömda straff från den 10 December 1871, då tiden för anförande af besvär öfver utslaget tilländalupit, till den 9 Januari 1872 eller i tjugunio dagar, dömt Rådstufvurättens ledamöter, som beslutat utslagets underställande, att jemlikt 25 kapitlet 17 § Strafflagen hvar för sig böta tjugu riksdaler samt att ersätta ej allenast Samuel Magnusson hans lidande under den obehörigen förlängda häktningstiden med fyratiotre riksdaler 50 öre än äfven Kongl. Maj:t och Kronan för Samuel Magnussons underhåll under samma tid med sex riksdaler 69 öre.

Härmed är redogörelsen för åtalen afslutad. — Den utredning i öfrigt angående *lagskipningens tillstånd i Riket*, som 14 § i Justitieombudsmansinstruktionen föreskrifver och nu bör följa, kan, då den årligen skall afgifvas, i hufvudsak föga skilja sig från den nästföregående. Hvarken af inkomna klagomål ej heller af hvad under min embetsresa eller genom uppmärksamhet i allmänhet på de dagliga företeelserna inom detta område kommit till min kunskap, har jag funnit anledning att ändra det omdöme, jag i detta ämne förr uttalat. — I mina senast afgifna embetsberättelser har jag behandlat frågan om åtgärder för afhjelpande af det öfverklagade förhållandet, att i likartade rättsfall un-

derstundom stridiga domslut utgått från högsta domstolsinstansen. Denna fråga kan nu förbigås, då skäl förefinnas att hoppas, det lagstiftningen skall taga saken om händer.

Vändes åter blicken emot lagskipningens framtid, så möta två betraktelse-ämnena, som torde förtjena uppmärksamhet, emedan de båda otvifvelaktigt komma att på denna framtid öfva större eller mindre inflytande, jag menar den vid sistförflutna riksmöte beslutade *reglering af Häradshöfdingarnes löneförmåner* samt den vid samma riksmöte väckta och sedermera inom tidningspressen vidare afhandlade frågan om *åtgärder för den juridiska bildningens främjande*.

Nämnda lönereglering har, efter hvad jag så väl under det sistförflutna årets embetsresa som annorledes inhemtat, framkallat missbelåtenhet och klagan hos många, hvilkas rätt hon berörer. Mot den samma har hufvudsakligen blifvit anfördt: att hon kommit nog hastigt uppå och ej erhållit den mogna och allsidiga pröfning, som i vårt land pläгат egnas åt dylika mera genomgripande förändringar, innan de genomförts; att en och annan domare träffats af en öfver höfvan stor minskning i inkomster, dem han under många år åtnjutit och efter hvilka han inrättat sin hushållning, ordnat sina familjeförhållanden, sina barns uppfostran och en mängd andra utgifter; att det antagna medelbeloppet af en häradshöfdings årliga löneinkomst blifvit för lågt satt och äfven det sålunda bestämda beloppet, för så vidt det berodde på sportelinkomst, ej komme att till fullo utgå, i följd af den nedsättning i sporteltaxan som egt rum; och att för dem, som i sin tjenstetid fått behålla boställena, den nedsättning i penninglönen, de för sådan orsak måste viddkännas, blifvit för högt beräknad o. s. v.; genom hvilket allt landtdomarens så viktiga embete förmodas skola, till ohjelpig skada för hela landet, förlora i anseende och ej vidare sökas af skicklige och erfarne män, hvaruppå skulle följa att allmänhetens förtroende till domarens sjelfständighet, rättrådighet och skicklighet så småningom utplånades. Så lyda klagomålen; och det är icke något tvifvel att, om detta allt skulle inträffa, det ej kunde ske utan inverkan och en högst olycksbringande inverkan på lagskipningen; men mer än sannolikt synes, att i uppgifterna ligger något misstag och dertill någon öfverdrift i de slutföljder, som ur dem dragits. Det må vara, att ifrågavarande reglering kunnat tåla vid den närmare pröfning och skärskådning, som jemväl vid sakens afhandlande hos Riksdagen påyrkades; och nekas kan väl ej heller, att den eller de domare, som nödgats afstå ända till tredjedelen af hittills åtnjutna löneförmoner, utan att deras arbete minskats, blifvit nog omildt behandlade, äfven om tillbörligt afseende fästes på det i deras full-

magter stadgade vilkor om skyldighet för dem att vara underkastade blifvande lönereglering. De komiterade, som hade sig uppdraget att upp-
 rätta förslag till löneregleringen och som dervid icke kunde förbise nämnda
 vilkor i fullmagterna, fäste dock uppmärksamheten på den måhända
 alltför ofördelaktiga inverkan regleringen komme att utöfva på de ifråga-
 varande domare och antydde på samma gång, att denna obillighet borde
 kunna på annat sätt afhjelpas. Dermed åsyftades naturligtvis någon löne-
 fyllnad till de ifrågavarande personerna under deras tjenstetid. Den
 klagan åter, att medelbeloppet af häradshöfdingelön blifvit satt för lågt,
 synes hafva mindre skäl för sig. En blick på andra i samhällsställning
 och öfriga lefnadsförhållanden med häradshöfdingarna jemförlige em-
 bets- och tjenstemäns lönevilkor torde på ett afgörande sätt bestämma
 omdömet i detta afseende. Befogenheten af den klagan, som vidare
 föres deröfver, att den anslagna lönen, så vidt den skall inflyta i sport-
 ler, icke kommer att uppgå till beräknadt belopp, ankommer väsentli-
 gen på riktigheten af de antagne sportelsatserna. När dessa så nått
 afpassas efter utgifternas förmodade belopp som i den förevarande re-
 gleringen skett, måste det alltid vara vanskligt att träffa den rätta
 siffran. Dessa utgifter, bestående hufvudsakligen i kostnaden för nödigt
 biträdes och skrifvares underhåll och aflöning samt resor för brottmåls-
 ransakningar m. m., som icke godtgöras, skifta naturligtvis ganska be-
 tydligt efter olika tids- och ortförhållanden. Så mycket kan dock derom
 sägas, att saken ännu är opröfvad, och att det är blott erfarenheten
 som derutinnan kan gifva ett afgörande utslag. Innan detta fallit, äro
 omdömena derom, så väl de ogillande som de gillande, för tidigt ut-
 talade. Det gäller här för dem, som saken närmast rör, att genom
 noggranna räkenskaper öfver inkomster och utgifter bringa det verkliga
 förhållandet i dagen. Det samma gäller ock i fråga om den uppgifna
 felaktigheten i beräkningen af det afdrag å lönen, som träffar de hä-
 radshöfdingar, hvilka under sin tjenstetid fått behålla innehafvande bo-
 ställen. Kunnade de klagande med erfarenhetens ojäfviga vittnesbörd
 styrka befogenheten af sin klagan och visar det sig, att den genom-
 förda regleringen försatt de ifrågavarande domarena i den ofördelaktiga
 ställning, att deras skäliga utkomst icke är betryggad, så kan det icke
 fela, att regering och folk — som väl inse och djupt känna, hvilken
 omätlig vikt för samhällets välgång och rättstillståndets bevarande lig-
 ger deruppå, att landets underdomare innehafva en ekonomisk ställ-
 ning, som skyddar deras sjelfständighet och anseende och gör deras
 embeten eftersökta af skicklige och rättrådige män — skola låta sig
 angeläget vara att tillgodose dessa domares grundade anspråk på för-

bättring i sina vilkor, helst sådant låter sig åstadkommas utan nämnvärd uppoffring från det allmännas sida. Det lärer nemligen icke bestridas, att statsverket genom bostälленas indragning tillskyndas en inkomst, som med jordvärdets och i följd deraf äfven arrendenas stigande alltjemt vexer; och då på samma gång den väsentligaste delen af den lösen, som hittills tillfallit ifrågavarande domare, blifvit förvandlad i stämpelpapper samt omedelbart tillfaller staten, hvilken eger att efter behof höja dessa afgifter; så kan den förbättring i domarens lönevilkor, som pröfvas nödig och billig, sannolikt tillvägbringas utan statsverkets omedelbara betungande.

Det är hittills taladt endast om de olägenheter, verkliga eller förmenta, som den nyligen genomförda regleringen af häradshöfdingarnes löneförmåner skall hafva medfört; men fördelarne af den samma torde förtjena lika stor uppmärksamhet. Till dessa kunna följande obestriddigen räknas: att aflöningen för personer, som utöfva enahanda embeten, blifvit jemnare fördelad, så att då förut en och annan häradshöfding onekligen haft alltför knappt tillmätta inkomster, några andra deremot haft öfverflödiga; att hädanefter hvarje häradshöfding någorlunda kan veta, hvad han förut ej kunnat med någon säkerhet beräkna, huru stor hans inkomst för året verkligen blifver, och att denna inkomst under alla år bestiger sig till ungefärligen lika belopp; samt slutligen att till följd deraf, att den väsentligaste delen af löneförmonerna utgår från statsverket, det blifver en möjlighet att, utan förnärmande af domarens rätt eller minskande af den honom tillförsäkrade inkomst, sönderdela i flera de alltför vidsträckta och folkrika domsagorna, till fromma så för domare och nämnd som för de rättsökande, och att så ordna domkretsarne, att hvar och en af dem kan skötas af sin domare och det hittills vanliga, men i många hänseenden menliga ombytet af tillförordnade domhafvande för framtiden i någon mon inskränkas. Och alltefter som sönderdelningen fortgår, beredes ock tillfälle för allt flere domkretsar att komma i åtnjutande af den förmon af häradsrättens tätare sammanträden de som Kongl. Förordningen af den 17 Maj 1872 medgifver. Men sistnämnda fördel har likväl med sig, att då enhvar domare erhåller en domkrets till omfång och arbetsdryghet lämpad efter hans egna krafter, han framdeles icke har behof af så mycket arbetsbiträde som hittills, och på samma gång blifver det för lagfarens ämnessvenner, de unge jurister, som nyss lemnat universitetet, svårare att hos domare på landet vinna anställning och tillfälle till praktisk daning för deras blifvande viktiga lefnadskall. Det är nemligen en obestriddig sanning, att under de framfarna dagar det hufvud-

sakligen varit hos domare på landet den unge juristen förvärfvat sin praktiska duglighet. Domstolarne i städerna erbjuda icke på långt när den mångfald af ärenden och af olikartade förrättningar som lagskipningen på landsbygden. Ännu mindre är tjänstgöringen i öfverrätterna egnad att uppfostra underdomare. Hafva nu tillika med göromålets minskning äfven domarens inkomster aftagit, så är det klart att han icke på lika billiga vilkor som förut kan emottaga den unge juristen i sitt hus, hvarigenom detta tillfälle till praktisk utbildning går i väsendtlig mon förloradt för den obemedlade nybörjaren.

Detta på lagskipningen i sin helhet utan tvifvel menligt inverkan förhållande leder tanken naturligen på det andra här ofvan framställda ämnet, *åtgärder till den juridiska bildningens främjande*.

Att åt ett ämne af den omfattning som det här ifrågakomna egna en i någon mon fullständig behandling förbjuda arten och omfånget af en embetsberättelse, äfven om förmågan dertill icke saknades hos berättelsens författare. Hvad som deremot, sedan frågan kommit å bane, med skäl torde förväntas i en redogörelse för lagskipningens tillstånd, är ett omdöme, huruvida några åtgärder med ofvanangifna syftemål må vara af nöden eller icke. Det är ett yttrande derom, beledsagadt af några anspråkslösa, oförgripliga antydningar om de erforderliga åtgärdernas beskaffenhet, som här vedervågas.

Till en början torde det kunna vara för ämnet upplysande att anställa en jämförelse mellan de olika sätten för undervisningens bedrivande i två vetenskapsgrenar, som ehuru i mycket olika dock icke sakna jämförelsepunkter, läkarekonsten och lagfarenheten. När en ämnessven i den förra afslutat sin förberedelse i ämnena för allmän bildning, sändes han genast till ett sjukhus, der han såsom åskådare af eller deltagare i de första handgreppen af sjukas behandling måste tjänstgöra en bestämd tid, innan det tillåtes honom aflägga något läroprof i den konst, åt hvilken han eignar sig; och hvarje ytterligare dylikt prof skall föregås af en längre eller kortare tjänstgöring vid sjukvårdsanstalt. Ämnessvennen åter i lagfarenheten öfvergår omedelbart från förberedelsen i allmän bildning till inlärandet af lagfarenhetens teori. Han behöfver aldrig hafva bevistat ett ting, öfvervarit ett domstolssammanträde i stad, aldrig hafva hört ett tvistemål handläggas, en ransakning hållas, ett konkursmål behandlas eller åsett huru en syneförrättning verkställes, innan han icke allenast får börja inlärandet af tvistemåls- och brottmålslagar, rättegångsordning, konkurslag m. m. utan äfven i dessa ämnen undergå den slutliga pröfning, som öppnar honom inträde på domarebanan. Om nu en yngling, som eignar sig åt lagfarenheten icke

af egen drift sökt göra sig bekant med de förrättningar, som en gång vänta honom, och följaktligen icke af dem eger någon lefvande åskådning, huru döda och innehållstoma skola icke förekomma honom dessa i sig sjelfva torra och sträfva lagstadganden och förordningar? och huru skall han kunna bilda sig något omdöme om hvad i de ämnen, som föreligga honom till inhemtande, är af större eller mindre vigt, bör med större eller mindre omsorg inläras? Den åt läkarekonsten sig egande unge mannen gör sig förtrogen med konstens teori midt ibland densammas praktiska företeelser, handledes under sin tjenstgöring och pröfvas slutligen af män, hvilka genomgått samma praktiska utbildning; på lagfarenhetens område kan det deremot hända, att den om tillämpningen i verkligheten af de rättssatser, han inhemtar, fullkomligt okunnige lärjungen handledes och pröfvas af en i berörda hänseenden föga mer bevandrad lärare. Denne har genomgått samma opraktiska skola som lärjungen och det är en tillfällighet, icke en fordran för lärareplatsens erhållande, att han utöfvat eller deltagit i domarevärf.

Att under nu beskrifna förhållande inhemtandet af lagfarenhetens kunskap måste ske genom lexläsning, är en gifven sak. Detta så ofta klandrade lärosätt är dock och blifver alldeles oundvikligt då ett visst kunskapsmått skall på kortare tid inhemtas och verkligheten af dess inhemtande genom pröfning utrönas. Att åter så måste tillgå, följer deraf att staten å ena sidan icke kan eftergifva sin fordran, att insigterna och skickligheten hos de personer, som egna sig åt hans tjenst, skola bestå ett visst prof, men, å den andra, ej heller kan eller bör ställa anspråken på den blifvande tjenarens kunskapsmått högre, än hvarje tjenst efter sin art kräfvat, så att icke tiden för kunskapers inhemtande otillbörligen inkräktar på den, som bör egnas till deras utöfning. Derföre måste lexläsning finnas inom alla vetenskapsgränar, i hvilka statens tjenstemän bildas; men det är skilnad på lexläsning, då den bedrifves så, att lexan af förståndet uppfattas till följd af klar utredning, ytterligare belyst af egen åskådning och erfarenhet, och då läroämnet utan sådan utredning och belysning skall likasom sväljas helt af minnet och der osmält förvaras längre eller kortare tid. Om det nu icke kan bestridas, att sistnämnda slags lexläsning i viss mon eger rum vid lagfarenhetens inhemtande, så ligger felet icke i lexläsningen i och för sig utan i sättet hvarpå den utföres.

Den här gjorda sammanställningen af de rådande olika sätten för bibringande af undervisning i lagfarenhet och läkarekonst, torde ådagalägga, hvilketdera han företräder. Det kan väl dervid anmärkas, att ämnessvennerna i läkarevetenskapen hafva större behof af praktisk

handledning än nybörjaren i lagfarenheten, men om ock detta medgifves, lär det icke destomindre vara obestriddigt, att den senares mindre behof i berörda hänseende likväl är alltför litet tillgodosedt, eller med andra ord att den juridiska undervisningen icke är sådan den borde vara. Denna slutsats jäfvas ej af det obestriddiga förhållande, att utmärkte lagfarne hos oss funnits och finnas, hvilka utbildat sig under ofvanbeskrifna otillfredsställande omständigheter, ty desse utmärkte hade kunnat blifva ännu utmärktare och deras antal större under andra omständigheter. Här får dessutom ej lemnas ur beräkningen det inflytande till vidare utveckling, som en från början väl handledd och rigtad samt sedermera sjelfständigt fortsatt praktisk verksamhet utöfvar på lyckliga anlag.

Om nyss anförda slutsats, att den juridiska undervisningen är bristfällig, torde meningarne lättare förena sig, än i fråga om lämpligaste sättet att afhjelpa bristerna. Men äfven i sistnämnda hänseende lär det så mycken samstämmighet i åsikter kunna förutsättas, att någonting bör för ändamålet göras; något mera har jag med ämnets upptagande här icke åsyftat.

Bland bristerna uti ifrågavarande undervisning anfördes den, att ynglingarne utan att förut hafva förvärfvat den ringaste bekantskap med det praktiska af det yrke, åt hvilket de skola egna sig, utan att hafva bevistat ett domstolssammanträde eller någon annan till domarekallet hörande förrättning sättas till att ur böcker eller föredrag från katedern inhemta kunskap ej allenast om de lagar, som skola skipas, utan ock om sättet för denna lagskipnings utöfvande. Att söka undanrödja denna olägenhet genom formlig föreskrift, att ynglingen bör underkasta sig någon viss tids tjenstgöring vid domstol eller hos domare, innan han får börja eller afsluta den theoretiska lärokursen, låter sig under nuvarande förhållanden svårligen verkställas och kunde för ynglingen medföra både tidspillan och kostnad; men på frivillighetens väg skulle samma ändamål till icke oväsentlig del uppnås, derest ynglingarne sjelfve och deras målsmän insåge och tillbörligen uppskattade nyttan deraf. Vår rättskipnings offentlighet lemna talrika tillfällen åt hvilken som helst att åhöra densammas förhandlingar och enskilda aftal med domare skulle nog kunna förskaffa den lugade tillgång till någon sysselsättning med att uppsätta så kallade små protokoll och, hvarför icke? utskrifva expeditioner. En sådan sysselsättning, idkad mera såsom tidsfördrif än såsom arbete under ledigheterna från universitetet och de theoretiska studierna, skulle ofelbart i dessa sistnämnda ingjuta större lif, klarhet och interesse hvarförutan

ombytet af göromål uppfriskade och stärkte sinnet. Huru deremot sjelfva undervisningen vid universitetet skall erhålla en mer praktisk rigtning, lærer — om jag ej är illa underrättad — utgjort föremål för framställning från juridiska fakulteten i Uppsala till den komité, som nyligen behandlat åtskilliga universitetsundervisningen rörande frågor; men om de följder, som häraf kunna väntas, är det för tidigt att yttra sig. Sjelfva framställningen är i och för sig ett godt tecken. Utom det, att hon bevisar, det brister finnas i mer berörda undervisning, bevisar hon, hvad bättre är, att deras tillvaro erkännes och deras afhjelpande allvarligen påtänkes.

Men om äfven hittills varande brister i den juridiska undervisningen vid universitetet afhjelpas, och denna undervisning blifver god och ändamålsenlig, förnår hon dock icke ensam att färdigbilda den juridiska embetsmannen och domaren. Dertill fordras ytterligare praktisk tillämpning af de förvärfvade insigterna, på eget ansvar och en under sådan sysselsättning samlad erfarenhet. Det är en fortgående lärotid, under hvilken många nyttiga iakttagelser göras, och få lära undgå, att bland andra äfven göra den, att luckor och svaga punkter finnas i de inhemtade theoretiska kunskaperna. Dessa luckor behöfva fyllas, de svaga punkterna stärkas. Kommer så dertill lagstiftningens ständigt fortgående utveckling i nya lagar, som erfordra begrundande. Allt detta påkallar fortsatta studier för att uunderhålla hvad inhemtadt är och inhemta det nya som tillkommit. Imedlertid blifver ofta den unge tjenstemannen snart öfverhopad af praktiska göromål, som dag för dag så taga i anspråk både själens och kroppens krafter att de lediga stunderna behöfvas till hvila och förströelse. Hvad under då, om under sådana förhållanden den så nödiga fortsättningen af studierna får stå tillbaka. Någon inverkan utifrån, någon uppmuntran för att väcka nämnda studier till lif och verksamhet är här af nöden.

Mer än en gång har den tankan varit framkastad att till uppmuntran af lagfarenhetens fortsatta studium och till dettas behöfliga ledning något slags anstalt måtte inrättas i hufvudstaden, såsom den plats inom vårt land, der den praktiska lagfarenheten har sitt högsäte och der det jemförelsevis största antalet af lagfarenhetens idkare och utföware är samladt. Om behovet och nyttan af en sådan anstalt och om platsen, der denna borde finnas, hafva meningarne hos dem, som ifra för saken, varit sammanstående, men när anstaltens art och verksamhet skolat närmare bestämmas, hafva åsigterna delat sig. Några hafva önskat att anstalten skulle skapas till närmaste likhet med en universitets-fakultet, der ynglingen, efter ernådd mogenhet i allmän

bildning, skulle både börja och sluta sina juridiska studier och aflägga de stadgade profven för inträde i rättegångsverken; andra åter hafva förordat endast anställande af ett visst antal lärare i rätts- och statsvetenskaperna, hvilka i fria föredrag afhandlade delar af nämnda vetenskaper men icke hade att befatta sig med någon pröfning af åhörarens insigter i de afhandlade ämnena. Anstalten skulle i *förra* fallet förnämligast egna sin verksamhet åt nybörjares uppfostran, hvilkas slutliga mål vore det kunskapsmått, som erfordras för inträde i praktisk tjenstgöring; i det *senare* åter hafva till hufvudsyftemål att underhålla och leda de redan utlärdes och i praktisk tjenstgöring ingångne unge männens fortsatta studier. Begge skulle naturligtvis vara tillgängliga för personer, som utan att söka egentlig juridisk bildning ville rikta sitt kunskapsförråd med någon kännedom i ofvannämnda vetenskaper. Dessa olika planer med den ifrågakomna anstalten hafva hvar sina fördelar och olägenheter, hvilkas upptagande, jemförande och afvägande sins emellan tillhöra en fullständigare framställning af ämnet, än som här åsyftas. *En* fördel hafva dock dessa planer gemensam och den, i min tanka, af framstående viggt, att en dylik anstalt, huru den ock blefve inrättad, skulle föranleda anställandet af flere lärare i lagfarenhetens teori än som förut funnits, hvartill komme att desse nya lärare anställdes på en plats, nemligen i hufvudstaden, der de på nära håll kunde följa gången och skiftningarne af lagfarenhetens praktiska utöfning, och der — hvilket icke skulle sakna sin stora betydelse — tillfälle erbjödes dessa lärare att skapa sig biförtjenster, såsom enskilda personers juridiska rådgifvare och någon gång sakförare. Detta skulle utan tvivel bidraga att för lärareplatserna vinna de utmärktare förmågorna bland dem, som egna sig åt lagfarenheten och icke befinna sig i den lyckliga ställning att kunna lemna den timliga utkomsten ur sigte vid valet af lefnadskall, ty det har icke skäligen kunnat väntas att universitetslärarens knappt tilltagna aflöning skulle utgöra en lockelse för nyssnämnda förmågor, mäktig att motväga de utsigter, lagfarenhetens praktiska väg i detta afseende framställt. Kunde, såsom antydt blifvit, genom den ifrågaställda anstalten några af de bäst utrustade bland lagfarenhetens idkare ryckas ur praktikens vidt utsträckta armar och räddas för det viktiga arbetet med vetenskapens teori, så skulle frukterna af detta arbete under form af förtjenstfulla muntliga eller skriftliga utredningar och framställningar utaf vetenskapens invecklade och omtvistade frågor välgörande inverka ej blott på de praktiska juristernas egen bildning utan ock medelbarligen på lagstiftning och lagskipning. Hvad som just görer oss behof, är en fast grundläggning och följdriktig ut-

veckling af de allmänna begreppen och grundsatserna inom rättsvetenskapen, så att icke sanningar, dem vetenskapen längesedan satt utom allt tvifvel och bekräftat, må äfventyra att komma under omröstning och dervid omkullkastas af den fåvitska klyftigheten.

Har jag med det anförda lyckats ådagalägga, huruledes ej mindre den ofvanomförmälda lönereglernings fullföljande på ett sätt, som be-tryggar domarens ekonomiska oberoende och domkretsarnes lämpliga ordnande än ock den juridiska bildningens upphjelpande otvifvelaktigt komme att utöfva ett mäktigt inflytande på lagskipningens framtid i vårt land; så tror jag mig hafva gjort tillräckligt för att dessa angelägenheter skola af Riksdagen, när frågor om dem uppstå, allvarligen behjertas.

Med föranledande af ofvan åberopade § jemförd med § 19 i Justitieombudsmansinstruktionen har jag uti underdånig skrifvelse den 5 December 1874 anmärkt *några brister i lagstiftningen angående utsökningsväsendet* och uppgifvit förslag till deras afhjelpande. Denna underdåniga skrifvelse hade följande lydelse:

»Då jag under flerårig utöfning af den embetsbefattning, Riksdagen mig anförtrott, kommit till kännedom af dels åtskilliga brister och ofullständigheter i de lagar och författningar, hvilka röra lagsökningsväsendet, dels ock ett och annat missbruk, som under tiden derutinnan sig inrotat, har jag ansett det vara min pligt, att medan arbetena för åstadkommande af en länge efterlängtdad förbättring i lagstiftningen rörande detta ämne ännu pågå, underdånigst framlägga mina erfarenhetsrön i berörda hänseende till den uppmärksamhet, Eders Kongl. Maj:t i nåder må finna desamma förtjena.

Af de anmärkningar, jag sålunda går att i underdånighet framställa, hafva några förut varit oförmälda i mina till Riksdagen afgifna embetsberättelser, men jag tillåter mig icke destomindre här upprepa dem bland de nya, jag har att tillägga, då orsakerna till dem ännu kvarstå oförändrade.

Ett bland de förut nämnda förhållanden, som icke undergått förändring, är det att, i följd af fordringsegarens försumlighet att hos underexsekutorerna i tid utkräfva redovisning för de till dess i och för verkställighet inlemnade utslag, rätt betydliga, genom frivillig betalning eller efter utmätning och det utmätta godsets försäljning inflyta medel förblifva hos underexsekutorerna kvarliggande ej allenast månad efter månad utan äfven från ett qvartal till ett följande, hvar-

genom lätteligen händer, att dessa medel sammanblandas med underexekutorens egna på ett sätt, som kan leda till ansvar efter 25 kap. 11 § Strafflagen; utom det att en sålunda småningom utbildad vana att i egen rörelse använda andras i ock för tjensten innehafda, icke räntebärande penningar någon gång visat sig alstra det missbruk, att exekutorn, sedan han måhända utan utmätning genast af gäldenären bekommit liquid för ett till verkställighet emottaget utslag, undandragit sig att medlen till fordringsegaren utlemna förr, än den tid af tre månader på landet och sex veckor i staden förflutit, hvilken gällande utmätningförordning såsom längsta tid för redovisningens fullgörande stadgat.

Efter hvad jag sedermera erfarit, begagnas dessa inneliggande medel icke sällan på det sätt, att underexekutoren i eget namn insätter dem uti enskild bank eller penninganstalt, som håller upp- och afskrifningsräkning med allmänheten, eller ock i någon Sparbank. Om detta sker för att undgå äfventyret af ansvar efter nyss åberopade lagrum eller för att bättre bevara medlen åt fordringsegaren eller för att vinna någon extra inkomst af räntan eller slutligen för alla dessa ändamål i förening, behöfver icke här undersökas. Men det kan deremot vara af vigt att efterse, huruvida det förstnämnda ändamålet, eller frihet från ansvar efter 25 kap. 11 § Strafflagen, sålunda må kunna ernås. Nämnda lagrum har denna lydelse:

»Tillgriper och förskingrar embetsman penningar eller annat, vare sig Statens eller annans tillhörighet, som han i kraft af sitt embete till förvaring, förvaltning eller redovisning emottagit; dömes till afsättning och straffarbete från och med sex månader till och med fyra år: varde ock förklarad ovärdig att i rikets tjenst vidare nyttjas. Gitter han det förskingrade ersätta eller sådan säkerhet därför ställa, att någon skada af tillgreppet ej komma kan; varda afsatt.»

När nu underexekutoren insätter uti penninginrättning, som ofvan nämnd är, penningarna å sitt eget namn, lærer det vara obestridligt, att han tillgriper dem från rätta egaren och tillegnar sig dem, ty denne kan ej åtkomma medlen utan insättarens medverkan. Om exekutoren nu också ej i strängaste mening kan sägas hafva förskingrat dem, så länge de kvarstå i penninganstalten och han vid en hastigt påkommen inventering är i tillfälle att medelst insättningsbevisets aflemnande ställa sådan säkerhet, att skada ej kan ske, undgår han dermed likväl endast en del af det straff lagen stadgar. Men skulle han eller penninginrättningen råka i obestånd och han således icke kunna åstadkomma den nämnda säkerheten, då är han hemfallen under lagens hela

stränghet, och fordringsegaren, hvilkens medel han på ofvanuppgifna sätt förvarat, mister den förmons rätt till deras återbekommande som 2 och 8 §§ i 17 kap. Handelsbalken honom tillförsäkra, derest medlen, såsom vederbort, varit från exsekutorens egodelar afskilda och i behåll, inlagda i exsekutorialen eller förseglade eller i allmänt förvar satta, och måste åtnöjas med den sämre rätt, 11 § i nyssberörda kapitel om förmåler. Att sålunda ofvanbeskrifna förfaringssätt kan medföra större eller mindre faror allt efter omständigheterna och de olika åsikter, som kunna göra sig gällande vid lagens tillämpning, synes af det anförda framgå, men derom har jag hos underexsekutörer, med hvilka jag samtalat i ämnet, funnit mycket oklara föreställningar. Till försvar för deras sätt att gå till väga, har jag hört anföras, att genom insättningen i merberörda penninge-anstalter medlen bättre förvarades, än om de låge i exsekutorialen uti underexsekutorens enskilda gömma, utsatta för eldfara och tjufvahand; men denna omständighet, om ock vigten af densamma lemnas obestridd, ådagalägger dock endast behofvet af bemålde exsekutörers förseende med öyrk- och brandfria kassaskåp eller kistor, icke af sammanblandningen med egna medel af dem som i och för tjensten innehafvas. Åtminstone torde ett sådant ofall, som att medlen uppbrinna eller tillgripas af tjufvar, medan de förvaras i exsekutorialen, för underexsekutören medföra ringare äfventyr, — förutsatt, att han vårdat exsekutorialen så som sina egna värdesaker — än om han i sitt eget namn insatt fordringsegarens medel uti en dylik penninganstalt.

Men om sålunda fordringsegares försumlighet att fordra redo af underexsekutören för de medel denne åt dem uttagit, blottställer desse tjenstemän för frestelser och faror, kan sådant äfven ske genom enahanda liknöjdhet om sitt eget bästa hos gäldenärerne.

Sålunda har jag erfarit, att det på många ställen är brukligt att, när fordringsegare lemna till underexsekutörerne utslag till verkställighet, hvilka grunda sig å skuldebref, ställda till innehafvaren eller viss man och ordres eller annan löpande föreskrifning, skuldebrefvet eller förskrifningen icke bilägges i hufvudskrift. Det är först vid redovisningen skuldebrefvet i hufvudskrift företes och utbytes emot de influtna penningarne. Exsekutören tager alltså af gäldenären dennes reda penningar eller gods till hans gälds betalande, utan att lemna honom åter den förbindelse, för hvilken valuta tages och oaktadt samma förbindelse kan vara sådan, att den fortfarande gäller i hvilkens hand den finnes. Vid den derpå följande liqviden emellan underexsekutören och fordringsegaren aflemnar den senare fordringsbeviset till den förre, hos hvilken det sedan blifver liggande, utan att efterfrågas än mindre återtagas af

gäldenären, förbindelsens utgifvare. En underexsekutor har meddelat mig, att han i sitt förvar hade skuldebref å sammanlagdt flera tusen riksdaler, hvilka på nämnda sätt kommit i hans hand och aldrig afhemtats af gäldenären, med hvilkens medel de blifvit infriade.

Ehvad denna underlåtenhet å gäldenärens sida haft sin orsak i bristande insigt om förbindelsens beskaffenhet och fortfarande giltighet, i blindt förtroende till underexsekutorens redbarhet eller i slö liknöjdhet, skapar den dock en frestelse för en oredlig exsekutor att på ett eller annat sätt göra sig till godo ett sådant värdepapper, i hvilket fall gäldenären kan få plikta för sin försumlighet genom att ännu en gång nödgas inlösa sitt skuldebref.

Men det är ej blott frestelser till afvikande från pligtens och hederns väg som möta underexsekutoren vid fullgörande af hans kall, han har äfven derunder att kämpa med svårigheter, till hvilkas undanröjdjande lagstiftningen lemnar honom utan erforderlig ledning och tillförlitligt stöd. Bland dessa torde knappast någon vara betänkligare än den, som företer sig, då vid utmätning af lös egendom det utmäta godset ej kan betros åt den persons tillsyn, från hvilken utmätningen skett, och i hans lägenhet icke finnes något afskildt rum, hvari godset kan insättas under utmätningförrättarens lås och insegel. Bor då gäldenären afläggse på landsbygden och äro kreatur, som skola födas och vårdas, utmäta, så blifver svårigheten ännu större. Att pålägga underexsekutoren skyldighet att bekosta de utmäta sakernes flyttning till säkert förvaringsställe eller de utmäta kreaturens skötsel och underhåll, till dess de hinna försäljas, lärer väl icke vara med rättvisa och billighet förenligt. Skall borgenären eller gäldenären vidkännas denna kostnad? Härom har lagstiftningen hittills icke bestämdt uttalat sig. Dock när det utmäta godset finnes i behåll, gäller tvisten endast kostnaden för dess förvarande. Större betydenhet får densamma, när hvad utmätt blifvit, icke vidare är att tillgå. Ett exempel härför förekommer i en hos mig nyligen förd klagan. Hos en person, bosatt vid rikets östra kust, utmättes för någon tid sedan, ett piano, ett divansbord och andra möbler. För att sätta det utmäta i förvar tillvägagick utmätningssmannen så, att han omsnörde hvarje möbel för sig med segelgarn, förseglade detta med sitt sigill och lemnade allt under egarens tillsyn. Utmätningen öfverklagades. När densamma derefter blifvit af så väl Konungens Befallningshafvande som Kongl. Hofrätten faststald, och i följd deraf de utmäta sakerna skulle försäljas, befunnos dessa tillika med gäldenären försvunna. Det upplystes, att han inskeppat sig med sina saker, jemväl de utmäta, på ett fartyg och seglat öfver till en ö, belägen

inom annat fögderi och der bosatt sig. När så fordringsegaren vände sig till utmättningsförrättaren för att erhålla likvid för det till verkställighet lemnade utslaget, fick han underrättelse om hvad som skett och om sin skyldighet att utbetala utmättningskostnaden, men för utbekommande af sin fordran ur det i mät tagna godset hänvisades han att vända sig till exsekutor i det fögderi, till hvilket gäldenären flyttat. Så framställes förloppet i den till mig ingifna klagoskriften. Det är möjligt att i den skriftvexling i ärendet, som nu pågår, omständigheter yppa sig, hvilka förmildra omdömet om utmättningsförrättarens åtgärder; men om det än lägges i dagen, att utmättningsförrättaren i detta fall ej förfarit med all den omtänka och försigtighet, som skäligen kunnat förväntas, är det icke tvifvel derom, att förhållandena kunna så gestalta sig, att icke någon grad af omtänksamhet hos förrättningsmannen, helst om han icke har i sin magt att utan egen uppoffring förflytta utmätt lös egendom i säkert förvar undan egarens tillsyn, kan förekomma händelser sådana som den här ofvanbeskrifna. De allt mer och mer utvecklade samfärdselmedlen lemna dervid ett kraftigt, förut icke påräkneligt biträde.

Efter denna kortfattade framställning af några egentligen formelbrister, dem jag funnit vidlåda utsökningsväsendet i vårt land, går jag att underdånigst antyda de utvägar, som i min tanke erbjuda sig till afhjelpande af dessa brister, för så vidt detta låter sig göras genom föreskrifter.

Till att förekomma, det medel, som genom frivilligt erläggande genast, eller efter utmätning och det utmätta godsets försäljning, inflyta, varda, i följd af fordringsegarens försumlighet att dem uttaga, eller underexsekutornas tredska att dem utlemna förr, än den stadgade redovisningstiden är till fullo utlupen, liggande hos underexsekutoren och löpa fara att med hans enskilda medel sammanblandas, finnas två utvägar, dem jag vid ämnets behandling i mina embetsberättelser framhållit: den ena, att föreskrifva, det enhvar, som till exsekutoren aflemnar dom, utslag eller annan utmätningsgill handling för erhållande af verkställighet, är skyldig på samma gång uppgifva, till hvilken person redovisning och inflytande medel böra lemnas eller sändas; och att underexsekutor är förpligtad att, derest fordringsegaren icke anmäler sig till medlens utbekommande inom viss tid efter det de influtit, desamma jemte redovisning afsända till den person, som vid exsekutorialets inlemnande uppgifvits, dock med förbehållen rätt för underexsekutoren att från det uttagna beloppet, som skall afsändas, förut afdraga kostnaden för postporto, rekommendation och assurans samt en bestämd ringare ersättning för skrifmaterialier och besvär; —

den andra: att stadga, det ifrågavarande medel, derest de icke lyftas af fordringsegaren inom nämnda tid, skola af underexsekutoren insättas i landtränteriet för fordringsegarens räkning, likaledes med rätt till afdrag å den nedsatta summan för underexsekutorens, Landtränmästarens och Landskamrerarens besvär, allt enligt bestämd taxa. Valet af den ena eller andra utvägen torde böra lemnas till underexsekutorens skön, enär det kan bero på särskilda omständigheter, såsom om vid exsekutorialets ingifvande ingen eller ofullständig uppgift lemnats om den person, till hvilken redovisningen bör ske, om denna uppgift genom den uppgifna personens flyttning från orten, dödliga frånfälle eller af annan orsak må befinnas oeffterättlig o. s. v.

Men för införande af ofvanbeskrifna ordning är nödigt att föreskrifva, det vid utmätning i hufvudskrift tillhandahålles det skuldebref eller den skriftliga handling i öfrigt, på hvilken den till betalning fastställda fordran sig grundar eller som af annan orsak bör till gäldenären lemnas i utbyte emot det gods eller penningbelopp, som hos honom uttages. Detta kan ske på det sätt, att nämnda handling aflemnas till exsekutoren på samma gång som domen eller utslaget eller den handling hvarå verkställighet sökes eller ock, om fordringsegaren det heldre önskar, så, att denna förpligtas att sjelf eller genom ombud inställa sig med merberörda handling vid sjelfva utmättingsförrättningen, hvartill han i sådant fall af exsekutoren kallas. Härigenom undanröjdes den frestelse för exsekutoren att till gäldenärens skada begagna sig af ett värdepapper, för hvilket valuta redan var uttagen, innan det kom i exsekutorens hand, der det sedan stannat, och på samma gång uppfyldes rättvisans kraf emot gäldenären, från hvilken väl icke utan rättskränkning hans egendom kan tagas med mindre han återfår den handling, hvarpå en slik åtgärd grundas, helst när handlingen är sådan att densammas återställande ensamt betryggar gäldenären för vidare kraf.

Frågan slutligen om undanrödjande af ofvanbeskrifna svårigheter vid förvaring af utmätt lös egendom har blifvit upptagen af den utaf Eders Kongl. Maj:t i nåder förordnade komité för utarbetande af förslag till förändrad lagstiftning angående utsökningsväsendet, som i motiven till 4 kap. 13 § i Komiterades underdåniga förslag till Utsökningslag hufvudsakligen anført, hurusom det i många fall särdeles på landsbygden ej vore möjligt för utmättingsman att i granskapet af gäldenärens hem finna någon, som vore villig och lämplig att taga vård om utmäta lösören; hvarföre Komiterade ansett, att på borgenärs begäran skulle bero, om utmätt lös egendom, der den ej kunde med sä-

kerhet på stället lemnas, skulle till annat ställe föras eller ej, och att han jemväl borde utgifva de förskotter, som kunde erfordras för bestridande af kostnaderna för det utmättas bortförande och vård, då det enligt komiterades mening ej vore med rättvisa och billighet förenligt att förbinda utmätningssmannen att af egna medel förskjuta dessa kostnader. Komiterade gifva åt ofvanåberopade § i lagförslaget denna lydelse: »Utmätta lösören skola af utmätningssmannen på stället sättas i »förvar under försegling, till dess försäljning sker; kunna de ej med »säkerhet lemnas på stället eller under gäldenärens tillsyn; låte utmätningssmannen, der borgenären det äskar och lemnar nödigt förskott till »kostnaden för deras flyttning och vård, dem af andra vårdas eller till »annat ställe föras. Hvad ej kan under försegling ställas, må förvaras »på annat sätt, som säkrast och tjenligast finnes. Äro kreatur i mät »tagna; varde anstalt om deras föda och vård fogad».

Att säga, det nyssanfödda § icke undanröjt alla de svårigheter, hvilka förut blifvit omförmälda, är ej att underkänna lagförslaget för tjänster i öfrigt. Ämnet var uppenbarligen för omfattande att kunna i en enda lagparagraf på ett uttömmande sätt afhandlas. Dertill skulle erfordrats en särskild instruktion för underexekutoren, hvaraf ett omiskänneligt behof jemväl i andra afseenden gifver sig tillkänna. Men äfven i §:n, sådan den är affattad, finnes anledning till tvekan om rätta sättet att verkställa hvad som stadgas för den händelse, att de utmätta sakerna icke kunna lemnas på stället eller under gäldenärens tillsyn. Det heter nemligen, att i sådant fall utmätningssmannen, der borgenären det äskar och lemnar nödigt förskott, skall låta sakerna af annan vårdas eller till annat ställe föras. Nu innehåller lagen icke något stadgande derom, att borgenär eller hans ombud skall vid utmätningförrättningen vara tilstades. När och huru skall då den uppgörelse emellan utmätningssmannen och borgenären åstadkommas, som förutsättes för att förslaget ifrågavarande stadgande skall vinna tillämpning? Något sätt torde alltså behöfva anvisas för åvägbringande af nämnda uppgörelse, som, då nödig försigtighet lärer förbjuda, att dermed anstår till dess utmätningen försiggått, bör ega rum före denna förrättning. Detta skulle kunna ske, då exekutorialet inlemnades, dervid det finge bero på öfverenskommelse, om förskott gäfves i reda penningar eller förskrifning lemnades på det belopp, som för ändamålet blefve behöfligt. Men i sammanhang dermed borde tillika stadgas att, om ett sådant aftal på förhand icke egt rum, utmätningssmannen skulle vara fri från ansvar, derest gäldenären undansnillade de utmätta sakerna. Det är nemligen en af hufvudpunkterna i denna lagstiftning

att noggrannt ordna förhållandet emellan borgenärer och utmätningsmannen, så att på den senare icke vältras ansvaret för tilldragelser, till hvilkas förekommande nödiga medel ej lemnats honom i händerna, likasom å andra sidan hans skyldigheter så bestämmas, att han ej ansvarsfritt kan genom oskicklighet eller försumlighet åbringa borgenärer förluster.

I det anförda har jag, lika med Komiterade, antagit, att det är borgenären, som skall vidkännas kostnaden för utmäta lösörens förvaring till dess de kunna försäljas. Den frågan torde dock förtjena att tagas under förnyadt öfvervägande. Visserligen kan utmätningsmannen icke skäligen förbindas att uppoffra egna medel för att skydda borgenärens rätt; snarare skulle då staten, i följd af sin skyldighet att uppehålla rättstillståndet, i detta afseende hafva någon förpligtelse. En sådan åsigt kan dock jemväl med goda grunder bekämpas; men gäldenären? — Han måste efter gällande rättsåsigt vidkännas den vanliga utmätningskostnaden; skall han då alldeles undgå den tillökning i nämnda kostnad, som uppkommer derigenom att han dels gjort sig så illa känd, att den egendom, som hos honom är utmätt, måste bortföras och ställas under annan persons tillsyn dels ock utan laga skäl klagat öfver utmätningen och från instans till instans fullföljer denna klagan eller på annat sätt uppehåller det utmäta godsets försäljning? Komiterade omförmälde ju i förut åberopade motiv till ifrågavarande §, att köpeskillingen för utmäta kreatur mången gång varit otillräcklig till gäldande af deras föda och vård under tiden mellan utmätningen och försäljningen; och äfven i fråga om annan utmätt lösegendom kan betydlig kostnad uppkomma för bortföring och vård, derföre att oredlig gäldenär vållat hinder för försäljningen.

Åt de antydningar, jag sålunda framställt om lämpliga sätt att afhjelpa anmärkta brister och ofullständigheter i lagstiftningen rörande utsökningsväsendet, har jag trott mig kunna undgå att gifva formen af lagbud, då jag föreställer mig att, om desamma skulle befinnas förtjenta af nådig uppmärksamhet, de komma att öfverlemnas till den eller de personer, som för närvarande äro sysselsatta med utsökningslagen och då jag icke kunnat på förhand veta, om de ämnen, jag vidrört, må vardas behandlade i sjelfva utsökningslagen eller i någon dermed samtidigt utkommande förordning.»

Dessutom har jag under det sistförflutna året till Kongl. Maj:t gjort underdåniga hemställanden angående formulär för ej mindre de så

kallade *utsökningsdiarierna*, än äfven *förmynderskaps- och konkursförteckningar*. I de skrivelser, jag derom till Kongl. Maj:t aflät, yttrades

beträffande frågan om formulär för utsökningsdiarierna

hufvudsakligen, att de dagböcker eller diariier öfver utsökningsärenden, som, jemlikt 8 § i *Kongl. Förordningen angående vissa omständigheter uti lagsöknings- och utmätningsmål, som hädanefter komma att iakttagas, den 28 Juni 1798*, borde af Magistraten och Kronofogden hållas, och af hvilka utdrag skulle hvar tredje månad till Konungens Befallningshafvande insändas, voro, efter hvad jag vid mina besök under embetsresorna på på de särskilda landskanslierna funnit, upprättade efter så skiljaktiga formulär att, med få undantag, de befunnos olika i alla län, ja i ett län till och med olika hos Magistraten i en stad, emot hvad de voro hos Magistraterna i de öfriga städerna och hos Kronofogdarne i samma län.

Enligt nyss återopade förordning skulle nämnda utdrag »utmärka såväl dagen, då utmätningsbefallningen eller domen emottagen blifvit, och summan, hvilken utmätas skulle, som en motsvarande anteckning, hvad vid hvarje mål sedermera tillgjordt blifvit, med tiden då sådant skett eller, derest någon handläggning eller verkställighet ej följt, hvilka hinder sådant vållat;» till hvilka föreskrifter *Kongl. Förordningen angående åtskilliga stadganden i afseende på utmätning den 21 Mars 1835* fogade den, att nämnda diarii-utdrag borde, utöfver hvad redan vore föreskrifvet, innehålla två uppsummerade kolumner, utvisande, den ena, alla de fordringar, hvarför utmätningsverkställighet blifvit äskad, under den tid, som diarierna omfattade, och den andra, allt hvad på samma tid blifvit redovisadt med ingående och utgående balanser.

Det vore, fortfor jag, från bemödandet att finna lämpligaste formen för antecknandet af alla nämnda uppgifter som de här ofvan nämnda olika uppställningarne af ifrågavarande diarii-utdrag härledde sig. Att ingå i granskning af dessa olika formulär, dem jag från samtliga Konungens Befallningshafvande infordrat, skulle leda till en onödig vidlyftighet. Endast så mycket ansåge jag mig böra säga, att efter mitt omdöme icke något af nämnda formulär befunnes i afseende å såväl uppgifternas fullständighet som uppställningens ändamålsenlighet fullt tillfredsställande. De brister, jag trott mig finna i de särskilda formulären, framträdde synbarast vid en jämförelse emellan merberörda formulär och det förslag till ett sådant, jag upprättat, för att ådagalägga, huruledes efter min tanka de föreskrifna anteckningarne skulle på ett öferskådligt sätt fullständigt framläggas.

När dessa dagboks- eller diarii-utdrag till Konungens Befallningshafvande inkommit, skola de undergått granskning. Härom stadgades i 58 § i *Instruktionen för Landshöfdingarne i Rikets län samt de vid länsstyrelsen anstälde tjänstemän den 10 November 1855*, att det åläge Landssekreteraren att granska dessa diaries och, om felaktigheter eller försummelse hos exsekutorerna dervid upptäcktes, derom till Landshöfdingen göra anmälan. För en sådan gransknings ordentliga verkställande vore det utan tvifvel af nöden att ega tillgång till behöriga verifikationer för anteckningarna i diarierna. Sådana insändes ock nu för tiden tillika med diarii-utdragen; men då underexsekutorerna kunde behöfva dessa verifikationer för sin säkerhet, återskickades de gemenskapligen, efter det granskningen å landskansliet försiggått. För att göra ett dylikt återsändande obehöfligt och ändock freda underexsekutorerna från all olägenhet af verifikationernas bortlemnande, hade jag i en af mina embetsberättelser föreslagit formulär till ett slags *dubbelqvittenser*, hvilka numera med fördel användes inom flera län.

Slutligen tillade jag, att det vore i ändamål att bereda åt ofvanberopade författningars stadganden noggrannare efterlefnad samt åt den med dem åsyftade kontroll öfver utmätningssärendenas behöriga gång större kraft och verksamhet, i den mån granskningen af förrberörda diaries underlättades, som jag med öfverlemnande af förutnämnda förslag till formulär ej mindre till de dagboks- eller diarii-utdrag, dem det åläge underexsekutorerna att hvar tredje månad till Konungens Befallningshafvande insända jemte några för formulärens rätta användning nödiga erinringar än ock till de så kallade dubbelqvittensen, som för undvikande af diarii-verifikationernas insändande till och återsändande från landskanslierna visat sig kunna med fördel begagnas, trodde mig böra anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes till allmän efterrättelse fastställa formulär för ifrågavarande diarii-utdrag och qvittenser.

I fråga åter om *fastställande af formulär för förmynderskaps- och konkursförteckningar*, anförde jag: att vid den granskning, jag under mina embetsresor anställt hos domstolar och domhafvande af ej mindre de i *Förordningen angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egenom den 24 September 1862 § 2* föreskrifna förteckningar öfver förmynderskap än ock sådana öfver anhängiga konkurser upprättade förteckningar, som i gällande konkursslags 127 § omförmäldes, hade befunnits, att dessa förteckningar varit förda på olika sätt, så att under det några

i redig och lätt öfverskådlig form omfattat alla erforderliga uppgifter, hade andra visserligen kunnat innehålla hvad nödigt varit, men detta uppställt utan ordning och tydlighet, samt slutligen några hvarken till innehåll eller form varit tillfredsställande.

En naturlig och vid framställda anmärkningar åberopad förklaringsgrund till ofvanbeskrifva förhållande vore saknaden af utförliga och bestämda föreskrifter i de ofvan omförmälda författningarne angående dessa förteckningars rätta form och beskaffenhet, med ett ord, saknaden af formulär för desamma. Försök att tillskapa sådana hade dock blifvit gjorda af en och annan domare, som med en icke ringa kostnad låtit trycka af dem sjelfva uppställda formulär; men dels hade de icke alla motsvarat skäligen anspråk på fullständighet och redighet dels hade de egentligen gagnat endast uppfinnaren samt möjligen någon eller några efterapare, som likväl sjelfva fått bekosta och besörja tryckningen. Att bringa sådana formulär i bokhandeln och sålunda tillgängliga till billigt pris för alla, som behöfde dem i sin embetsförvaltning hade, oaktadt derom förda underhandlingar med förläggare af tryckalster, icke lyckats, så länge det ej kunde visas, att de ifrågasatta formulären varit till allmän efterrättelse behörigen fastställda.

Då det emellertid måste vara af vigt för ernående af den kontroll, som med föreskrifterna om dylika förteckningars införande åsyftades, att desamma i redig och lätt öfverskådlig form innehölle de erforderliga uppgifterna; då detta syftsmål säkrast vunnes derigenom, att sagda uppgifter ordnades efter bestämda formulär; då tillgång till dylika formulär i tryck för billigt pris väsentligen skulle bidra till underlätande af deras arbete, som med förteckningarnes upprättande hade befattning, — hvarföre ock flere af dessa tjenstemän om beredande af en sådan fördel hos mig gjort framställning, — hade saken synt mig förtjent af uppmärksamhet, och frågan om lämpligheten af dylika formulärs upprättande och fastställande till allmän efterrättelse böra undersökas.

Emot de fördelar af en sådan anordning, som här ofvan blifvit framhållna, uppstälde sig å andra sidan äfven betänkligheter. En sådan kunde hemtas från det förhållande, att såväl författningen om tillsynen å förmyndarskapen som konkurslagen vore underkastade förändringar, som skulle kunna vålla rubbning i fastställda formulär för förmynderskaps- och konkursförteckningarna. Särskild anledning att förvänta ändringar i förordningen angående förmynderskap innebure den ännu på Kongl. Maj:ts pröfning beroende underdåniga skrifvelse, Riksdagen år 1869 i detta ämne afgifvit; men jag förestälde mig, att de

formulär, som komme att fastställas, skulle så affattas, att i dem kunde inrymmas alla de uppgifter, som åtminstone af hittills föreslagna ändringar, liksom af den gällande författningen, påfordrades. Dessa uppgifter syntes dessutom vara af den beskaffenhet att, sedan de en gång börjat meddelas, de fortfarande komme att anses nödiga, huru författningarna än måtte ändras och hvilka andra vederbörande tilläfventyrs kunde komma att med deras uppsamlade få att skaffa, så att icke genom sjelfva de ifrågavarande förteckningarnas afskaffande formulären blefve öfverflödiga

Nu antydda betänklighet torde alltså låta sig undanrödjas. Men vidare kunde, och det med större skäl, ifrågasättas, huruvida nu, sedan på flera ställen, såsom ofvan nämndes, dessa angelägenheter redan blifvit nöjaktigt ordnade, sedan tryckta formulär voro anskaffade och med icke ringa arbete, synnerligast hvad beträffade förmynderskapsförteckningarna, uppgifterna i sina serskilda kolumner införda, det vore lämpligt att söka åstadkomma fastställelse och påbjudande till allmän efter rättelse af formulär, hvilka, om de i någon äfven den ringaste omständighet vore olika med de nyssnämnda redan anskaffade, skulle förändra dessas omarbetande. Denna betänklighet hade hittills verkligen återhållit mig från att fullfölja min länge närda föresats att söka åstadkomma fastställelse å formulär till de ifrågavarande förteckningarna. Det vore dock uteslutande förteckningen öfver förmynderskap, som en sådan betänklighet rörde, ty af anhängiga konkurser, som tillhörde konkursförteckningen, vore antalet ringa, så att en ändring i formuläret till denna förteckning egentligen endast verkade på antecknandet af blifvande konkurser och kunde lätteligen inpassas i de befintliga formulären, eller ock de kvarstående få konkurserna öfverföras i en efter nytt formulär upplagd förteckning. Olägenheten åter af fastställt formulärs påbjudande till allmänt begagnande för förmynderskapsförteckningar hade jag vid närmare eftersinnande trott kunna förekommas, derest i sammanhang med ett slikt påbud förklarades, att detsamma icke förr än om t. ex. fem år skulle tjena till ofelbar efterrättelse. Under tiden kunde helt visst i de gamla formulären, af hvilka flera icke i någon väsentlig mån skilde sig från det nya, som komme i fråga, införas någon obetydlig förändring i kolumnernas rubriker eller tillägg af en eller annan kolumn. Efter nämnda tids förlopp borde deremot nya förteckningar på de flesta ställen behöfva uppläggas. För dem, som hittills icke förskaffat sig tryckta formulär men eljest hade sina förteckningar i någorlunda god ordning, gälde naturligtvis, hvad nyss anförts om det begagnade formulärets fullständigande och de åter som

i större eller mindre mån eftersatt sin skyldighet att hafva förteckningarna i ofullständigt och oordnad skick, skulle i ett påbud om fastställda formulärs användning vid ifrågavarande förteckningars upprättande finna ej allenast en kraftig erinran att fullgöra, hvad eftersatt blifvit, utan ock en betydlig underlätnad i ett sådant arbete. Jag förestälde mig nemligen, såsom mer än sannolikt, att så snart formulär till meranämnda förteckningar vunnit fastställelse, sådana skulle till billigt pris i bokhandeln tillhandahållas.

Under åberopande af de förhållanden, jag här ofvan antydt, hemstälde jag slutligen, det Kongl. Maj:t efter nådig pröfning af de förslag till formulär för förmynderskaps- och konkursförteckningar, som funnes bilagda min ifrågavarande skrifvelse, täcktes fastställa och till efter rättelse påbjuda bestämda formulär till nämnda förteckningar, dock med den särskilda förklaring, att formuläret till förmynderskapsförteckningar ej förr än fem år derefter borde lända till ofelbar efter rättelse. *)

Rörande de klagomål, som under år 1874 varit föremål för Justitieombudsmannens handläggning, meddelas här följande öfversigt:

Vid 1874 års början voro af förut inkomna klagomål fortfarande under handläggning	5.
Under år 1874 inkommo klagomål till ett antal af	77. **)
Summa klagomål under handläggning år 1874	82.

Af dessa hafva:

Återkallats	2.
Utan åtgärd lemnats	45.
Efter vederbörandes hörande fått förfalla	18.
Vid 1874 års slut såsom fortfarande under handläggning balanserats	10.
Till åtal hänvisats	7. 82.

*) Det har syns ändamålslost att här intaga förslagen till de särskilda formulären helst sedan jag erfarit, att desamma blifvit meddelade de vederbörande, saken närmast rör, på det att desse måtte kunna framställa de anmärkingar, till hvilka fog kunde förefinnas. Och till samma vederbörande benägna öfverseende tillåter jag mig förorda de efteråt upptäckta misstag, som insmugit sig uti de i formuläret till konkursförteckning intagna exempel. i det nemligen bland de uppiktade företeelserna i de likaledes diktade konkurserna inställeldagarne blifvit utsatta tidigare efter första förhören, än konkurslagen tillstöder. Dessa fel, som åtminstone dessförinnan icke kunna hafva någon menlig verkan, ändras naturligtvis i det fastställda formuläret, derest förslaget i öfrigt vinner nådig fastställelse.

**) Af de under året inkomna klagoskrifterna hafva fyra innefattat upprepande af klagomål, hvilka under föregående år utgjort föremål för Justitieombudsmannens pröfning och hvarken nu eller då kunnat foranleda någon åtgärd.

Under sistförflutna års embetsresa besökte jag Gotland samt delar af Skåne, Småland, Östergötland och Södermanland. Hos Länsstyrelserna, Domkapitlen och domstolarne fann jag, i allmänhet göromålen med omsorg och ordning handhafda och skötta. Fåtalet af lagsökningsmål och konkurser vittnade fördelaktigt om det ekonomiska tillståndet i landet. Några formela brister i utmätningdiarier, förmynderskaps- och konkursförteckningar ådrogo sig nu som under mina förra embetsresor min uppmärksamhet och hafva föranledt här förut intagna underdåniga hemställanden om formulärs fastställande för dessa handlingar. Fängelserna funnos nu som förr i ordentligt skick och fångantalet var i allmänhet ringa, varande för dessa och öfriga iakttagelser under resan utförligare redogjort i den särskilda reseberättelse, som, jemte justitieombudsmans-expeditionens diarium och registratur, till Riksdagens Lagutskott öfverlemnas.

Från Hans Excellens Herr Justitie-statsministern har uppå framstald förfrågan det svar erhållits, att någon förklaring öfver lagen, i den ordning 19 § Regeringsformen bestämmer, icke blifvit meddelad under tiden från början af sistförflutna Riksdag.

Till fullgörande af den i 14 § af instruktionen för Justitie-ombudsmannen lemnade föreskrift om afgifvande af redogörelse för behandlingen af Riksdagens hos Kongl. Maj:t anmälda beslut och i underdånighet gjorda hemställningar, har jag från Kongl. Statsdepartementet förskaffat mig uppgifter:

dels om de af Riksdagen år 1874 aflåtna underdåniga skrivelser samt om de åtgärder, som i anledning af dem blifvit vidtagna; varande, i enlighet med dessa uppgifter, en förteckning jemväl upprättad öfver de genom nyssnämnda skrivelser anhängiggjorda ärenden, som icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande;

dels ock rörande sådana genom de senaste Riksdagarnes till Kongl. Maj:t aflåtna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i min till nästlidna års Riksdag afgifna embetsberättelse upptogos såsom i i sin helhet eller till någon del oafgjorda; varande angående dessa ärenden uppgifter meddelade om de åtgärder, som med dem blifvit vidtagna under tiden efter afgifvandet af min senaste embetsberättelse.

Omförmälda uppgifter tillika med en tabell öfver de underdåniga skrivelser, som nästlidna års Riksdag till Kongl. Maj:t aflät, finnas intagna i bilagan till denna berättelse.

Stockholm i Januari 1875.

N. A. FRÖMAN.

D. G. Restadius.

BILAGA

till

RIKSDAGENS JUSTITIE-OMBUDSMANS EMBETS-BERÄTTELSE

till 1875 års Riksdag.

I.

Uppgifter från de särskilda Kongl. Stats-Departementen på de af Riksdagen år 1874 aflåtna underdåniga skrivelser, jemte anteckningar om de åtgärder, som i anledning deraf blifvit vidtagna.)*

I:o. Kongl. Justitie-departementet.

- 1:o Riksdagens underdåniga skrivelse af den 20 Februari 1874, angående val af Justitie-Ombudsman och hans suppleant. (1.)
- 1874 den 6 Mars i Stats-Rådet anmäld och lagd till handlingarna.
- 2:o af den 17 Mars 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förändrad lydelse af 80 § Regeringsformen. (7.)
- 1874 den 10 April i Stats-Rådet anmäld och lagd till handlingarna.
- 3:o af den 13 April 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till Förordning angående förändradt sätt för offentliggörande i kyrka af allmänna författningar och kungörelser samt enskilda tillkännagifvanden. (19.)
- 1874 den 24 April i Stats-Rådet anmäld och lagd till handlingarna.
- 4:o af den 13 April 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till Förordning angående ändring och tillägg i vissa delar af Sjölagen. (20.)
- Kongl. Maj:t har, sedan Högsta Domstolen blifvit hörd, den 25 sistlidne September låtit utfärda Förordning i ämnet.
- 5:o af den 7 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till Förordning angående förändrade bestämmelser i afseende å behandlingen och fullföljden af vissa mål. (44.)
- Kongl. Maj:t har den 5 sistlidne Juni förklaradt, att Riksdagens beslut i afseende å ifrågavarande Förordning, hvarigenom det i Kongl. Maj:ts nådiga proposition åsyftade ändamål ej skulle ernås, komme att förfalla.
- 6:o af den 7 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med för-

*) De vid slutet af hvarje rubrik inom parentes utsatta siffertal visa skrivelserns nummer i Tionde Samlingen af Bihanget till Riksdagens protokoll.

slag till Förordning angående de vilkor, hvarunder utlämning må förvärfva eganderätt till fastighet i Sverige. (47.)

1874 den 15 Maj i Stats-Rådet anmäld och lagd till handlingarna.

7:o af den 11 Maj 1874, om ändring i gällande stadganden angående mannens målsmansrätt öfver hustrun. (54.)

Efter Högsta Domstolens hörande har Kongl. Maj:t den 11 innevarande månad med bifall till förslaget låtit utfärda Författningar i ämnet.

8:o af den 16 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga proposition med förslag till ny reglering af häradshöfdingarnes löneförmåner. (66.)

Vid anmälan häraf den 5 sistlidne Juni har Kongl. Maj:t låtit vid Riksdagens beslut bero; och äro erforderliga föreskrifter i ämnet vederbörande meddelade.

9:o af den 17 Maj 1874, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Andra Hufvudtitel. (33.)

1874 den 5 Juni i Stats-Rådet anmäld, dervid Kongl. Maj:t förklarade sig vid Riksdagens beslut i de delar, hvilka innefatta afvikelser från Kongl. Maj:ts framställda förslag, låta bero; och är innehållet af den underdåniga skrifvelsen delgifvet vederbörande till känedom och efter rättelse, hvarjemte föreskrifter såväl nämnde dag som sedermera blifvit meddelade i afseende å verkställighet af Kongl. Maj:ts i ämnet fattade beslut.

10:o af den 19 Maj 1874, angående ändring i gällande stadganden om val till klockare, orgelnist och folkskolelärare. (74.)

Sedan Högsta Domstolen blifvit hörd öfver det i skrifvelsen intagna förslaget till Förordning angående val till orgelnist och klockare, har Kongl. Maj:t den 25 sistlidne September förklarar att nämnda förslag finge förfalla; hvarjemte i nåder förordnades, att Riksdagens skrifvelse, i hvad den innefattar anhållan om ändring i gällande bestämmelser rörande val till folkskolelärare, skulle till Ecklesiastik-departementets handläggning öfverlemnas.

11:o af den 20 Maj 1874, rörande ändringar i Kongl. Förordningen om egors fredande mot skada af annans hemdjur och om stängselskyldighet. (91.)

I anledning af Riksdagens i skrifvelsen gjorda framställning rörande inskränkning i den mulbetesrätt, som genom 5 § 2 mom. af Kongl. Förordningen den 21 December 1857 är vorden bestämd, förordnade Kongl. Maj:t den 29 sistlidne Maj att underdåniga yttranden från samtliga landstingen skulle genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inforas; och hafva utlåtanden inkommit från landstingen, med undantag af det för Gefleborgs län.

Beträffande den af Riksdagen i samma skrifvelse väckta frågan om rätta tolkningen af 7 § i ofvanäberopade Förordning, har Skogs-Styrelsen blifvit anbefald att afgifva erforderlig upplysning och utlåtande, som likväl icke ännu inkommit.

12:o af den 19 Maj 1874, i fråga om tillägg till lagen för Rikets Ständers Bank rörande Bankens reservfond. (80.)

Efter Högsta Domstolens hörande har Kongl. Maj:t den 25 sistlidne September med bifall till förslaget låtit utfärda Författning i ämnet.

13:o af den 20 Maj 1874, angående ändring i allmänna lagens stadganden om skogsåverkan, (92.)

Sedan Högsta Domstolen öfver förslaget blifvit hörd har Kongl. Maj:t den 4 innevarande månad å detsamma vägrat sanktion.

Stockholm den 23 December 1874.

Ex officio

C. F. W. Lamberg.

2:o Kongl. Utrikes-departementet.

14:o Riksdagens underdåniga skrifvelse den 11 Maj 1874 angående utbyte af Kronans tomt i Moskwa mot de till Ryska Regeringen öfverlätna magasinerna i det inom Stockholm belägna s. k. Stadshuset. (57.)

1874 den 15 Juni i underdånighet föredragen och befordrad till verkställighet. *)

15:o af den 15 Maj 1874, angående regleringen af utgifterna under Riksdagens Tredje Hufvudtitel. (34.)

1874 den 14 Augusti i underdånighet föredragen och befordrad till verkställighet. *)

3:o Kongl. Landtförsvars-departementet.

16:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 13 April 1874, angående afsöndring af jord från öfverstebostället Kronobäck vid Kalmar Regemente till Mönsterås församlings folkskola. (13.)

Föredragen den 15 Maj; och blef Kongl. Maj:ts med Riksdagen i detta ärende fattade beslut meddeladt Arméförvaltningen och Kammar-kollegium till kännedom och efterrättelse samt vederbörandes förständigande.

17:o af den 11 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från militiebostället N:ris 15 och 17 Eslöf under Skånska Husar-regementet. (58.)

Föredragen den 21 Maj; hvarvid Kongl. Maj:t, med bifall till det af Riksdagen gjorda tillägg i villkoren för ifrågavarande jordafsöndring, lät, hvad Kongl. Maj:t med Riksdagen sålunda beslutit, meddelas Arméförvaltningen och Kammar-kollegium till efterrättelse och vederbörandes förständigande.

*) Denna uppgift grundar sig på meddelande från Hans Excellens Herr Utrikes-Stats-Ministern i embetskrifvelse den 2 December 1874.

18:o af den 11 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från f. d. kvartermästarebostället vid Elfsborgs regemente Germundared N:o 1. (59.)

Föredragen den 21 Maj; hvarvid Kongl. Maj:t likaledes med bifall till det af Riksdagen gjorda tillägg i vilkoren för denna jordafsöndring, lät, hvad Kongl. Maj:t med Riksdagen sålunda beslutit, meddelas Arméförvaltningen och Kammar-kollegium till efterrättelse och vederbörandes förständigande.

19:o af den 14 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från regementsskrifvarebostället vid Första Lifgrenadierregementet Björkö. (60.)

Föredragen den 21 Maj; och blef hvad Kongl. Maj:t med Riksdagen i frågan beslutit Arméförvaltningen och Kammar-kollegium till efterrättelse och vederbörandes förständigande meddeladt.

20:o af den 11 Maj 1874, i anledning af den år 1873 verkställda granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders förvaltning under år 1871. (61.)

Den 21 Maj anmäld genom Finans-departementet och transsumt af skrivelsen jemte protokollsutdrag öfverlemnadt till Landtförsvars-departementet.

Föredragen genom sistnämnda Departement den 12 Juni; hvarvid annan åtgärd ansågs då icke böra vidtagas, än att Arméförvaltningen anbefaldes inkomma med utredning om hvad å de medel, hvilka år 1870 lyftats å det mindre kreditivet, ännu kunde återstå odisponeradt.

Sedan denna utredning inkommit och deraf inhemtats att, efter det de å berörda kreditivmedel för dermed afsedda ändamål anvisade kostnader utgått, ett öfverskott af 39,294 Riksdaler syntes komma att uppstå å det till Intendents-departementets disposition ställda belopp, har Kongl. Maj:t genom Nådigt Bref den 18 sistlidne September anbefalt Arméförvaltningen att till Statskontoret öfverlemna för att Riksgäldskontoret tillhandahållas, ej mindre hvad å Artilleri- och Intendents-departementen återstode oanvänt af de vid 1862—1863 års riksdag beviljade kreditivmedel, nemligen 13,839 Riksdaler 98 öre å det förra och 9,932 Riksdaler 21 öre å det senare departementet, än äfven den behållning af de år 1870 lyftade medlen å det s. k. lilla kreditivet, hvilken kan komma att å Intendents-departementet uppstå.

21:o af den 11 Maj 1874 i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående afsöndring af jord från kronohemmanet Tostebyn. (62.)

Föredragen den 21 Maj; hvarvid Kongl. Maj:t med bifall till det af Riksdagen gjorda tillägg å vilkoren för ifrågavarande jordafsöndring, lät, hvad Kongl. Maj:t med Riksdagen sålunda beslutit, meddelas Arméförvaltningen och Kammar-kollegium till efterrättelse och vederbörandes förständigande.

22:o af den 15 Maj 1874, angående regleringen af utgifterna under Riks-Statens Fjerde Hufvudtitel. (35.)

Föredragen den 12 Juni; och delgafs i sin helhet Arméförvaltningen och Statskontoret till kännedom och efterrättelse i hvad hvardera rörde, hvarjemte, der sådant af Riksdagens beslut eller anvisade anslag påkallades, särskilda föreskrifter i afseende å verkställigheten meddelades ej mindre Arméförvaltningen än andra vederbörande embetsmyndigheter; dock så att vid fastställande af bestämmelser rörande manskapets vid värfvade garnisonsregementen och corpser aflöning och städja m. m. Riksdagens förutsättning om möjlig utsträckning i den föreslagna permitteringen ansågs icke åtminstone för närvarande kunna gå i verkställighet.

Beträffande de åtgärder, som till följd af Riksdagens i 35:te punkten uttryckta beslut i fråga om dyrtidstillägg åt Indelta Arméens befäl kunde finnas erforderliga, uppdrogs åt Departementschefen att framdeles afgifva förslag.

23:o af den 15 Maj 1874, i fråga om den i Riks-Staten uppförda oindelta spanmål. (41).

Den 29 Maj anmäld genom Finans-departementet; och blef skrifvelsen, i hvad densamma rörde den till manskapet vid värfvade Arméen utgående brödspanmåls afförande från vederbörande regementens anslag samt de för manskapets förseende med bröd nödiga utgifters anvisande till utgående från förslagsanslaget till mathållning för manskapet vid garnisonsregementena, till Landtförvars-departementets föredragning öfverlemnad.

Denna fråga kommer att Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställas i sammanhang med förslaget till regleringen af utgifterna under Riks-Statens 4:de Hufvudtitel.

24:o af den 17 Maj 1874, angående regleringen af utgifterna under Riks-Statens Nionde Hufvudtitel. (40.)

Den 5 Juni anmäld genom Finans-departementet och transsumt af skrifvelsen, i hvad Landtförvars-departementet angick, detta departement meddeladt.

Föredagen genom Landtförvars-departementet den 19 Juni; och, jemte det vederbörande underrättades om de af Riksdagen å Allmänna Indragningsstaten beviljade pensioner för enkan Amanda Tham, född von Scheele, samt åtskilliga löntagare under Fjerde Hufvudtiteln, blefvo sådana Arméens Pensionskassa rörande föreskrifter, som af den underdåniga skrifvelsen föranleddes, Direktionen öfver nämnda kassa till behörig efterrättelse meddelade; äfvensom cirkulär till Länsstyrelserna utfärdades angående det af Riksdagen anvisade anslag till understöd åt ännu från 1808 och 1809 års krig kvarlevande, i behof stadde landtvärnsmän.

Stockholm den 31. December 1874.

Ex officio

A. Becker.

4:o Kongl. Sjöförsvars-departementet.

25:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 23 April 1874, angående befrielse för fartyg, som söka nödhamn, från utgifvande af fyr- och båkafigifter. (23.)
1874 den 5 Juni i underdånighet föredragen inför Kongl. Maj:t i sammanhang med särskilda komiterades betänkande i fråga om lotsväsendets ordnande, dervid beslöts nådig Kungörelse rörande förändrade föreskrifter om fyr- och båkafigifters erläggande, sådan den finnes i svensk författningssamling intagen.

26:o af den 15 Maj 1874, angående regleringen af utgifterna under Riks-Statens 5:te Hufvudtitel år 1875. (36.)

1874 den 5 Juni i underdånighet föredragen och innehållet af den underdåniga skrifvelsen delgifven vederbörande till kännedom och efterrättelse, äfvensom föreskrifter så väl då som sedermera meddelade i afseende å verkställighet af fattade nådiga beslut i ämnet.

27:o af den 17 Maj 1874, angående regleringen af utgifterna under Riks-Statens 9:de Hufvudtitel. (40.)

1874 den 5 Juni genom Finans-departementet i underdånighet anmäld inför Kongl. Maj:t och transsumt af skrifvelsen tillika med protokollsutdrag öfverlemnade till Sjöförsvars-departementet, hvarifrån under samma dag föreskrifter meddelades vederbörande i afseende å de af Riksdagen beviljade 2:ne kreditiv för upprätthållande af pensioneringen vid sjöförsvaret tillhörande stater.

Stockholm den 31 December 1874.

C. Nordenfalk.

5:o Kongl. Civil-departementet.

28:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 4 Mars, angående Sveriges deltagande i 1876 års verldsutställning i Philadelphia. (4).

Anmäldes den 13 Mars, då Kongl. Maj:t, som, med anledning af Riksdagens meddelade beslut, antog den af de Nordamerikanska Förenta Staternas President till Sverige gjorda inbjudning att deltaga uti ifrågavarande utställning, fann godt tillsätta en Komité med Chefen för Kongl. Civil-Departementet såsom Ordförande, för vidtagande af alla för Sveriges deltagande i utställningen erforderliga åtgärder och handläggande af dithörande ärenden, som icke vore af beskaffenhet att böra Kongl. Maj:ts pröfning underställas; hvarjemte till Komiténs förfogande ställes det af Riksdagen för ändamålet anvisade anslag å 50,000 Kronor, med befallning till Statskontoret att i afräkning å detsamma förskottsvis under innevarande år utbetala de belopp, som Komitén funne nödigt lyfta.

29:o af den 13 Mars, angående tillstånd för Norbergs jernvägs nya aktiebolag att bibehålla lemnade försträckningar af allmänna medel. (5).

Vid föredragningen den 1 April af denna skrifvelse jemte en af vederbörande ytterligare ingifven underdånig ansökning, behagade Kongl. Maj:t berättiga nämnda aktiebolag att, på sätt ifrågasatt blifvit, omlägga och till spårvidd af 4,83 fot förändra bolagets jernväg från Kärrgrufvan inom Norbergs odalgrufvefält till Engelsbergs bruk samt gilla det uppgjorda kostnadsförslaget och till efterrättelse vid arbetets utförande hufvudsakligen fastställa den därför uppgjorda planen; hvarjemte Kongl. Maj:t *dels*, i enlighet med Riksdagens genom bifall till Kongl. Maj:ts nådiga proposition i ämnet lemnade medgifvande, berättigade bolaget att, oaktadt jernvägen ombygdes, på förut stadgade betalningsvilkor bibehålla de för den nuvarande jernvägsanläggningen undfångna försträckningar, till nu återstående belopp af 242,277 Riksdaler 3 öre, med förklarande att statens panträtt i de delar af gamla jernvägen, som efter anläggningen icke komme att i nya jernbanan ingå, skulle upphöra, äfvensom att den uti nuvarande jernvägen med tillhörigheter meddelade inteckning för samma lån finge, sedan jernvägen blifvit efter omläggningen afsynad och godkänd, förfalla, *dels ock* åt bolaget anvisade ett ytterligare försträckningsbelopp af 300,000 Riksdaler, att af Handels- och Sjöfartsfondens medel utgå, — allt under i öfrigt stadgade särskilda vilkor och bestämmelser.

30:o af den 13 Mars, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar. (6).

Anmäld den 27 Mars och meddelad Styrelsen för allmänna Väg- och Vattenbyggnader.

31:o af den 21 Februari, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående skyldighet för kommunala myndigheter att afgifva statistiska redogörelser. (8).

Vid anmälan häraf den 17 April blef nådig förordning i enlighet med förslaget utfärdad.

32:o af den 4 April, angående beviljade anslag till fortsättande af Statens jernvägsbyggnader. (9).

Anmälades i underdånighet den 17 April och förordnades, jemte det skrifvelsen delgafs vederbörande Embetsverk, — *dels* att Styrelsen för statens jernvägsbyggnader ej mindre för fullbordandet af Östra Stambanan och fortsättning af arbetena å norra stambanan till Storvik, än äfven för tillhandahållande åt Styrelsen för Statens jernvägstrafik af det belopp, som sistnämnda Styrelse under innevarande år borde af Byggnads-Styrelsen utbekomma för anskaffande af en del erforderlig materiel, egde hos Statskontoret i mån af behof lyfta de för innevarande år, utöfver redan beviljade 4,600,000 Riksdaler, ytterligare anvisade 6,400,000 Riksdaler, dock med afdrag af de särskilda belopp, som sistnämnde Styrelse redan kunde hafva i Statskontoret lyftat, *dels ock* att Statskontoret hade att af det anvisade extra anslaget godtgöra de af Statskontoret förskottsvis utbetalda belopp.

33:o af den 13 April, angående upplåtelse till Westmanlands Läns Hushållnings-sällskap af ett till Landshöfdingeindelningen i nämnda län hörande jordområde. (10.)

Anmäld den 8 Maj, då Kongl. Maj:t meddelade nådigt förordnande om upplåtelsen i enlighet med Riksdagens medgifvande till Kongl. Maj:ts Proposition i ämnet.

34:o af den 13 April, angående upplåtelse till Köpings stad af vissa delar utaf kronolägenheterna Byslätten och Köpingsön med dertill hörande Stora och Lilla Gåskärret. (11.)

Anmäld den 8 Maj, då, med anledning af Riksdagens bifall till Kongl. Maj:ts nådiga Proposition i ämnet, förordnande meddelades om lägenheternas upplåtande till staden Köping; hvarjemte Stuteri-Öfverstyrelsen förständigades inkomma med förslag i afseende å användandet af blifvande ersättningsbeloppet.

35:o af den 13 April, angående upplåtelse till Köpings stad af en del utaf kronolägenheten Hushagen. (13.)

Anmäld den 8 Maj, då, med anledning af det lemnade bifallet till Kongl. Maj:ts nådiga Proposition i ämnet, förordnande meddelades om lägenhetens upplåtande till Köpings stad; hvarjemte Stuteri-Öfverstyrelsen förständigades inkomma med förslag i afseende å användandet af blifvande ersättningsbeloppet.

36:o af den 23 April, i fråga om förändrad lydelse af 9 § i Kongl. Kungörelsen den 30 December 1863, angående Nämndemans rätt till ersättning för extra förrättningar m. m. (22.)

Anmäldes den 1 Maj, då Statskontoret anbefaltes att i ämnet afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ej ännu inkommit.

37:o af den 23 April, angående ändring i Kongl. Maj:ts nådiga Reglemente för de lägre Landtbruksskolorna i Riket den 27 Mars 1863. (24.)

Sedan Landtbruks-Akademiens Förvaltningskomité afgifvit den 1 Maj infordradt underdånigt yttrande i ämnet, har Kongl. Maj:t, vid slutlig föredragning af frågan, den 5 påföljande Juni, med bifall till Riksdagens framställning, låtit utfärda nådig Kungörelse om ändring i 14 § af berörda Reglemente.

38:o af den 23 April, angående ifrågasatt upphörande af Manufaktur-diskontverkets lånerörelse. (26.)

Vid anmälan häraf den 8 Maj infordrades Kommerce-kollegii underdåniga utlåtande, och, sedan detta inkommit, har Kongl. Maj:t, — som redan den 7 November 1873, på bemälda Kollegii framställning, förordnat, att lån af den beskaffenhet, som omförmäldes i §§ 1 och 2 af det för Manufaktur-diskontinrättningen gällande reglemente, från och med 1874 års början icke vidare finge utgifvas, — under den 4 innevarande månad, vid ärendets föredragning, funnit skäl för närvarande icke förekomma att förordna om upphörande i öfrigt af Manufaktur-diskontens lånerörelse och om verkets deraf följande utredning; likasom, vid det förhållande, att särskilda föreskrifter rörande grunderna för tilldelande af förlagslån icke funnes meddelade, den väckta frågan om ändring i sådana föreskrifter ansågs böra förfalla. Riksdagens framställning i öfrigt om enklare och billigare förvaltning af fondens medel komma under öfvervägande i sammanhang med frågan om Kommerce-kollegii förändrade organisation, sedan den nedsatta Komiténs förslag derom inkommit.

39:o af den 28 April, angående beviljade statsbidrag till vägars anläggning, bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag. (27.)

Denna skrivelse anmälles den 8 Maj, hvarvid, i anledning af Riksdagens beslut om anvisande af 14,200 kronor i afräkning å det beviljade anslaget till anläggning af vinterväg från Jökkvik vid Hornafvan till Riksgränsen, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län bemyndigades att i Statskontoret i mån af behof lyfta nämnda belopp, med skyldighet att i afseende å användandet af och redovisningen för detsamma ställa sig till efter rättelse hvad den 20 Juni 1873 föreskrifvits.

Beträffande öfriga i skrivelsen anmälda beslut, godkändes desamma, och förordnades att afskrift af skrivelsen skulle tillställas ej mindre Statskontoret, än äfven Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader för behörig kännedom och vederbörandes förstärkande, hvarjemte Styrelsen anbefaltes att i anledning af Riksdagens beslut vidtagna på Styrelsen ankommande åtgärder.

40:o af den 23 April, angående beviljad anslag för anläggning af väg mellan Junosuando by inom Pajala socken och Wittangi kyrkoby inom Jukkasjärvi lappmark af Norrbottens län. (28.)

Anmälles den 8 Maj, hvarvid till efter rättelse fastställdes den af Löjtnanten Cornell uppgjorda plan med tillhörande ritningar samt bemyndigande meddelades Styrelsen för allmänna Väg- och Vattenbyggnader, att från vederbörande infordra och underteckna kontrakt om arbetsföretagets påbörjande före 1875 års utgång och fullbordande inom tid, som med vederbörande kunde öfverenskommas, m. m.

41:o af den 17 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjette Hufvudtitel. (37.)

Denna skrivelse föredrogs den 29 Maj; och behagade, med godkännande af de beslut, som blifvit utöfver eller med afvikelse från hvad Kongl. Maj:t föreslagit af Riksdagen fattade, — utom hvad angick det i 5:te punkten anmälda beslutet om minskning med 6,000 Kronor i aflöningsanslaget för Kommerce-kollegium, — Kongl. Maj:t, jemte förklarande att i fråga om vilkoren för tillgodonjutande af de utaf Riksdagen beviljade tillfälliga löneförbättringar skulle lända till efter rättelse hvad derom blefve på vederbörande Departements-Chefs föredragning stadgad samt vederbörande till kännedom meddeladt, i nåder förordna, att skrivelsens innehåll skulle delgifvas Statskontoret till kännedom och efter rättelse i hvad på detta Embetsverk ankomme, äfvensom öfriga förvaltande Verk, Styrelser och Chefer i de delar hvardera särskildt anginge, med bemyndigande att hos Statskontoret efter behörig requisition lyfta de af Riksdagen beviljade extra anslag; hvarjemte i anledning af särskilda punkter i skrivelsen samt de framställningar, som legat till grund för Kongl. Maj:ts Proposition i ämnet, äfvensom hvad i öfrigt förekommit, nådiga beslut meddelades.

Beträffande Riksdagens i 5:te punkten anmälda, nyssnämnda beslut, hvilket icke af Kongl. Maj:t bifölls, anbefaltes Statskontoret att, i enlighet med den för innevarande år

gällande Riksstat, sådan den finnes införd i den hos Statskontoret befintliga s. k. hufvudliggare, i nämnde liggare bland utgiftsanslagen under titeln »Kommerse-kollegium» fortfarande upptaga presidentslönen till oförminskadt belopp 7,500 Riksdaler, hvarjemte Kongl. Maj:t förklarade sig vilja vid uppkommande behof af medelns användande för afsedda ändamålet förordna om anvisande å statsmedel af det belopp, som till fyllande af presidentslönen enligt embetsverkets aflöningsstat erfordrades.

Befallning meddelades Kommerse-kollegium, — i anledning af Riksdagens anmälan i 6:te punkten, — att före den 1 November inkomma med underdånigt förslag rörande ny indelning af Riket i sex Bergmästare-distrikt och om bostadsstationer för Bergmästarne, och att jemväl sig utlåta om den ordning, hvori Grufve-Ingenjörerne borde antagas, med hvad mera, som med den nya regleringen egde sammanhang. Den 13 November har Kongl. Maj:t i dessa ämnen, med hvad dertill hörer, meddelat nådigt förordnande.

Statskontoret anbefaltes att afgifva underdånigt förslag till fördelning af det extra anslag å 150,000 Kronor, som Riksdagen, enligt 19:de punkten, ställt till Kongl. Maj:ts förfogande för höjande af aflöningen åt Länsnotarier, Landskanslistor, Länsbokhållare, Landskontorister och Länsmän för år 1875; och i öfverensstämmelse med Statskontorets sedan inkomna förslag har Kongl. Maj:t den 4 innevarande månad derom beslutit.

I anledning af Riksdagens framställning att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida det för hingstpremierna i Skåne anvisade anslag vore för ändamålet vidare behöfligt, anbefaltes vederbörande att afgifva underdånigt utlåtande; och har Kongl. Maj:t derefter, vid föredragning af frågan den 18 i denna månad, väl funnit berörda anslag icke kunna rätteligen indragas; men i sammanhang dermed meddelat beslut, i följd hvaraf samma anslag antagligen kommer att uteslutande användas för hästafvelns befrämjande i allmänhet.

Nya aflöningsstater fastställdes för de hos Stuteri-Öfverstyrelsen samt vid Stuteri-staten i orterna anstälde embets- och tjänstemän; likasom för Slöjdskolan i Stockholm.

Riksdagens i 5:te punkten framställda anhållan att Kongl. Maj:t måtte taga frågan om Kommerse-kollegii indragning eller förändrade organisation under förnyad ompröfning, föredrogs särskildt *den 5 Juni*, då en Komité i nåder förordnades, för att, efter utredning af alla på frågans lösning inverkan omständigheter, afgifva förslag i ämnet.

Med anledning af Riksdagens i *3:dje punkten* anmälda beslut om aflöningsstaten för Departementets Expedition, har Kongl. Maj:t den 12 Juni beslutit åtgärders vidtagande för påbörjande och genomförande af den nya organisationen af samma Expedition.

42:0 af den 6 Maj, angående kostnaden för Nora—Carlskoga jernvägs anslutning till Nordvestra Stambanan. (43.)

Anmälades den 15 Maj, hvarvid Kongl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens anmälda beslut, i hvad det afvek från Kongl. Maj:ts nådiga Proposition i ämnet, förordnade, att innehållet af skrifvelsen skulle Styrelsen för Statens jernvägstrafik till kännedom och behörigt iakttagande meddelas.

43:o af den 7 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående införande af det metriskas mått- och vigtsystemet vid trafiken å Statens och enskildes jernvägar, äfvensom vid handel med guld, silfver och andra ädla metaller samt ädelstenar och äkta perlor. (46.)

Anmälades den 15 Maj och lades till handlingarna.

44:o af den 17 Maj, angående beviljadt statsbidrag för åstadkommande af jernvägsförbindelse mellan landskapet Dalsland och Smaalenenes amt i Norge. (68.)

Vid anmälan häraf den 29 Maj anbefaltes Styrelsen för allmänna Väg- och Vattenbyggnader att infordra och med eget underdånigt utlåtande insända Styrelsens för Dalslands Jernvägsaktiebolag underdåniga yttrande, huruvida sistnämnde Styrelse ville tillförbinda bolaget att emot tillgodonjutande af ifrågavarande statsbidrag fullgöra de af Riksdagen därför stadgade vilkor. Dessa yttranden äro ännu icke afgifna.

45:o af den 17 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts Proposition, att den beslutade jernvägsanläggningen från Torpshammar eller annan punkt på stambanan från Storstvik till Riksgränsen mot Norge må byggas bredspårig. (69.)

Anmäld den 29 Maj; och blef då skrifvelsen delgifven Styrelsen öfver Statens jernvägsbyggnader till kännedom och efterrättelse.

46:o af den 17 Maj, angående tillsättande af Revisorer för granskning af Kronofogdarnes debiterings- och redovisningslängder öfver häradsmedel. (71.)

Den 29 Maj anbefaltes Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande i Länen att häröfver afgifva underdåniga yttranden; men dessa yttranden hafva ännu icke fullständigt inkommit.

47:o af den 17 Maj, i fråga om inskränkning i rättigheten att till förtäring på stället försälja vin och maltdrycker. (72.)

Skrifvelsen föredrogs den 18 September, hvarvid förnyad nådig Förordning utfärdades, angående villkoren för försäljning, till förtäring på stället, af vin, maltdrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker.

48:o af den 20 Maj, angående skjutsväsendet. (78.)

Sedan Kammar-kollegium afgifvit sitt den 5 Juni infordrade, underdåniga utlåtande i ämnet, föredrogs denna skrifvelse slutligen den 18 sistlidne September, och blef, med bifall till Riksdagens förslag om förhöjning i legan för entreprenadskjuts, nådig Kungörelse härom utfärdad; hvarjemte, på det Kongl. Maj:t, sedan sig visat i hvad mån den sålunda förhöjda legan komme att blifva allmän, måtte sättas i tillfälle att taga under ompröfning, huruvida och vid hvilken tidpunkt sådant kunde påkalla förhöjning i stadgad ersättning för resa med skjuts enligt gällande resereglemente eller annan författning. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i näder anbefaldes att vid hvarje års slut under de nästföljande tre åren till Civil-Departementet inkomma med en öfver alla inom länet varande gästgifvaregårdar upprättad förteckning, upptagande i särskilda kolumner för en hvar af dem den lega, som vare sig på grund af äldre kontrakt eller under året förrättad ny auktion blif-

vit såsom entreprenadlega bestämd, eller den lega, som eljest utgår, samt derförutan i särskild kolumn tiden då afslutadt entreprenadkontrakt går till ända.

Stockholm den 23 December 1874.

C. A. Sjöcrona.

6. Finans-departementet.

49:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 23 April, angående nedsättning i kontrollstämplingsafgifterna. (25.)

Denna skrifvelse är den 5 sistlidne Juni inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmäld samt remitterad till Öfver-Direktören för Mynt- och Kontrollverken för afgifvande af underdånigt utlåtande.

50:o af den 13 April, angående eftergift till förmån för staden Halmstad af kronans rätt till danaarf efter skraddaren P. Sandberg. (14.)

51:o af samma dag, angående eftergift till förmån för enkan Karin Svensson, född Olsson, af kronans rätt till danaarf efter hennes man, artilleristen E. N. B. Svensson. (15.)

Hvad Riksdagen i förevarande två mål beslutit, har Kongl. Maj:t, vid föredragning af samma ärenden den 8 sistlidne Maj, låtit meddela vederbörande till kännedom och efterrättelse.

52:o af samma dag, angående upphörande af optionsrätt till arrende af landtstatsboställe, som efter indragning till statsverket för dess räkning för första gången utarrenderas. (16.)

Beträffande Riksdagens förevarande af Kongl. Maj:ts nådiga framställning föranledda beslut har Kongl. Maj:t den 8 sistlidne Maj låtit utfärda nådig kungörelse.

53:o af samma dag, angående sökt eftergift å arrendet för Venngarns kungsgård. (17.)

Riksdagens härom fattade beslut har Kongl. Maj:t den 8 sistlidne Maj låtit meddela Kammar-kollegium och Statskontoret till kännedom och efterrättelse.

54:o af samma dag, angående afsöndring af jord från öfverjägmästarebostället Hallby Storegården i Skaraborgs län. (18.)

Med gillande af den förändring i de föreslagna villkoren för ifrågavarande afsöndring, som Riksdagen vidtagit beträffande frihet för innehafvaren af bostället att, derest underhåll af stängsel kring den afsöndrade lägenheten ej behöfdes eller af boställshafvaren äskades, lemna densamma utan stängsel, har Kongl. Maj:t den 8 sistlidne Maj låtit Riksdagens beslut vederbörande till kännedom och efterrättelse meddela.

55:o af den 27 April, angående bestridande af en del kostnader för den senast företagna arktiska expeditionen. (30.)

Vid föredragning den 8 sistlidne Maj af denna Riksdagens underdåniga skrifvelse äfvensom i sammanhang dermed af intyg om att Professoren A. E. Nordenskiöld såsom chef för berörda expedition, dels till Rikets Naturhistoriska Museum öfverlemnade de naturhistoriska och geologiska samlingar, som under expeditionen blifvit till fäderneslandet hemförda, dels och behörigen godtgjort den i Riksdagens skrifvelse omförmälda kostnad af 15,226 Riksdaler 5 öre till sjöaflöning m. m. å postångfartyget Polhem under dess begagnande för expeditionen, har Kongl. Maj:t förklarad Nordenskiöld ega lyfta det af Riksdagen anvisade anslag till motsvarande belopp samt förordnat, att såväl detta nådiga förklarande som Riksdagens skrifvelse skulle vederbörande till kännedom och efterrättelse meddelas.

56:o af den 1 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förnyad förordning angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden. (31.)

Efter föredragning af detta ärende i Svenskt och Norskt Statsråd den 29 sistlidne Maj, har Kongl. Maj:t i Svenskt Statsråd samma dag låtit i ämnet utfärda nådig kungörelse i öfverensstämmelse med det af Riksdagen godkända förslaget, med endast den förändring, att förordningens 18 § rörande tiden för dess trädande i kraft, erhållit den lydelse, som kungörelsen gifver vid handen.

57:o af den 8 Maj, angående val af fullmäktige i Riksbanken. (48.)

58:o af samma dag, angående dito af dito i Riksgäldskontoret. (49.)

Dessa två skrivelser äro den 29 i samma månad inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmälda samt, såsom ej föranledande någon åtgärd, lagda till handlingarna.

59:o af den 11 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående upplåtelse till Nyköpings stad af åtskillige delar utaf Nyköpings gamla slottsområde. (55.)

Den 29 i samma månad i underdånighet anmaldt och meddeladt Kammar-kollegium till kännedom och vederbörandes förstärkande.

60:o af den 11 Maj, i anledning af den år 1873 verkställda granskning af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning under år 1871.

Jemte det Kongl. Maj:t, vid föredragning häraf den 21 i samma månad, infordrat Statskontorets yttrande öfver Riksdagens gjorda framställning i fråga om meddelande till den samma af årlig redovisning öfver statens tillgångar i fast och lös egendom, hafva de delar af skrifvelsen, hvilka rörde andra departement än Finans-departementet, blifvit meddelade dessa, för att på deras föredragning varda föremål för nådig pröfning; och är, sedan Statskontorets yttrande i förstberörda hänseende den 17 innevarande månad inkommit, ärendet i denna del på nådig pröfning beroende.

61:o af den 11 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om försäljning af åtskilliga kronans mindre lägenheter. (63.)

Den 29 i samma månad i underdånighet anmäld och Kammar-kollegium samt Statskontoret till kännedom och efterrättelse meddelad.

62:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från jägmästarebostället Anderbäck. (64.)

Med godkännande af Riksdagens genom denna skrifvelse anmälda beslut, i hvad det afveke från Kongl. Maj:ts i ämnet aflättna nådiga proposition i fråga om skyldighet för lägenhetens innehafvare att densamma inhägna, har Kongl. Maj:t den 29 sistlidne Maj meddelat Kammar-kollegium skrifvelsens innehåll till kännedom och efterrättelse samt vederbörandes förstädigande.

63:o af den 15 Maj, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Första Hufvudtitel. (32.)

Enligt nådigt beslut den 29 i samma månad, har innehållet af förevarande skrifvelse blifvit meddeladt Riksmarskalksambetet och Statskontoret till kännedom och efterrättelse.

64:o af den 8 Maj, angående ersättning af sådana af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, för hvilka statsanslag ej blifvit beviljade. (42.)

Den 29 i samma månad meddelad Statskontoret till kännedom och efterrättelse.

65:o af den 15 Maj, i fråga om den i Riksstaten uppförda oindelta spanmål. (41.)

I hvad nämnda skrifvelse angår den till manskapet vid värfvade arméen utgående brödspanmåls afförande från vederbörande regementens anslag, samt de för manskapets försende med bröd nödiga utgifters anvisande till utgående från förslagsanslaget till mat-hållning för manskapet vid garnisonsregementena, har, vid underdånig anmälan den 29 sistlidne Maj, samma skrifvelse öfverlemnats till Landtförsvars-departementets föredragning; hvarefter ärendet i öfrigt blifvit remitteradt till Statskontoret för afgifvande af underdånigt yttrande, hvilket den 28 innevarande månad inkommit och nu är beroende på Kongl. Maj:ts pröfning,

66:o af den 17 sistlidne Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens nionde Hufvudtitel. (40.)

Vid föredragning häraf den 5 påföljda Juni, har Kongl. Maj:t, beträffande den del af Riksdagens skrifvelse, som angår inrättande af en pensionskassa för enkor och barn efter prester m. fl., öfverlemnats denna till handläggning af Ecklesiastik-departementet; hvarefter dels skrifvelsen i öfrigt meddelats Statskontoret och öfriga vederbörande myndigheter till kännedom och efterrättelse, dels resolution utfärdats för de personer, hvilka, på sätt i skrifvelsen omförmäles, fått pensioner sig beviljade.

67:o af den 17 Maj, angående de i Regeringsformens 63 § föreskrifna kreditivsummor. (67.)

Den 29 i samma månad meddelad Statskontoret för behörig kännedom.

68:o af samma dag, angående upprättadt nytt reglemente för Riksgäldskontoret. (70.)

Denna skrivelse är den 29 i samma månad inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmäld samt, såsom ej föranledande till någon åtgärd, lagd till handlingarna.

69:o af den 20 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående den beskattning, som i följd af tackjernstiondens upphörande bör bergslagera i riket påföras. (77.)

Den 29 i samma månad i underdånighet anmäld och Kammar-kollegium till behörig kännedom meddelad.

70:o af samma dag, angående beräkningen af Statsverkets inkomster. (79.)

Sedan Kongl. Maj:t, vid föredragning häraf den 29 sistlidne Maj, behagat infordra Förvaltningens af Sjöärendena, Kammar-kollegii och Skogsstyrelsens utlåtanden öfver Riksdagens anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes utfärda författning, hvarigenom egarne af kronoskattehemman och lägenheter, berustade säterier och stadsjord och kronoskattenatur förklarades berättigade att, utan erläggande af särskild lösen, för framtiden, i likhet med egare af annan jord i allmänhet, fritt disponera öfver den å deras jord växande ekskog m. m., har förstnämnda myndighet afgifvit yttrande, hvilket blifvit den 20 påföljda Augusti öfverlemnadt till Kammar-kollegium och Skogsstyrelsen för behandling i sammanhang med ärendet i öfrigt; varande sistbemälda embetsverks utlåtanden i målet ej till Kongl. Maj:t inkomma.

Om Riksdagens i förevarande skrivelse för öfrigt anmälda beslut har underrättelse meddelats Statskontoret.

71:o af den 19 Maj, angående upphörande af klockares brefbäringsskyldighet. (75.) I anledning af Riksdagens förevarande underdåniga skrivelse, har Kongl. Maj:t den 29 sistlidne Maj infordrat General-poststyrelsens underdåniga utlåtande, hvilket ännu ej till Kongl. Maj:t inkommit.

72:o af den 18 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel. (38.)

Vid föredragning af denna underdåniga skrivelse den 5 sistlidne Juni, har Kongl. Maj:t, jemte fastställelse för nästkommande år af den för Finans-departementets Expedition bestämde stat, dels meddelat Kammar-rätten den rörande dess ordinarie anslag af Riksdagen, enligt Kongl. Maj:ts förslag, vidtagna förändring, dels, beträffande Postverket, fastställt detta verks utgiftsstat, sådana de blifvit af Riksdagen bestämde, att lända till efterrättelse från början af instundande år.

Vidkommande Telegrafverket, har Kongl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut rörande ålderstillägg för detta verks stationspersonal, meddelat Styrelsen beslutet härom, samt efter inhemtande af Styrelsens förslag och yttrande i ämnet, dels den 23 Oktober lätit utfärda reglemente för Telegrafverkets pensionsinrättning, dels den 13 November fastställt utgiftsstaten för verket under nästkommande år.

Beträffande Tullverket, har Riksdagens derom fattade beslut meddelats General-Justitie-Ombudsmannens Embetsberättelse till 1875 års Riksdag.

tullstyrelsen, med befallning att inkomma med förslag dels till användande af den beviljade anslagsförhöjningen i Tullverkets ordinarie aflöningsstat, dels ock till fördelning af det för innevarande år såsom dyrtidstillägg för tullpersonalen anvisade anslag, hvilket senare förslag, blifvit den 25 sistlidne September af Kongl. Maj:t i nåder fastställt; varande Tullstyrelsens den 16 innevarande månad afgifna förslag till användande af den beviljade anslagsförhöjningen ännu beroende på Kongl. Maj:ts pröfning;

och har, hvad Riksdagen i öfrigt beslutat rörande skogsväsendet, beviljade dyrtidstillägg, Kammar-kollegii jordebokskontor samt inrättande af ett nytt Guldutmytningsverk blifvit, jemte deraf föranledda bestämmelser och föreskrifter, meddeladt Statskontoret och öfriga vederbörande embetsverk till kännedom och efterrättelse.

73:o af den 21 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts i den nådiga propositionen, angående Statsverkets tillstånd och behof, framställda förslag, angående allmänna bevillingen. (94.)

I anledning häraf, har Kongl. Maj:t den 29 i samma månad anbefalt den för afgifvande af förslag till reglering af Landstatens löner tillsatta komité att inkomma dels med utlåtande öfver den väckta frågan om allmänna bevillingens upptagande i Riksstat och Statsverkets räkenskaper för det år, då bevillingen inflyter, dels ock med förslag till förändringar i bevillningsstadgan m. m., hvilket utlåtande ännu afvaktas.

74:o af den 21 Maj, i anledning af ej mindre Kongl. Maj:ts nådiga proposition, i fråga om lagstiftning rörande enskildes skogar, än äfven motioner i samma ämne. (98.)

Vid föredragning af denna Riksdagens skrivelse den 12 sislidne Juni, har Kongl. Maj:t deröfver infortrat Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Norrbottens län yttrande samt, beträffande Riksdagens framställning om ändring i skiftesstadgan, öfverlemnadt skrivelsen i denna del till Civil-departementets föredragning; hvarefter och sedan ej mindre Kongl. Maj:ts bemälda Befallningshafvande, efter vederbörande kommuners hörande, än äfven Högsta Domstolen, Skogsstyrelsen och General-tullstyrelsen utlåtanden afgifvit, Kongl. Maj:t vid slutlig föredragning af detta ärende den 29 sistlidne September, lätit, beträffande Norrbottens län, utfärda nådig förordning, i sammanhang hvarmed jemväl föreskrifter blifvit meddelade rörande verkställigheten af nämnda förordning samt kontrollen öfver dess efterlefnad.

75:o af den 15 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel i de delar, som varit föremål för särskilda utskottets behandling. (65.)

Riksdagens förevarande skrivelse har den 5 sistlidne Juni blifvit delgifven Statskontoret och Skogsstyrelsen till kännedom och efterrättelse, med förständigande för den sistnämnda att inkomma med förslag *dels* rörande användandet af det för nuvarande kronoskogar och skogsväsendet i allmänhet af Riksdagen anvisade reservationsanslag, *dels* beträffande orterne, der de två skogsskolor, för hvilka anslag beviljats, borde inrättas, och dels i fråga om anställande af skogsingenjörer till enskilda skogsegares tjenst.

I fråga om användandet af reservationsanslaget, har Kongl. Maj:t, sedan Skogsstyrelsen inkommit med de infortrade underdåniga förslagen, meddelat nådigt beslut den 4, den 11 och den 18 innevarande December.

Beträffande de två skogsskolorna hafva, sedan Skogsstyrelsen afgifvit sitt utlåtande, Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande samt Landshöfdingen i Kronobergs, Jönköpings, Wermlands, Örebro och Kopparbergs län blifvit hörda, hvarefter handlingarna i ärendet den 20 sistlidne November å nyo öfverlemnats till Skogsstyrelsen, hvars vidare utlåtande afvaktas.

Slutligen har, vid föredragning den 16 Oktober af frågan om ofvan omförmälda skogsingenjörer, Kongl. Maj:t meddelat nådiga föreskrifter: om det härför anvisade anslagets disposition och redovisning af Skogsstyrelsen, om tillsättande tillsvidare af tre dylika ingenjörsbefattningar, äfvensom om aflöningsförmåner för dessa m. m.

76:o af den 20 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om boställs- och sågverksskogar. (93.)
Den 12 påföljda Juni öfverlemnad till Skogsstyrelsen med befallning att inkomma med förslag till de åtgärder, som för verkställighet af Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut i afseende å dessa skogar vore erforderliga.

77:o af samma dag med tillägg till 1874 års Riksstat samt Riksstat för 1875. (88.)
Innehållet af denna skrifvelse jemte dervid fogade Riksstat har den 29 Maj blifvit Statskontoret till kännedom och efterrättelse meddeladt.

78:o af den 20 Maj om ett tillägg till lagen för Riksbanken rörande bankens reservfond. (80.)
Den 26 i samma månad öfverlemnad till Justitie-departementets handläggning.

79:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående ändringar i lagstiftningen för enskilda sedelutgivande banker m. m. (81.)
Under den 12 påföljda Juni har i anledning häraf allmän kungörelse blifvit i nåder utfärdad.

80:o af samma dag om utfärdande af ny instruktion för Riksdagens revisorer af Riksbanken. (89.)
Enligt Riksdagens i denna skrifvelse gjorda underdåniga anhållan, har nådig kungörelse den 29 Maj blifvit utfärdad.

81:o af samma dag, med reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning. (82.)
I anledning häraf har den 28 Augusti kungörelse utfärdats.

82:o af samma dag om utfärdande af ny instruktion för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor i orterna. (90.)

83:o den 21 Maj, i anledning af nådig proposition angående ändringar i Kongl. Förordningen den 26 April 1861, rörande de allmänna grunderna för hypoteks-föreningars bildande och framtida verksamhet. (95.)

I anledning af förestående två skrivelser hafva den 29 sistlidne Maj nådiga kungörelser blifvit utfärdade.

84:o af den 20 Maj, angående Riksbankens förhållande till Statsverket och Myntverket i fråga om myntväsendet. (84.)

Innehållet af denna skrivelse har den 29 samma månad blifvit meddeladt Öfver-Direktören för Mynt- och Kontrollverken, för att tagas i öfvervägande vid afgifvande af förut infordradt utlåtande och förslag rörande bestämmelser för Myntverket.

85:o af den 19 Maj, angående förändringar i vilkoren för tillverkning och försäljning af bränvin. (76.)

I anledning häraf hafva nådiga kungörelser blifvit den 18 sistlidne September utfärdade dels om ändring af §§ 23 och 40 af nådiga förordningen den 26 Juni 1871, angående vilkoren för tillverkning af bränvin samt dels angående ändringar och tillägg i den af Kongl. Maj:t den 18 Augusti samma år fastställda ordningsstadga för bränvinsbrännerierna i riket; hvarjemte, med anledning af de af Riksdagen föreslagna förändringar i nådiga förordningen den 26 Augusti 1873 angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända och destillerade drycker, ny författning i detta ärende likaledes den 18 September utfärdats.

86:o af den 20 Maj, angående stämpelpappersafgiften. (85.)

Sedan Kongl. Maj:t i anledning häraf infordrat Kammar-rättens och Statskontorets underdåniga yttranden, har den 2 sistlidne Oktober nådig förordning i ämnet utfärdats.

87:o af samma dag, angående allmänna bevillningen. (86.)

Med anledning häraf har Kongl. Maj:t den 18 sistlidne September låtit utfärda ny Bevillningsstadga.

88:o af den 21 Maj, rörande vissa ändringar i Kongl. Kungörelserna den 7 December 1866 och 19 Juli 1872 angående restitution af bränvinstillverkningsafgift vid utförsel af bränvin till utrikes ort. (97.)

Med gillande, under derför af General-tullstyrelsen föreslagna vilkor, af Riksdagens beslut rörande restitution af tillverkningsafgift för bränvin, som utföres till Norge, har Kongl. Maj:t den 18 sistlidne September låtit, i öfverensstämmelse härmed, utfärda nådig kungörelse, angående restitution af dylik afgift vid utförsel af bränvin till utrikes ort och till Norge.

89:o af den 21 Maj, angående tullbevillningen. (96.)

Sedan Kongl. Maj:t den 18 sistlidne September, jemte utfärdande af ny tulltaxa, anbefalt Kommerce-kollegium och General-tullstyrelsen att gemensamt uppgöra förslag till de bestämmelser i § 4 af Taxeunderrättelserna, som påkallades genom den förändring af

samma §, hvilken vore en följd af det i nådiga förordningen den 15 Maj detta år angående mätning af handelsfartyg meddelade stadgande, är, efter det dylikt förslag den 14 sistlidne November inkommit, ärendet i denna del på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

Stockholm den 29 December 1874.

Herman Odelberg.

7:o Kongl. Ecklesiastik-departementet.

90:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 23 April, angående Westerås Domkyrkas befrielse från ränta och amortering å ett statslån. (29.)

Den 29 Maj 1874 har Kongl. Maj:t häröfver infordrat Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes och Domkapitlets i Westerås underdåniga utlåtanden, hvilka ännu icke inkommit.

91:o af den 7 Maj, angående lönereglering för Biskopen i Lunds stift. (45.)

Kongl. Maj:t har den 29 Maj 1874 öfverlemnadt ärendet till Dess Befallningshafvande i Malmöhus län för vidtagande af de i afseende på löneregleringen erforderliga åtgärder.

92:o af den 11 Maj, angående tillstånd för Stockholms stad att disponera en Kongl.

Maj:t och Kronan tillhörig egendom å Kungsholmen. (56.)

Kongl. Maj:t har vid föredragning den 29 Maj 1874 förklarat denna skrifvelse icke föranleda någon åtgärd.

93:o af den 16 Maj, angående reglering af utgifterna under Riksstatsens Åttonde Hufvudtitel. (39.)

Vid föredragning den 29 Maj 1874 af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t, i anledning af Riksdagens i skrifvelse gjorda framställning om uppförande å elementarläroverkens och pedagogiernas stat af ett bestämdt penningebelopp i stället för de nuvarande förslagsvis bestämda ersättningarne för indelta tionde- och ränte-anslag, förständigat Statskontoret att efter vederbörande lärares hörande afgifva utlåtande, som den 28 December 1874 till Kongl. Maj:t inkommit.

Beträffande Riksdagens framställning om utredning huruvida icke ett inskränktare antal elementarläroverk, afsedda för undervisning endast på den klassiska linien, kunde vara tillräckligt för landets behof, hafva yttranden från Domkapitlen samt Direktionerna för Stockholms stads undervisningsverk och för Nya Elementarskolan i Stockholm infordrats.

I öfrigt har Kongl. Maj:t delgifvit vederbörande myndigheter Riksdagens beslut med deraf föranledda föreskrifter.

94:o af den 17 Maj 1874, angående regleringen af utgifterna under Riksstatsens Nionde Hufvudtitel. (40.)

I anledning af berörda skrifvelse har Kongl. Maj:t dels den 3 Juli 1874 infordrat ytt-

rande af Direktionen för Civilstatens Pensionsinrättning angående elementarlärarnes ifrågasatta inträde i nämnda Pensionsinrättning, dels den 6 November 1874 utfärdat nådigt Reglemente för Presterskapets Enke- och Pupillkassa.

95:o af den 19 Maj 1874, angående ändring i gällande stadganden om val till klockare, orgelnist och folkskolelärare. (74.)

Sedan denna skrivelse blifvit från Justitie-departementet öfverlemnad till Ecklesiastik-departementet för handläggning af frågan om ändrade föreskrifter angående val af folkskolelärare, har Kongl. Maj:t den 30 Oktober 1874 i detta ärende infordrat utlåtanden af Domkapitlen.

96:o af samma dag, angående bildande af en pensionsanstalt för folkskolelärares enkor och barn. (73.)

Sedan Kongl. Maj:t den 29 Maj 1874 häröfver infordrat Direktionens öfver folkskolelärares pensionsinrättning underdåniga utlåtande, hvilket den 20 påföljande Augusti inkommit, har Kongl. Maj:t den 25 September samma år förordnat en komité för afgifvande af underdånigt förslag i ämnet, hvilket förslag den 16 nästlidne December inkommit och öfverlemnats till Direktionen för folkskolelärares pensionsinrättning för afgifvande af underdånigt utlåtande.

97:o af den 21 Maj, angående rätt för lärare vid enskilda läroverk att vid befordran vid Statens läroverk beräkna tjänstår. (87.)

Kongl. Maj:t har den 29 Maj 1874 detta ärende afgjort.

Stockholm den 5 Januari 1875.

F. A. Westerling.

Förteckning öfver de i förestående uppgifter intagna, genom Riksdagens år 1874 aflättna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka vid utgången af år 1874 i sin helhet eller till någon del icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande.

Kongl. Justitie-departementet.

11:o Riksdagens underdåniga skrivelse den 20 Maj 1874, rörande ändringar i Kongl. Förordningen om egors fredande mot skada af annans hemdjur och om stängselskyldighet. (91.)

Kongl. Landtförsvars-departementet.

22:o af den 15 Maj 1874, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (35.)
23:o af den 15 Maj 1874, i fråga om den i Riksstaten uppförda indelta spanmål. (41.)

Kongl. Civil-departementet.

36:o af den 23 April 1874, i fråga om förändrad lydelse af 9 § i Kongl. Kungörelsen den 30 December 1863, angående Nämndemans rätt till ersättning för extra förrättningar m. m.
38:o af den 23 April 1874, angående ifrågasatt upphörande af Manufaktur-diskontverkets lånerörelse. (26.)
41:o af den 17 Maj 1874, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjette Hufvudtitel. (37.)
44:o af den 17 Maj 1874, angående beviljad statsbidrag för åstadkommande af jernvägsförbindelse mellan landskapet Dalsland och Smaalenenes amt i Norge. (68.)
46:o af den 17 Maj 1874, angående tillsättande af Revisorer för granskning af Kronofogdarnes debiterings- och redovisnings-längder öfver häradsmedel. (71.)

Kongl. Finans-departementet.

49:o af den 23 April 1874, angående nedsättning i kontrollstämplings-afgifterna. (25.)
60:o af den 11 Maj 1874, i anledning af den år 1873 verkställda granskning af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning under år 1871.

- 65:o af den 15 Maj 1874, i fråga om den i Riksstaten uppförda oindelta spanmål. (41.)
- 70:o af den 20 Maj 1874, angående beräkningen af Statsverkets inkomster. (79.)
- 71:o af den 19 Maj 1874, angående upphörande af klockares brefbäringsskyldighet. (75.)
- 72:o af den 18 Maj 1874, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel. (38.)
- 73:o af den 21 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts i den nådiga propositionen angående Statsverkets tillstånd och behof framställda förslag angående allmänna bevillningen. (94.)
- 75:o af den 15 Maj 1874, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel i de delar, som varit föremål för särskilda utskottets behandling. (65.)
- 76:o af den 20 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om boställs- och sågverksskogar. (93.)
- 84:o af den 20 Maj 1874, angående Riksbankens förhållande till Statsverket och Myntverket i fråga om myntväsendet. (84.)

Kongl. Ecklesiastik-departementet.

- 90:o af den 23 April 1874, angående Westerås domkyrkas befrielse från ränta och amortering å ett statslån. (29.)
- 93:o af den 16 Maj 1874, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Åttonde Hufvudtitel. (39.)
- 94:o af den 17 Maj 1874, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (40.)
- 95:o af den 19 Maj 1874, angående ändring i gällande stadganden om val till klockare, orgelnist och folkskolelärare. (74.)
- 96:o af den 19 Maj 1874, angående bildande af en pensionsanstalt för folkskolelärarens enkor och barn. (73.)
-

II.

Förteckning å sådana genom de senaste Riksdagarnes till Kongl. Maj:t aflåtna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i Justitie-Ombudsmannens till nästlidna års Riksdag afgifna embetsberättelse finnas upptagna såsom i sin helhet eller till någon del hos Kongl. Maj:t oafgjorda; äfvensom uppgifter å de åtgärder, hvilka sedermera blifvit med dem vidtagna.

1:o Kongl. Justitie-departementet.

- 1:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse den 28 Februari 1858, i fråga om lag till ordnande af Notarii-Publici-befattningar. (225.)
 Ärendet har ännu ej till slutligt afgörande förekommit.
- 2:o af den 11 Augusti 1860, angående införande af s. k. tjenstehjonsböcker i stället för nu brukliga orlofseddlar. (110.)
 1860 den 2 November inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet anmäld, och beror ärendet fortfarande på Kongl. Maj:ts vidare pröfning.
- 3:o af den 26 Oktober 1860, angående revision och ändring uti gällande lag och författningar rörande utsökningsärenden. (144.)
 Lagbyrån är sysselsatt med utarbetande af förslag till författning i ämnet.
- 4:o af den 14 Mars 1863, angående utarbetande af förslag till ny lag rörande vattenrätten. (57.)
 Detta ärende är fortfarande beroende på Kongl. Maj:ts vidare pröfning.
- 5:o af den 11 November 1863, angående upprättande af förslag om omorganisation af Domkapitlen. (155.)
 Komitén för ombesörjande af en revision af 1686 års Kyrkolag, till hvars behandling Riksdagens förevarande framställning blifvit öfverlemnad, har innevarande år afgifvit fullständigt förslag till Kyrkolag, innefattande jemväl bestämmelser om omorganisation af
- Bil. till Just.-Ombudsmannens Embets-Berättelse till 1875 års Riksdag.*

Domkapitlen. Öfver nämnda förslag har Kongl. Maj:t infortrat underdånigt utlåtande från samtliga ecklesiastika Konsistorierna i Riket,

6:o af den 19 Juni 1866, angående föreskrifter rörande ersättningar i händelse af olycksfall vid jernvägstrafiken. (90.)

Frågan beror på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

7:o af den 20 Juni 1866, angående föreslagen ändring i gällande stadganden om skyldighet att deltaga i kyrkobyggnad. (108.)

Kongl. Maj:ts nådiga beslut i ämnet afvaktas.

8:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 12 Maj 1868, angående indragning till Statsverket af de åt civile embets- och tjänstemän upplåtna boställen. (71.)

Uti nådig Proposition den 31 December 1873 föreslog Kongl. M:t Riksdagen en ny reglering af Häradshöfdingarnes löneförmåner, innefattande bland annat att de åt Häradshöfdingarne upplåtta boställen skulle till Statsverket indragas. Sedan Riksdagen bifallit Kongl. Maj:ts förslag under visst vilkor, hvilket ej har afseende å boställena, har, på sätt annan denna dag afgifven förteckning utvisar, Kongl. Maj:t låtit vid Riksdagens beslut bero. Då utom Häradshöfdingarne öfrige under Justitie-departementet lydande tjänstemän icke innehafva boställshemman, påkallar Riksdagens ifrågavarande skrifvelse icke vidare åtgärd af nämnda Departement.

9:o af den 13 Maj 1868, angående väckt fråga om upphörande af sportelafföning m. m. (83.)

Frågan om Häradshöfdingarnes sportelafföning är handlagd och afgjord i sammanhang med det under nästföregående punkt omförmälda ärende; och har, med anledning af Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut i ämnet, Kongl. Maj:t låtit den 18 September 1874 utfärda nådig Kungörelse angående ändring i vissa delar af stadgandena om expeditionslösen vid underdomstolarne å landet.

Sedan Rikets Hofrätter inkommit med infortrade underdåniga utlåtanden och förslag i fråga om upphörande af de sportler, som Hofrätternas tjänstemän åtnjuta, har detta ämne enligt nådig föreskrift upptagits till behandling af Komitén för utarbetande af utlåtande och förslag angående de förvaltande embetsverkens och myndigheternas löneförhållanden. Den 12 innevarande December har Komitén afgifvit betänkande angående lönerreglering för Hofrätternas tjänstepersonal; och är deruti förslag framställt om upphörande af tjänstemännens sportler.

10:o af den 15 Maj 1868, angående väckt fråga om den s. k. administrativa domsrättens upphörande och förvaltningens förenkling i vissa hänseenden. (80.)

På sätt annan denna dag afgifven uppgift förmåler har frågan, så vidt den utgör föremål för Justitie-departementets handläggning, förfallit.

11:o af den 13 Maj 1869, om ändring i gällande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndigs egendom. (87.)

Frågan afvaktar Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

12:o af den 17 Maj 1871, angående ändring i lagens stadgande om mannens målsmansrätt öfver hustrun. (68.)

Enär på sätt annan, denna dag meddelad uppgift utvisar, Kongl. Maj:t godkänt ett af senaste Riksdag för sin del antaget lagförslag i ämnet, har Kongl. Maj:t funnit förevarande skrifvelse icke påkalla vidare åtgärd.

13:o af den 15 Maj 1872, angående ändring i gällande stadganden rörande socknemännens inbördes skyldighet att deltaga i prestgårdsbyggnad. (84.)

Frågan är fortfarande beroende på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

14:o af den 23 Maj 1873, om förändringar i de vid meddelande af tillåtelse för utländing att här i Riket förvärfva och besitta fast egendom eller idka bergsbruk m. m. hittills följda grundsatser. (78.)

Uti nådig Proposition den 20 Februari 1874 föreslog Kongl. Maj:t Riksdagen att antaga en förordning angående de vilkor hvarunder utländing må förvärfva eganderätt till fastighet i Riket; och inhemtas af annan denna dag afgifven förteckning hvad vidare i ärendet är åtgjort.

15:o af den 24 Maj 1873, angående dels unga förbrytares insättande i förbättringsanstalter och dels införande af det s. k. progressiva fängelsesystemet. (92.)

Frågan hvilat i afvakten på Fångvårds-Styrelsens infortrade underdåniga utlåtande.

Stockholm den 23 December 1874.

Ex officio

C. F. W. Lamberg.

2:o Kongl. Utrikes-departementet.

16:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 6 Maj 1868, angående åtgärders vidtagande för att afhända Svenska Staten ön St Barthélemy. (47.)

Hinder har fortfarande mött för ärendets slutliga föredragning, enär de i ämnet inledda underhandlingarne ännu icke medfört något resultat*).

3:o Kongl. Landtförsvars-departementet.

17:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 15 September 1860, angående ifrågakända förändringar i Militieboställs-ordningen. (126.)

*) Denna uppgift grundar sig på meddelande från Hans Excellens Herr Utrikes-Stats-Ministern i embettsskrifvelse den 2 December 1874.

Det från vederbörande embetsverk infortrade förslag till ny Militieboställs-ordning har ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

18:o af den 5 Oktober 1860, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (146.)

De förslag dels till förnyad Förordning, huru förhållas skall vid besigtningar och öfverbesigtningar, då varor eller färdiga arbeten för landt- eller sjöförsvarets behof efter kontrakt levereras, och dels till reglemente hvarefter vederbörande vid krono-auktioner för landt- och sjöförsvaret hafva sig att rätta, hvilka, enligt Kongl. Maj:ts den 19 Juni 1866 fattade beslut, skola af Arméförvaltningen och Förvaltningen af sjöärendena upprättas, hafva ännu icke blifvit af dessa embetsverk afgifna.

19:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 2 Maj 1868, angående upplåtelse till Landskrona stad af Kronan tillhörig jord derstädes. (35.)

Underhandlingar med staden Landskrona angående tomtprisen hafva ännu ej kunnat avslutas.

20:o af den 15 Maj 1868, i anledning af väckt fråga om den s. k. administrativa domsrättens upphörande och förvaltningens förenkling i vissa hänseenden. (89.)
Hvilar, i hvad Landtförsvars-departementet rör, enligt nådigt beslut den 6 November 1868.

21:o af den 24 Maj 1873, i anledning af gjorda framställningar i fråga om grundskatterna och indelningsverket. (74.)

Sedan förslag till en successiv öfvergång från nuvarande härordning till den nya blifvit inom General-staten utarbetadt, har Kongl. Maj:t den 2 sistlidne Oktober i nåder uppdragit åt samma personer, som, enligt hvad i berättelsen till förra Riksdagen omförmäles, granskat förslaget till den nya härordningen, att äfven granska och afgifva yttrande öfver detta öfvergångsförslag; och har till dessa komiterade äfven blifvit öfverlemnad granskningen af utarbetadt förslag till värnepligtslag.

Stockholm den 31 December 1874.

Ex officio

A. Becker.

4:o Kongl. Sjöförsvars-departementet.

22:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 14 April 1866, angående utarbetande af förslag till ny fördelning af städernas båtsmanshäll. (44.)
Ärendet har, sedan senast afgifna förteckning, icke undergått någon handläggning.

23:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 13 Maj 1868, angående befrielse för fartyg att vid utklarering till utrikes ort taga lots och erlägga lotspenningar. (62.)

24:o af den 10 Maj 1869, angående befrielse för fartyg och båtar af viss drägtighet att vid ingåendet taga lots och erlägga lotspenningar. (54.)

De uti senaste förteckning rörande dessa mål omförmälda särskildt förordnade komiterade hafva inkommit med underdånigt betänkande, vid hvars föredragning, under den 5 sistlidne Juni, Kongl. Maj:t, jemte utfärdande af nådig Kungörelse om förändrade föreskrifter i afseende å utgörandet af fyr- och båka/gifter samt uppbörderna deraf, förstänadigt Lotsstyrelsen att utarbета förslag till nya föreskrifter rörande lotsväsendet.

25:o af den 17 Maj 1871, i fråga om åtgärder för en förenklad anordning af göromålen i de till statsförvaltningen hörande embetsverk och myndigheter.

Detta ärende är fortfarande beroende på underdånig föredragning.

Stockholm den 31 December 1874.

C. Nordenfalk.

5:o Kongl. Civil-departementet.

26:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 28 Januari 1860, i anledning af väckta förslag om nya byggnadslagar. (22.)

Förekom till slutlig handläggning den 8 Maj 1874, då Kongl. Maj:t beslöt utfärdande af dels allmän Byggnads-stadga för Rikets städer, dels Brand-stadga för städerna, dels ock, i sammanhang dermed, nådig Förordning angående Hamn-ordningar och andra ordningsföreskrifter för allmänna hamnarna i riket.

27:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 11 Maj 1869, om ändring af gällande föreskrifter rörande skyldigheten att hålla allmänna vägarne i farbart stånd vintertiden. (67.)

Har ännu icke till slutlig behandling förevarit.

28:o af den 9 Maj 1870, angående regleringen af Sjette Hufvudtiteln hvad angår framställningen om indragning eller minskning i antalet af Bergmästare-tjänsterna. (39.)

Förekom till slutlig handläggning den 9 Januari 1874, då Kongl. Maj:t beslöt att till Riksdagen uti nådiga Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof afgifva förslag angående förändrad reglering af bergmästare-tjänsterna och andra dermed sammanhängande frågor, hvilket förslag sedermera blifvit af Riksdagen bifallet.

29:o af den 19 April 1873, angående medgifvet tillstånd för vederbörande låntagare att bibehålla och i stadgad ordning återgälda beviljad statslån för uttapping af sjön Wesan i Blekinge län. (21.)

Kongl. Maj:t har slutligen förehaft detta ärende den 4 innevarande månad, och på grund af hvad i saken förekommit, tillåtit Wesans sjöuttömnings- och odlingsbolag att fortfarande bibehålla lånet och detsamma jemlikt stadgad amorteringsplan återgälda utan förbindelse för bolaget att i vidsträcktare mån, än redan skett, fullborda uttappningsföretaget, under vilkor att åtgärder skyndsamt vidtagas, så att årliga afbetalnings- och räntebeloppet å lånet komme att utgå och erläggas i enlighet med gällande författningar.

30:o af den 19 April 1873, angående indragning af åtskilliga till utgående från manufakturmedlen anvisade anslag. (22.)

Under återopande af hvad i förlidna års till Riksdagens Justitie-Ombudsman öfverlemnade förteckning blifvit härom upplyst, varder nu meddeladt, hurusom uti nådiga Propositionen den 16 Januari innevarande år af Kongl. Maj:t föreslogs, att, med upphörande af de från manufakturmedlen utbetalta belopp dels till stipendier för eleverna vid Teknologiska Institutet och Chalmerska Slöjdskolan i Göteborg, dels till skrivarebiträde åt Landtbruksakademiens Förvaltnings-komité, dels ock åt Vetenskaps-akademiens fysiker för vård och tillsyn å två delningsinstrument samt till instrumentmakeriernas understöd, särskilda ordinarie anslag för ifrågavarande ändamål måtte under behöriga titlar å Riksstaten uppföras, hvilket ock af Riksdagen bifölls.

31:o af den 19 April 1873, angående förändring i föreskrifterna rörande premier för de inom Vester-Norrlands län tillverkade lärtfer. (23.)

Sedan Kommerce-kollegium den 31 December 1873 afgifvit det från Kollegium infortrade utlåtandet, förevar detta ärende till behandling den 17 April innevarande år, dervid Kongl. Maj:t, med afseende å hvad Dess Befallningshafvande och Hushållningssällskapet i länet i ämnet anfört, samt då det icke syntes lämpligt, att den uppmuntran från Statens sida, hvilken hittills i form af premier kommit ifrågavarande husslöjd till del, i allo upphör, icke fann skäl förordna att för nämnda ändamål anvisade statsanslag helt och hållet och ovilkorligen indroges; men emedan, på sätt Kommerce-kollegium upplyst, årliga medelbeloppet af hvad utaf nämnda statsanslag under tioårsperioden 1863—72 för afsedda ändamålet utgått, icke utgjorde mera än omkring 1.300 Riksdaler, hvadan antagas kunde att detta belopp jemväl för framtiden vore tillräckligt, behagade Kongl. Maj:t, under förutsättning och vilkor att, till uppmuntran och befrämjande af linneväfnadsslöjden inom Vester-Norrlands län, Hushållningssällskapet eller Landstinget eller båda gemensamt anvisade ett årligt bidrag af 650 Riksdaler, tillförsäkra Hushållningssällskapet, att till Sällskapets förfogande skulle ställas ett motsvarande statsbidrag att för ofvannämnda ändamål, på sätt Sällskapet lämpligast funne, användas, emot skyldighet för Sällskapet att årligen till Landtbruks-akademiens Förvaltnings-komité afgifva redogörelse för medlens användande. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet har sedermera anmält, att Landstinget beviljat det ifrågasatta årliga bidraget till Hushållningssällskapets förfogande, så länge statsbidrag till enahanda belopp utginge; och har Kongl. Maj:t derefter, den 4 innevarande månad, dels förklaradt, att den befattning, som hittills varit Kommerce-kollegium samt vederbörande tjänstemän i orten uppdragen med utanordnandet af lärftspremierna,

skall med innevarande års slut upphöra samt det anvisade förslagsanslaget icke vidare förberörda ändamål utgå, dels ock förordnat, att från och med 1875 tills vidare, så länge det af Landstinget anvisade anslaget utginge, ett belopp af 650 Kronor må, till befrämjande af linnesväfnadsslöjden i Vester-Norrlands län, årligen utanordnas från Sjette Hufvudtitelns anslag till befrämjande i allmänhet af slöjderna och ställas till Hushållnings-sällskapets förfogande för omförmälda ändamål.

32:o af den 24 Maj 1873, angående åstadkommande af en kommunal-finansstatistik för Riket. (94.)

Den 16 Januari 1874 afläts nådig Proposition till Riksdagen, med förslag till Förordning angående skyldighet för kommunala myndigheter att afgifva statistiska redogörelser; och är, i anledning af Riksdagens härå aflätna svar, sedermera författning i ämnet utfärdad den 17 sistlidne April.

33:o af den 24 Maj 1873, angående rättighet för Kronofogde att vid indrifning af resterande kommunalutskylder anlita Fjerdingsman. (95.)

Det från Komiterade för reglering af landsstatstjänsterna infordrade yttrandet härom är ej afgifvet.

Stockholm den 23 December 1874.

C. A. Sjöcrona.

6:o Kongl. Finans-departementet.

34:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 20 Juni 1860, i fråga om antagande öfver hela Riket af mantalet såsom enhet vid skatteberäkningar och reducerande af mantalsbråken till decimalbråk. (76.)

Detta mål, i hvilket på nådig befallning Kammar-kollegium och Landtmäterikontoret afgifvit särskilda underdåniga utlåtanden, är fortfarande beroende på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

35:o af den 5 Oktober 1860, i fråga om den år 1859 verkställda revision af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning. (136.)

Sedan vederbörandes underdåniga utlåtanden och förklaringar inkommit i anledning af Rikets Ständers genom denna skrifvelse gjorda underdåniga framställning om utfärdande af nytt reglemente för mynt- och kontrollverken äfvensom till ny kontrollstadga, har Kongl. Maj:t den 30 Maj sistlidna år, i anledning af då utfärdade lagar om Rikets mynt samt om öfvergången till ett nytt myntsystem, anbefalt Öfverdirektören för mynt- och kontrollverken att, bland annat, afgifva underdånigt utlåtande och förslag till de nya föreskrifter för myntverket rörande probering, justering o. s. v., som tilläfventyrs kunde finnas vara af den nya lagstiftningen påkallade; varande detta utlåtande och förslag ännu ej till Kongl. Maj:t inkommet.

36:o af den 26 Mars 1863, i anledning af de under åren 1860 och 1861 verkställda revisioner af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning under åren 1858 och 1859. (61.)

Det i anledning af Rikets Ständers i förevarande skrifvelse uppgjorda förslag till nytt afskrifningsreglemente är fortfarande på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

37:o af den 25 Juli 1863, i anledning af väckt fråga om närmare bestämmelser i afseende på erhållande af skatterätt å krononybyggen. (109.)

Sedan, beträffande detta ärende, Kongl. Maj:t uppdragit åt Revisionssekreteraren E. Poignant att företaga en resa till Norrbotten och besöka Arvidsjaurs, Jockmocks och Gellivara lappmarker, i ändamål att angående dervarande förhållanden inhemta de närmare upplysningar, som kunde tjena till ledning vid uppgörande af den ifrågavarande stadgan rörande nybyggesväsendet jemte dermed sammanhängande ärenden; så har ett af Poignant i berörda hänseende uppgjort förslag till förordning om åboombyten å kronohemman och lägenheter jemte deröfver af Länsstyrelserna afgifna yttranden blifvit den 22 sistlidne September remitteradt till Kammar-kollegii utlåtande, hvilket ännu ej til Kongl. Maj:t inkommit.

38:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 2 Maj 1868, angående upphörande af arrendet utaf Sala silfververk m. m. (37.)

I detta mål äro Kammar- och Kommërse-kollegierna genom nådiga beslut den 22 Maj 1868 och den 2 Augusti 1871 anbefalda att efter bergslagsintressenternas hörande inkomma med underdånigt utlåtande, hvilket ännu afvaktas.

39:o af den 10 Maj 1871, angående år 1870 verkställd revision af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning år 1868. (32.)

Sedan, beträffande de af Riksdagen i denna skrifvelse väckta frågor om vidtagande af sådana åtgärder, att dels allmänna medel icke af någon embetsmyndighet hädanefter finge, utom i fall af tvingande omständigheter, såsom förskott utanordnas, och dels en tidigare afslutning och revision af allmänna räkenskaper måtte ega rum, Statskontorets och Kammarrättens utlåtanden infordrats; så har, efter emottagande af Statskontorets i förstberörda hänseende afgifna yttrande, deruti Kontoret, jemte öfverlemnande af förslag rörande bokföringssätt af förskotter, tillika upplyst, att, förutom nämnda embetsverk och Förvaltningen af sjöärendena, för hvilket senare förslag till förändring i förskotters bokföring redan blifvit af Kongl. Maj:t fastställt genom nytt räkenskapsformulär, förskottsutbetalningar till betydligare belopp förekomme endast hos Arméförvaltningen, men att det derstädes för närvarande följda hufvudboksformulär syntes lägga hinder i vägen för tillämpning af den nu af Statskontoret föreslagna bokföringen, Kongl. Maj:t, vid föredragning af detta ärende den 5 sistlidne Juli, dels i anledning af nyss nämnda förhållande infordrat Arméförvaltningens yttrande, dels pröfvat skäligt att i afseende å öfriga förvaltande verk förordna, att, då utgifvande af förskotter icke kan utan olägenhet af dem undvikas, desamma böra bokföras i enlighet med Statskontorets nu afgifna förslag; varande Arméförvaltningens

berörda utlåtande likasom Kammarrättens i fråga om afslutning och revision af allmänna räkenskaper ännu ej till Kongl. Maj:t inkomna.

40:o af den 24 Mars 1871, angående omarbetande af Kongl. Förordningen om mantals- och skattskrifningars förrättande. (6.)

Sedan den för utredning af detta ärende tillsatta Komité afgifvit underdånigt betänkande i ämnet samt Kammarrätten, efter Länsstyrelsernas och Konsistoriernas hörande, den 29 December 1873 deröfver afgifvit underdånigt utlåtande, har ärendet blifvit den 16 Juni 1874 remitteradt till den för reglerande af Landtstatens löner m. m. tillsatta komité, hvars utlåtande deröfver ännu ej inkommit.

41:o af den 8 Maj 1872, angående upphörande af hofveriskyldigheten till kungsgårdar och militieboställen i Skåne. (54.)

I anledning af Riksdagens förevarande skrifvelse har Kongl. Maj:t den 24 Maj 1872 infortrat Kammar-kollegii och Arméförvaltningens utlåtande, hvilket ännu afvaktas.

42:o af den 10 Maj 1872, angående förberedande undersökningar rörande Kongl. hofstallets förflyttning samt uppförande å Helgeandsholmen af nytt Riksdags-hus m. m. (57.)

Sedan i anledning af Kongl. Maj:ts den 31 Oktober 1873 Öfverintendents-embetet gifna befallning att uppgöra ritningar eller kostnadsförslag till ifrågavarande hofstalls uppförande å den kronan tillhöriga artilleriplanen jemte derintill liggande, Stockholms stad tillhöriga tomter, Öfverintendents-embetet till Kongl. Maj:t i underdånighet aflemnat eskisser till byggnaden med hemställan, huruvida, då Stockholms stadsfullmäktige förklarat sig ej vilja afstå så stor del af berörda tomter, som vore för stallbyggnaden ondgängligen nödvändiga, nämnda eskisser borde slutligen utarbetas, har Kongl. Maj:t, vid föredragning häraf den 13 sistlidne November, förstänligt Öfverintendents-embetet att låta arbetena å ifrågavarande ritningar och kostnadsförslag tillsvidare anstå.

43:o af den 22 Maj 1873, angående regleringen af utgifter under Riksdagens 7:de Hufvudtitel. (51.)

Sedan underdåniga utlåtanden blifvit af Kongl. Maj:t infortrade från Kammar-kollegium i fråga om vidtagande af åtgärder för jordeboksarbetets afslutande inom en icke alltför aflägsen tid och från Skogsstyrelsen i fråga om skogshushållningens befrämjande genom inköp af skogsmark för statens räkning, har Kongl. Maj:t dels genom nådig skrifvelse den 8 Januari 1874 anbefalt Kammar-kollegium att vidtaga och kungöra åtskilliga ändringar i Kollegii den 28 Januari 1870 utfärdade kungörelse angående upprättandet af nya jordeböcker, dels ock i nådig proposition angående Statsverkets tillstånd och behof föreslagit Riksdagen, bland annat, att till befrämjande af skogsväsendet i allmänhet anvisa nödiga medel, hvilken nådiga framställning föranledt Riksdagens underdåniga skrifvelse i ämnet den 15 sistlidne Maj.

44:o af den 23 Maj 1873, angående ett Höganäs stenkolsverk beviljadt och från Statskontoret utbetaldt statsbidrag. (69.)

Efter det Direktionen för nämnda stenkolsverk afgifvit infortrade yttranden i anledning af

denna Riksdagens skrifvelse, samt Justitie-Kanslers-embetet i frågan sig utlåtitt, har Kongl. Maj:t den 21 sistlidne Augusti öfverlemnadt ärendet till Kammar- och Kommerce-kollegierna för verkställande af utredning, huruvida stenkolsverket vore i åtnjutande af några privilegier eller förmåner, hvilka, i det fall att verket funnes böra för all framtid fritagas från skyldigheten att utgöra tionden, kunde föranleda dertill, att sådan befrielse icke heller — endast under vissa vilkor — blefve för detsamma tillämpade.

45:o af den 34 Maj 1873, angående åtgärder för bevakande af statens rätt och fördel i afseende å de egendomar i Norrbottens län, hvilka benämnas Gellivaraverken. (85.)

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Norrbottens län häröfver infordrade utlåtande har den 2 sistlidne April blifvit remitteradt till Kammar-kollegium, hvars yttrande i målet ännu ej till Kongl. Maj:t inkommit.

46:o af den 24 Maj 1873, angående gjord framställning i fråga om grundskatterna och indelningsverket.

Sedan med anledning häraf Kongl. Maj:t förordnat Kammar-Rådet F. A. Anderson att såsom särskildt biträde i Finans-departementet afgifva yttrande och förslag, huruledes grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna med deraf föranledda kostnader må, på sätt Riksdagen föreslagit, kunna efter hand afskrifvas, har, efter det Andersons betänkande härom till Kongl. Maj:t inkommit, detta blifvit den 23 sistlidne Oktober öfverlemnadt till Arméförvaltningens, Förvaltningens af sjöärendena, Kammar-kollegii och Statskontorets gemensamma utlåtande, hvilket ännu afvaktas.

47:o af den 12 Juni 1873, i fråga om tillåtelse för utländing att bedriva skogsafverkning inom riket utan förening med eganderätt af jord.

Efter inhemtande af Skogsstyrelsens underdåniga utlåtande öfver Riksdagens berörda framställning, har Kongl. Maj:t. vid föredragning af detta ärende den 29 sistlidne Maj, med afseende å hvad bemälde Styrelse upplyst, funnit Riksdagens framställning i förevarande hänseende icke till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Stockholm den 29 December 1874.

Herman Odelberg.

7:o Kongl. Ecklesiastik-departementet.

48:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 16 April 1851, angående åtgärder för en förbättrad själavård i hufvudstaden. (60.)

Sedan Kongl. Maj:t den 13 December 1872 beslutat att till den Nämnd, hvilken det tillkommer att enligt Kongl. Förordningen den 1 November samma år ordna presterkapets aflöning i hufvudstadens territoriela församlingar, låta öfverlemnadt handlingarna i oförmälda ärende för att tagas i öfvervägande i sammanhang med de Nämnden i öfrigt uppdragna göromål och till den vidare åtgärd, hvartill förhållandena kunna föranleda, har Nämnden den 7 December 1874 inkommit med underdånigt utlåtande, som den 31 i

samma månad remitterats till Stockholms stads Konsistorium, för att efter vederbörande presterskaps hörande, deröfver afgifva underdånigt yttrande.

50:o af den 9 Mars 1858 angående behof af allmänna helsovårdens ordnande. (263.)
Kongl. Maj:t har den 25 September 1874 detta ärende afgjort genom utfärdande af Helsovårdsstadga för riket.

51:o af den 16 Januari 1863 angående utarbetande af förslag till Ecklesiastik Boställs-Ordning. (17.)

Sedan Kongl. Maj:t den 13 Februari anbefalt Kammar-kollegium att utarbete och till Kongl. Maj:t inkomma med förslag till Förordning i den syftning Rikets Ständers underdåniga skrifvelse angifver samt bemälda Kollegium den 24 Maj 1865 sådant förslag afgifvit, så har Kongl. Maj:t den 9 påföljande Juni i nåder förordnat, att samtliga Domkapitel i riket skulle, efter det vederbörande presterskap kontraktsvis blifvit hört, med dess och egna underdåniga utlåtanden i ämnet till Kongl. Maj:t inkomma; hvarefter och sedan omförmälda från Domkapitlen infordrade yttranden inkommit och Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande, till följd af nådig befallning, jemväl i ämnet sig yttrat, Kammar-kollegium den 16 Juli 1867 afgifvit anbefaldt förnyadt utlåtande i frågan.

52:o af den 12 Juni 1866 i fråga om indragning af de s. k. prebendepastoraten. (72.)
Efter det Kongl. Maj:t den 2 November 1866 infordrat samtliga Domkapitels underdåniga utlåtanden i ämnet samt dessa till Kongl. Maj:t inkommit och Kanslers-embetet vid universiteten, till följd af nådig befallning den 9 April 1867, underdånigt utlåtande af den 23 Juli 1868 afgifvit, har Kongl. Maj:t i denna fråga inhemtat Allmänna kyrkomötet yttrande, hvilket den 12 påföljande Oktober inkommit.

52:o af den 18 Juni 1866 angående förändradt sätt för röstberäkning vid prestval äfvensom vid tillsättande af Folkskolelärare, Organister och Klockare samt annan kyrkobetjening (86.)

Kongl. Maj:t har den 6 Juli 1866 häröfver infordrat samtliga Domkapitels, äfvensom Hof- och Stockholms stads Konsistorii underdåniga utlåtanden, hvilka ock till Kongl. Maj:t inkommit; och har detta ärende den 5 Januari 1869 blifvit öfverlemnadt till behandling af den för revisionen af Kyrkolagen förordnade Komité, hvars förslag läser den 20 Mars 1874 till Justitie-departementet inkommit och blifvit till Domkapitlen för afgifvande af yttranden i ämnet remitteradt.

53:o af den 14 Maj 1867 angående ändring i gällande stadganden om prest- och pastoral-examina samt om andra vilkor för presterlig befördran. (91.)

Efter det denna underdåniga skrifvelse jemte från vederbörande infordrade utlåtanden i ämnet blifvit den 13 Augusti 1868 från Justitie-departementet till Ecklesiastik-departementet öfverlemnadt, har Kongl. Maj:t den 21 i samma månad häröfver inhemtat underdånigt utlåtande från Allmänna kyrkomötet, hvilket utlåtande den 12 påföljande Oktober inkommit; och har Kongl. Maj:t den 5 Januari 1869 öfverlemnadt detta ärende till behandling af den för revision af Kyrkolagen förordnade Komité, hvars förslag den 20 Mars 1874 läser till Justitie-departementet inkommit och blifvit till Domkapitlen för afgifvande af yttranden i ämnet remitteradt.

54:o af den 10 Maj 1870 angående afskaffande af åtskilliga från kyrkorna i de provinser, som fordom tillhört Danska monarkien, utgående afgifter. (53.)
Den 17 Juni 1870 har Kongl. Maj:t i nåder anbefalt Kammar-kollegium att, efter vederbörandes hörande, häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

55:o af den 18 Maj 1871 angående förändrade föreskrifter rörande skyldighet att deltaga i kostnaden för anskaffande och underhåll af rum för folkskolan. (73.)
Kongl. Maj:t har den 9 Juni 1871 i nåder anbefalt Kammar-kollegium att, efter vederbörandes hörande, i ämnet afgifva underdånigt utlåtande, hvilket den 27 Oktober 1873 inkommit.

56:o af den 19 Maj 1871 angående upphörande af blifvande Konsistorii Notariers rätt till uppördsprovision å kollektmedel. (77.)
Den 9 Juni 1871 har Kongl. Maj:t i nåder anbefalt samtliga Domkapitel samt Hof- och Stockholms stads Konsistorium att häröfver afgifva underdåniga utlåtanden, hvilka ock till Kongl. Maj:t inkommit.

57:o af den 30 April 1872 angående rättighet för församlingarne att bestämma Klockares aflöning. (45.)
Den 24 Maj 1872 har Kongl. Maj:t i nåder anbefalt Kammar-kollegium att, efter vederbörandes hörande, sig i ämnet yttra; men detta yttrande har ännu icke inkommit.

58:o af den 22 Maj 1873 angående ändringar i Kongl. Förordningen och Reglementet för folkskolelärares pensionsinrättning. (66.)
Sedan Kongl. Maj:t den 27 Maj 1873 häröfver infordrat Direktionen öfver folkskolelärares pensionsinrättning underdåniga utlåtande, hvilket den 17 påföljande November inkommit, har Kongl. Maj:t den 23 Januari 1874 detta ärende afgjort.

59:o af den 22 Maj 1873 angående utvidgning af hospitalsvården i riket. (76.)
Sedan, i anledning af denna skrivelse, Kongl. Maj:t i den nådiga propositionen till sistlidne Riksdag om Statsverkets tillstånd och behof gjort framställning om anslag till nya hospitalsbyggnader, samt Kongl. Maj:ts förslag blifvit af Riksdagen i hufvudsakliga delar godkänt, har Riksdagens beslut, efter Serafimer-Ordens-gillet's hörande, den 21 Augusti 1874 blifvit befordradt till verkställighet.

60:o af den 22 Maj 1873 angående omsättning i penningar af den andel utaf kyrkotioden, som af församlingarne utgöres, dels till kyrkorna och dels till akademier eller andra stiftelser. (71.)
Den 30 Maj 1873 har Kongl. Maj:t anbefalt Kammar-kollegium och Statskontoret att häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

61:o af den 22 Maj 1873 angående inrättande af elementarskolor för qvinlig ungdom. (77.)
Kongl. Maj:t har den 11 September 1874 detta ärende afgjort.
Stockholm den 5 Januari 1815.

F. A. Westerling.

Tabell, utvisande, hvarest åtgärderna i anledning af de vid Riksdagen år 1874 aflåtna, i 10 Samlingen af Bihaget till Riksdagens protokoll för samma Riksdag införda skrivelser finnas upptagna i Stats-departementens afgifna förteckningar.

(Första siffertalet betecknar skrifvelsens nummer i ofvanberörda samling, och det senare talet nummern i förenämnda förteckningar.)

1	1	26	38	51	*)	76	85
2	*)	27	39	52	*)	77	69
3	*)	28	40	53	*)	78	48
4	28	29	90	54	7	79	70
5	29	30	55	55	59	80	78
6	30	31	56	56	92	81	79
7	2	32	63	57	14	82	81
8	31	33	9	58	17	83	***)
9	32	34	15	59	18	84	84
10	33	35	22	60	19	85	86
11	34	36	26	61	20	86	87
12	35	37	41	62	21	87	97
13	16	38	72	63	61	88	77
14	50	39	93	64	62	89	80
15	51	40 27, 66,	94	65	75	90	82
16	52	41 23, 65	66	66	8	91	11
17	53	42	64	67	67	92	13
18	54	43	42	68	44	93	76
19	3	44	5	69	45	94	73
20	4	45	91	70	68	95	83
21	**)	46	43	71	46	96	89
22	36	47	6	72	47	97	88
23	25	48	57	73	96	98	74
24	37	49	58	74	95		
25	49	50	*)	75	71		

*) Utfärdade förordnanden.

**) Skrifvelse till Herrar Fullmäktige i Riksgäldskontoret.

***) Skrifvelse till Herrar Fullmäktige i Riksbanken.

Till
Riksdagen.

Berättelse

af

**Kommitterade för tryckfrihetens vård
år 1875.**

Sedan sistförflutna Riksdags början har något annat ärende ej varit föremål för Kommitterades åtgärd, än att, efter det en af de utaf Riksdagen invalde Kommitterade, Riksarkivarien, Kommendören af Kongl. Nordstjerne-orden m. m. Johan Jakob Nordström afidit, Kommitterade, i öfverensstämmelse med 70 § Riksdagsordningen, den 28 Oktober 1874 kallat Revisions-sekreteraren, Riddaren af nyssnämnda Orden Johan Otto Wedberg att det ibland Kommitterade efter Riksarkivarien Nordström lediga rum intaga; hvilket Kommitterade bort hos Riksdagen anmäla.

Stockholm den 15 Januari 1875.

N. A. FRÖMAN.

BROR EM. HILDEBRAND. JOHAN ER. RYDQVIST. J. ARRHENIUS.

CARL J. SCHÖNING. FRITH. GRAFSTRÖM. J. O. WEDBERG.

D. G. Restadius.
